

Uniwersytety Trzeciego Wieku w roku akademickim 2017/2018

Universities of the Third Age in the 2017/2018 academic year

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Gdańsku, Ośrodek Statystyki Edukacji i Kapitału Ludzkiego, Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Gdańsk, Centre for Education and Human Capital Statistics, Pomeranian Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem

supervised by

Jerzego Auksztola

Zespół autorski

Editorial team

Katarzyna Adamska, Łukasz Brzezicki, Magdalena Wiktor

Prace redakcyjne

Editorial work

Anna Karczewska, Magdalena Poleszuk

Tłumaczenie

Translation

Małgorzata Kruszewska

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Ewa Bujarska, Magdalena Wojdyńska

ISSN 2657-9685

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publications available on website

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/edukacja/edukacja/universytety-trzeciego-wieku-w-roku-akademickim-20172018>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

Przedmowa

Z przyjemnością przekazujemy Państwu publikację *Uniwersytety Trzeciego Wieku w roku akademickim 2017/2018*, która zawiera wyniki kolejnej edycji ogólnopolskiego badania tych instytucji przeprowadzonego w 2018 r.

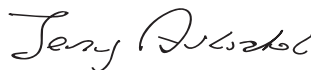
Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią obecnie w Polsce jedną piątą ludności. Oczekuje się, że w ciągu najbliższych 30 lat ich udział wzrośnie do 28%. Późny wiek dorosły, w tym wiek podeszły, to czas zakończenia aktywności zawodowej i opuszczenia rynku pracy. Zmiana ta nie oznacza jednak zaprzestania dalszego rozwoju, aktywności edukacyjnej, społecznej, rezygnacji z uczestnictwa w życiu kulturalnym i kulturze fizycznej.

Uniwersytety Trzeciego Wieku są placówkami edukacyjnymi, których działania skierowane są przede wszystkim do osób starszych. Głównym ich celem jest aktywizacja seniorów poprzez działalność edukacyjną – wykłady, seminaria, warsztaty, kursy itp. Podtrzymują zaangażowanie swoich słuchaczy w życie społeczne i umożliwiają wykorzystanie licznych umiejętności gromadzonych we wcześniejszych etapach życia. Ich niewątpliwą zaletą jest stwarzanie sposobności przebywania w grupie osób o podobnych zainteresowaniach, nawiązywania i podtrzymywania więzi towarzyskich. Efektem działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku jest zatem przeciwdziałanie wykluczeniu osób starszych w różnorodnych sferach życia.

W przygotowanie niniejszej publikacji włączyli się pracownicy Ośrodka Statystyki Edukacji i Kapitału Ludzkiego oraz Pomorskiego Ośrodka Badań Regionalnych Urzędu Statystycznego w Gdańsku. Praca została jednak zrealizowana przede wszystkim dzięki zaangażowaniu Uniwersytetów Trzeciego Wieku, które wzięły udział w przeprowadzonym badaniu.

Dyrektor Urzędu Statystycznego

w Gdańsku

Jerzy Auksztol

Preface

We are pleased to present the publication *Universities of the Third Age in the 2017/2018 academic year* which contains the results of a successive edition of the nationwide survey of these institutions, conducted in 2018.

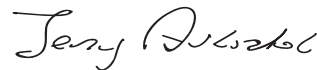
People of post-working age currently constitute one-fifth of the population in Poland. Their share is likely to increase to 28% over the next 30 years. Late adulthood, including old age, is the time of retirement and exit from the labour market. This change, however, does not mean the cessation of further development, educational and social activity, resignation from participation in cultural life and physical culture.

Universities of the Third Age are educational institutions which primarily target the elderly. Their main objective is to activate senior citizens through education – lectures, seminars, workshops, courses etc. They sustain the involvement of their students in social life and enable the use of numerous skills accumulated in earlier stages of life. Their indisputable advantage is creating opportunities for staying in a group of people with similar interests, establishing and maintaining social ties. Therefore, the effect of the activity of Universities is to prevent the exclusion of elderly people in various spheres of life.

The staff of the Centre for Education and Human Capital Statistics and the Pomeranian Centre for Regional Surveys of the Statistical Office in Gdańsk joined in the preparation of this publication. However, the work was developed above all thanks to the involvement of the Universities of the Third Age which participated in the survey.

Director of Statistical Office

in Gdańsk

Jerzy Auksztol

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych	11
Symbols	
Skróty	11
Abbreviations	
Synteza	12
Executive summary	
Analiza	14
Analysis	
Tablice	38
Tables	
Tablica 1. Uniwersytety Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw	38
Table 1. Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships	
Tablica 2. Uniwersytety Trzeciego Wieku według roku rozpoczęcia działalności, formy organizacyjno-prawnej i województw	40
Table 2. Universities of the Third Age by year of establishment, organisational and legal form and voivodships	
Tablica 3. Współpraca Uniwersytetów Trzeciego Wieku z uczelniami według rodzaju wsparcia, formy organizacyjno-prawnej i województw	42
Table 3. Cooperation of Universities of the Third Age with higher education institutions by type of support, organisational and legal form and voivodships	
Tablica 4. Współpraca Uniwersytetów Trzeciego Wieku z podmiotami zewnętrznymi według formy organizacyjno-prawnej i województw	44
Table 4. Cooperation of Universities of the Third Age with third parties by organisational and legal form and voivodships	
Tablica 5. Główne przesłanie działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw	46
Table 5. Mission of the Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships	
Tablica 6. Źródła wykorzystywane w projektowaniu programów zajęć przez Uniwersytety Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw	48
Table 6. Sources used by the Universities of the Third Age in preparing curricula by organisational and legal form and voivodships	
Tablica 7. Organ zatwierdzający program zajęć w Uniwersytetach Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw	50
Table 7. Body approving the curriculum at Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships	

Tablica 8. Prowadzący zajęcia w Uniwersytetach Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej	52
Table 8. Teaching staff at Universities of the Third Age by organisational and legal form	
Tablica 9. Prowadzący zajęcia w Uniwersytetach Trzeciego Wieku według województw	54
Table 9. Teaching staff at Universities of the Third Age by voivodships	
Tablica 10. Osoby wykonujące prace organizacyjne w Uniwersytetach Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw	56
Table 10. Persons performing organisational work at Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships	
Tablica 11. Kryteria wymagane od kandydatów na słuchaczy Uniwersytetów Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw	58
Table 11. Requirements for applicants to Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships	
Tablica 12. Kandydaci oraz osoby nieprzyjęte do Uniwersytetów Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw	62
Table 12. Applicants and persons not admitted to Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships	
Tablica 13. Słuchacze Uniwersytetów Trzeciego Wieku według wieku, formy organizacyjno-prawnej i województw	64
Table 13. Students of Universities of the Third Age by age, organisational and legal form and voivodships	
Tablica 14. Słuchacze Uniwersytetów Trzeciego Wieku według poziomu wykształcenia i statusu na rynku pracy ...	66
Table 14. Students of Universities of the Third Age by educational attainment and labour market status	
Tablica 15. Wykłady i seminaria organizowane przez Uniwersytety Trzeciego Wieku	68
Table 15. Lectures and seminars organised by Universities of the Third Age	
Tablica 16. Uniwersytety Trzeciego Wieku organizujące wykłady i seminaria według tematów i według formy organizacyjno-prawnej	70
Table 16. Universities of the Third Age organising lectures and seminars by subjects and by organisational and legal form	
Tablica 17. Uniwersytety Trzeciego Wieku organizujące wykłady i seminaria według tematów oraz według województw	72
Table 17. Universities of the Third Age organising lectures and seminars by subjects and voivodships	
Tablica 18. Zajęcia regularne na Uniwersytetach Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw	74
Table 18. Regular classes at Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships	
Tablica 19. Uniwersytety Trzeciego Wieku prowadzące zajęcia regularne według rodzaju zajęć oraz formy organizacyjno-prawnej	76
Table 19. Universities of the Third Age running regular classes by type of classes and organisational and legal form	

Tablica 20. Uniwersytety Trzeciego Wieku prowadzące zajęcia regularne według rodzaju zajęć oraz województw	78
Table 20. Universities of the Third Age running regular classes by type of classes and voivodships	
Tablica 21. Uniwersytety Trzeciego Wieku organizujące imprezy kulturalno-artystyczne według typu imprezy oraz formy organizacyjno-prawnej	80
Table 21. Universities of the Third Age organising cultural and arts events by type of event and organisational and legal form	
Tablica 22. Uniwersytety Trzeciego Wieku organizujące imprezy kulturalno-artystyczne według typu imprezy oraz województw	84
Table 22. Universities of the Third Age organising cultural and arts events by type of event and voivodships	
Tablica 23. Działania społeczne na rzecz potrzebujących podejmowane przez Uniwersytety Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw	86
Table 23. Social actions for the needy undertaken by Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships	
Tablica 24. Uniwersytety Trzeciego Wieku podejmujące działania społeczne na rzecz potrzebujących według odbiorców tych działań.....	87
Table 24. Universities of the Third Age undertaking social actions for the needy by recipients	
Tablica 25. Inne aktywności Uniwersytetów Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw	89
Table 25. Other activities of Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships	
Tablica 26. Uniwersytety Trzeciego Wieku uwzględniające w ofercie edukacyjnej potrzeby szkoleniowe według grup osób.....	91
Table 26. Universities of the Third Age which included training needs in educational offer by groups of people	
Tablica 27. Baza lokalowa Uniwersytetów Trzeciego Wieku	92
Table 27. Premises of Universities of the Third Age	
Tablica 28. Źródła finansowania Uniwersytetów Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej w 2017 r.	94
Table 28. Sources of funding for Universities of the Third Age by organisational and legal form in 2017	
Tablica 29. Źródła finansowania Uniwersytetów Trzeciego Wieku według województw w 2017 r.	98
Table 29. Sources of funding for Universities of the Third Age by voivodships in 2017	
Tablica 30. Uniwersytety Trzeciego Wieku pobierające opłaty od kandydatów i słuchaczy	100
Table 30. Universities of the Third Age collecting fees from applicants and students	
Tablica 31. Średnia wysokość opłat pobieranych przez Uniwersytety Trzeciego Wieku	102
Table 31. Average fees collected by the Universities of the Third Age	
Tablica 32. Uniwersytety Trzeciego Wieku według czynników utrudniających prowadzenie działalności i formy organizacyjno-prawnej	104
Table 32. Universities of the Third Age by factors impeding operations and by organisational and legal form	

Tablica 33. Uniwersytety Trzeciego Wieku według czynników utrudniających prowadzenie działalności i województw	112
Table 33. Universities of the Third Age by factors impeding operations and by voivodships	
Tablica 34. Uniwersytety Trzeciego Wieku oczekujące pomocy, wsparcia od określonych podmiotów	120
Table 34. Universities of the Third Age expecting assistance, support from particular entities	
Tablica 35. Uniwersytety Trzeciego Wieku według form oczekiwanej pomocy	122
Table 35. Universities of the Third Age by types of expected assistance	
Uwagi metodyczne	124
Methodological notes	

Wykresy i mapy

Charts and maps

Mapa 1. Uniwersytety Trzeciego Wieku według województw	14
Map 1. Universities of the Third Age by voivodships	
Mapa 2. Słuchacze przypadający na 1 osobę wykonującą prace organizacyjne w Uniwersytecie Trzeciego Wieku w roku akademickim 2017/18	22
Map 2. Students per one person performing organisational work at University of the Third Age in the 2017/18 academic year	
Mapa 3. Osoby wykonujące prace organizacyjne nieodpłatnie w Uniwersytetach Trzeciego Wieku w roku akademickim 2017/18	22
Map 3. Volunteers performing organisational work at Universities of the Third Age in the 2017/18 academic year	
Mapa 4. Słuchacze Uniwersytetów Trzeciego Wieku na 1000 ludności według grup wieku i województw w roku akademickim 2017/18	26
Map 4. Students of Universities of the Third Age per 1,000 population by age groups and voivodships in the 2017/18 academic year	
Wykres 1. Uniwersytety Trzeciego Wieku według form organizacyjno-prawnych w roku akademickim 2017/18	15
Chart 1. Universities of the Third Age by organisational and legal forms in the 2017/18 academic year	
Wykres 2. Uniwersytety Trzeciego Wieku w Polsce	16
Chart 2. Universities of the Third Age in Poland	
Wykres 3. Uniwersytety Trzeciego Wieku według głównej idei prowadzonej działalności na rzecz seniorów w roku akademickim 2017/18	17
Chart 3. Universities of the Third Age by main idea of the activity conducted for seniors in the 2017/18 academic year	
Wykres 4. Uniwersytety Trzeciego Wieku według najczęściej występujących kryteriów wymaganych od kandydatów na słuchaczy w roku akademickim 2017/18	20
Chart 4. Universities of the Third Age by most common requirements for applicants in the 2017/18 academic year	
Wykres 5. Wykładowcy i prowadzący zajęcia regularne w Uniwersytetach Trzeciego Wieku w roku akademickim 2017/18	23
Chart 5. Lecturers and instructors of regular classes at Universities of the Third Age in the 2017/18 academic year	
Wykres 6. Wykładowcy i prowadzący zajęcia nieodpłatnie w Uniwersytetach Trzeciego Wieku w roku akademickim 2017/18	25
Chart 6. Volunteer lecturers and instructors at Universities of the Third Age in the 2017/18 academic year	
Wykres 7. Słuchacze według płci i wieku w Uniwersytetach Trzeciego Wieku w roku akademickim 2017/18	27
Chart 7. Students by sex and age at Universities of the Third Age in the 2017/18 academic year	
Wykres 8. Słuchacze Uniwersytetów Trzeciego Wieku według poziomu wykształcenia w roku akademickim 2017/18	27
Chart 8. Students of Universities of the Third Age by educational attainment in the 2017/18 academic year	

Wykres 9. Słuchacze Uniwersytetów Trzeciego Wieku według statusu na rynku pracy w roku akademickim 2017/18	28
Chart 9. Students of Universities of the Third Age by labour market status in the 2017/18 academic year	
Wykres 10. Uniwersytety Trzeciego Wieku według form zajęć w roku akademickim 2017/18	29
Chart 10. Universities of the Third Age by types of classes in the 2017/18 academic year	
Wykres 11. Uniwersytety Trzeciego Wieku według tematów wykładów najczęściej organizowanych w roku akademickim 2017/18	30
Chart 11. Universities of the Third Age by subjects of the most often organised lectures in the 2017/18 academic year	
Wykres 12. Uniwersytety Trzeciego Wieku według rodzaju zajęć regularnych najczęściej organizowanych w roku akademickim 2017/18	31
Chart 12. Universities of the Third Age by type of regular classes most often organised in the 2017/18 academic year	
Wykres 13. Uniwersytety Trzeciego Wieku według typów imprez kulturalno-artystycznych najczęściej organizowanych w roku akademickim 2017/18	32
Chart 13. Universities of the Third Age by types of cultural and arts events most often organised in the 2017/18 academic year	
Wykres 14. Uniwersytety Trzeciego Wieku według źródeł o największym udziale w finansowaniu działalności w roku akademickim 2017/18	36
Chart 14. Universities of the Third Age by major sources of funding in the 2017/18 academic year	
Wykres 15. Uniwersytety Trzeciego Wieku według wybranych czynników utrudniających prowadzenie działalności w roku akademickim 2017/18	37
Chart 15. Universities of the Third Age by selected factors impeding operations in the 2017/18 academic year	

Objaśnienia znaków umownych Symbols

Kreska (-)		zjawisko nie wystąpiło.	magnitude zero.
Znak x		wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.	not applicable.
„W tym” ”Of which”		oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.	indicates that not all elements of the sum are given.
Comma (,)			used in figures represents the decimal point.

Skróty Abbreviations

tys.	tysiąc	np.	na przykład
zł	złoty	e.g.	for example
PLN	złoty	m.in.	między innymi
r.	rok	itp.	i tym podobne
dok.	dokończenie	etc.	and the like
cont.	continued	Lp.	liczba porządkowa
p.proc	punkt procentowy	No.	number
str.	strona	UTW	Uniwersytety Trzeciego Wieku
tzw.	tak zwany	U3A	Universities of the Third Age
tj.	to jest	GUS	Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland
i.e.	that is	EUROSTAT	Urząd Statystyczny Unii Europejskiej Statistical Office of the European Union

Synteza

Executive summary

W roku akademickim 2017/18 w Polsce działało 640 Uniwersytetów Trzeciego Wieku (UTW). W badaniu statystycznym przeprowadzonym w 2018 r. udział wzięło 599 jednostek. Uniwersytety Trzeciego Wieku funkcjonowały w ramach różnych form organizacyjno-prawnych, w tym najwięcej jako stowarzyszenia – 268 placówek.

Łączna liczba słuchaczy UTW wyniosła 113,2 tys., w tym 95,4 tys. kobiet. Słuchaczami byli głównie emeryci (87,8%), osoby w wieku 61-75 lat (72,0%) oraz osoby z wykształceniem średnim (50,5%). Słuchaczem UTW mogła zostać osoba, która spełniła określone wymagania, a głównymi kryteriami było złożenie deklaracji uczestnictwa przez kandydata (82,1% UTW), uiszczenie opłaty (72,3% UTW) oraz określony wiek (60,6% UTW).

Wykłady lub zajęcia regularne dla słuchaczy UTW prowadziło 13,9 tys. osób. Wśród nich dominowali nauczyciele akademicy (bez lektorów i nauczycieli języków obcych) – 4,1 tys. oraz osoby będące ekspertami, specjalistami w określonej dziedzinie nauki – 2,5 tys. Ponad 41% wykładowców pracowało na rzecz UTW nieodpłatnie.

Prace organizacyjne i administracyjne w UTW wykonywało 6,6 tys. osób, w tym w formie wolontariatu pracowało 91,1% osób. Na 1 Uniwersytet Trzeciego Wieku przypadało średnio 11 osób obsługi. Na 1 osobę wykonującą prace administracyjne przypadało średnio 17 słuchaczy.

Działania edukacyjne, aktywujące i integrujące, które organizowały UTW dla słuchaczy, obejmowały wykłady i seminaria (96,0%), zajęcia regularne (87,8%), imprezy kulturalno-artystyczne (91,8%) oraz działania społeczne na rzecz potrzebujących (47,6%).

Co piąty Uniwersytet Trzeciego Wieku w Polsce nie posiadał własnej bazy lokalowej. Najczęściej UTW korzystały z sal, pomieszczeń i lokali na zasadzie użyczenia (nieodpłatnie) – 72,1%.

640 Universities of the Third Age (U3As) operated in Poland in the 2017/18 academic year. 599 U3As participated in the statistical survey conducted in 2018. Universities of the Third Age varied according to organisational and legal form, the most numerous were associations – 268 establishments.

U3A students totalled 113.2 thousand, including 95.4 thousand women. Most were retirees (87.8%), people aged 61-75 (72.0%) and people with secondary education (50.5%). A U3A applicant had to meet certain requirements to become a student, and the main criteria were the submission of a declaration of participation (82.1% of the U3As), a fee payment (72.3% of the U3As) and a specific age (60.6% of the U3As).

13.9 thousand persons conducted lectures or regular classes for U3A students. Academic teachers (excluding foreign language teachers) prevailed – 4.1 thousand and experts, specialists in specific fields of science – 2.5 thousand. Over 41% of the lecturers worked as volunteers.

Organisational and administrative work at U3As was provided by 6.6 thousand people, 91.1% of whom were volunteers. On average, there were 11 service staff per one University of the Third Age. An average of 17 students were served by one person performing administrative work.

The educational, activating and integrating activities organised by U3As included lectures and seminars (96.0%), regular classes (87.8%), cultural and arts events (91.8%) and social actions for the needy (47.6%).

One in five Universities of the Third Age in Poland did not have its own premises. Most often U3As lent the premises (free of charge) – 72.1%.

Spośród różnych źródeł finansowania działalności UTW dominowały opłaty od słuchaczy (72,8%) i dotacje ze środków samorządowych (63,4%). W ciągu roku Uniwersytet Trzeciego Wieku wydatkował na działalność przeciętnie kwotę 61,5 tys. zł brutto. Zdecydowana większość UTW (95,5%) pobierała opłaty od kandydatów lub słuchaczy.

Ponad 75% działających w Polsce UTW wskazywało czynniki utrudniające prowadzenie działalności. Wśród nich najczęściej wymieniano niewystarczające środki finansowe (68,8%) oraz zbyt niskie dochody słuchaczy utrudniające im wnoszenie opłat (46,7%).

Among the various sources of financing the U3A activity, student fees (72.8%) and local government grants (63.4%) were prevalent. During the year, a University of the Third Age spent an average of PLN 61.5 thousand gross on operations. The vast majority of U3As (95.5%) charged fees to applicants or students.

Over 75% of the U3As in Poland indicated factors impeding their operations. The most frequently mentioned were insufficient funds (68.8%) and the students' income too low to meet the payment of fees (46.7%).

Analiza

Analysis

Działalność Uniwersytetów Trzeciego Wieku jest ważnym elementem polityki senioralnej wpisującym się w ideę społeczeństwa opartego na wiedzy i koncepcji uczenia się przez całe życie (Lifelong Learning) oraz wychodzącym naprzeciw potrzebom starzejącego się polskiego społeczeństwa. W 2018 r. ponad połowa ludności Polski osiągnęła wiek 40 lat (51,2%), z tego 24,5% ukończyło 60 lat.

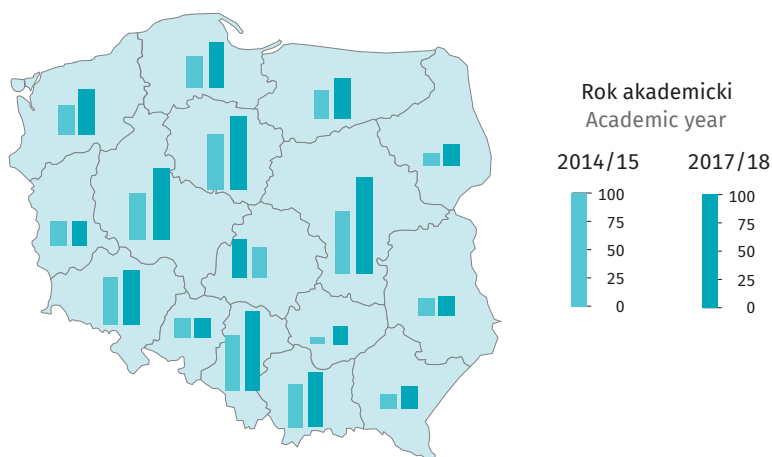
W 2018 r. Główny Urząd Statystyczny przeprowadził drugą edycję ogólnopolskiego badania Uniwersytetów Trzeciego Wieku (UTW), w którym pozyskano informacje o ich działalności, charakterystyce słuchaczy oraz osób, które w ramach tych instytucji uczestniczą w działaniach edukacyjnych, aktywujących i integrujących na rzecz seniorów w Polsce.

The activity of Universities of the Third Age is an important element of senior policy which is in line with the idea of a society based on knowledge and the concept of Lifelong Learning and which meets the needs of the ageing Polish society. More than half of the Polish population reached the age of 40 (51.2%) in 2018, 24.5% of whom turned 60 years.

In 2018, the Statistics Poland conducted the second edition of the nationwide survey on Universities of the Third Age (U3A) which provided information on their activity, characteristics of students and people who, as part of these institutions, participate in educational, activating and integrating actions for seniors in Poland.

Mapa 1. Uniwersytety Trzeciego Wieku według województw

Map 1. Universities of the Third Age by voivodships

Charakterystyka Uniwersytetów Trzeciego Wieku

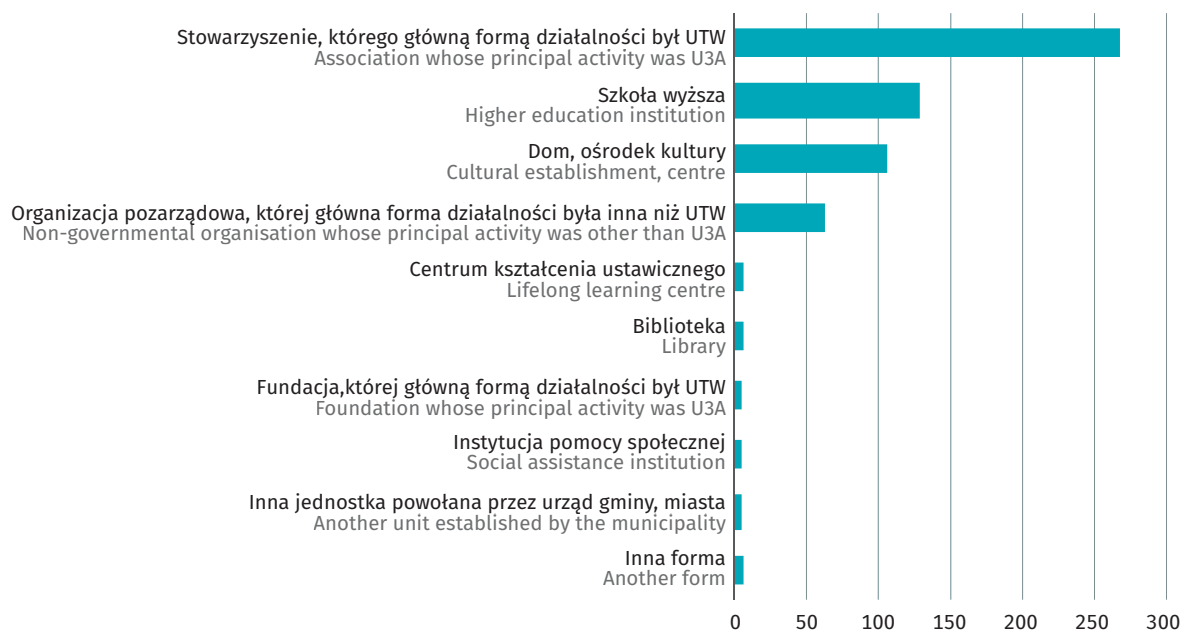
Uniwersytety Trzeciego Wieku, które działały w Polsce w roku akademickim 2017/18, posiadały różne formy organizacyjno-prawne, tj. działały jako samodzielne jednostki (stowarzyszenia) lub w ramach innych podmiotów. Najwięcej Uniwersytetów Trzeciego Wieku funkcjonowało jako stowarzyszenia powołane wyłącznie do prowadzenia tego rodzaju działalności (44,7%). Dla 10,5% stowarzyszeń administrowanie UTW było tylko jedną z form prowadzonej działalności. Ponad 21% Uniwersytetów Trzeciego Wieku działało w uczelniach, a 17,7% w domach i ośrodkach kultury. W ramach innych form organizacyjno-prawnych funkcjonowało 5,5% UTW w Polsce. W porównaniu z rokiem akademickim 2014/15, odnotowano wzrost udziału stowarzyszeń UTW o 19,1%. W roku akademickim 2017/18 nieco ponad 86% Uniwersytetów działało jako jednostki macierzyste, natomiast pozostałe jako filie UTW. Podział taki miał wpływ na administrowanie UTW, nie miał jednak znaczenia dla prowadzonej działalności danego Uniwersytetu. Najwięcej filii UTW w Polsce działało w ramach Regionalnej Sieci Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy (35 jednostek).

Characteristics of Universities of the Third Age

Universities of the Third Age, which operated in Poland in the 2017/18 academic year, varied according to the organisational and legal form, i.e. functioned as independent units (associations) or as part of other entities. Most Universities of the Third Age operated as associations established solely to conduct this type of activity (44.7%). For 10.5% of associations, the administration of U3A was part of their activity. Over 21% of the Universities of the Third Age operated within higher education institutions, and 17.7% within cultural establishments and centres. 5.5% of the U3As in Poland operated under other organisational and legal forms. Compared to the 2014/15 academic year, the share of U3A associations increased by 19.1%. In the 2017/18 academic year slightly over 86% of the Universities operated as parent units, while the others functioned as U3A branches. Such a breakdown had an impact mainly on the administration of U3A, but was irrelevant for the activity conducted by the University. Most U3A branches in Poland operated as part of the Regional Network of Universities of the Third Age at the University of Economy in Bydgoszcz (35 units).

Wykres 1. Uniwersytety Trzeciego Wieku według form organizacyjno-prawnych w roku akademickim 2017/18

Chart 1. Universities of the Third Age by organisational and legal forms in the 2017/18 academic year

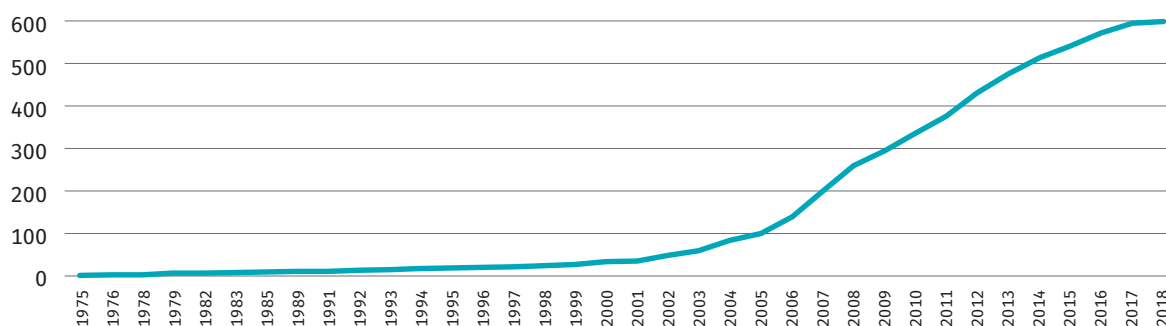

Historia działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Polsce rozpoczęła się w 1975 r., kiedy otwarto pierwszą tego typu placówkę w warszawskim Centrum Medycznym Kształcenia Podyplomowego. Obecnie Uniwersytet ten działa pod nazwą Uniwersytet Trzeciego Wieku im. Haliny Szwarc w Warszawie. Na przestrzeni ostatnich 43 lat powstało wiele Uniwersytetów Trzeciego Wieku – nie wszystkie działają do dziś, a w ich miejsce wciąż otwierają się nowe. W pierwszych dwudziestu latach działalności UTW były zjawiskiem marginalnym (w 1995 r. było ich niespełna 20). W XXI w. nastąpił zdecydowany rozwój działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku, przy czym od 2015 r. można zaobserwować niewielki spadek tempa przyrostu nowych UTW.

The history of Universities of the Third Age in Poland dates back to 1975 when the first facility of this type was set up at the Medical Centre for Postgraduate Education in Warsaw. Currently, the University operates under the name Halina Szwarc University of the Third Age in Warsaw. A fair number of Universities of the Third Age have been established over the past 43 years – some have been closed and the new ones have been opened. For the first twenty years of their activity, U3As were a marginal phenomenon (in 1995, they numbered less than 20). In the 21st century, Poland has seen a substantial increase in the number of Universities of the Third Age. However, a slight slowdown has been recorded since 2015.

Wykres 2. Uniwersytety Trzeciego Wieku w Polsce

Chart 2. Universities of the Third Age in Poland

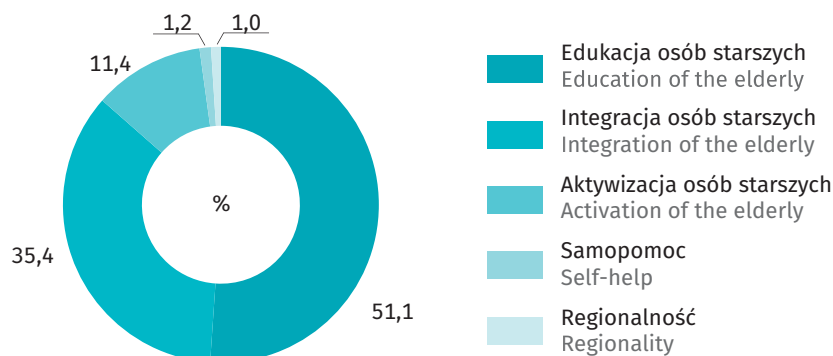

Powszechna wiedza na temat celu działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku znalazła potwierdzenie w wynikach badania – stworzenie słuchaczom możliwości aktywnego spędzania czasu zadeklarowało 92,0% UTW, kształcenie lub poszerzanie wiedzy słuchaczy – 91,2%, a rozwijanie ich zainteresowań – 90,3%. Niewiele mniej istotne w działalności UTW było upowszechnianie zdrowego trybu życia (82,1% UTW), czy stworzenie słuchaczom możliwości nawiązywania lub utrzymania kontaktów towarzyskich (81,3% UTW). Ponad połowa uczelni dla seniorów w większości województw zadeklarowała, że najważniejszym celem działalności była edukacja (51,1%). W 6 województwach (dolnośląskim, lubelskim, lubuskim, podlaskim, warmińsko-mazurskim oraz zachodniopomorskim) celem nadrzędnym była integracja osób starszych (35,4%). Zjawisko regionalności, czyli skupianie się przede wszystkim na działaniach na rzecz rozwoju regionu i podtrzymywaniu lokalnej kultury i sztuki, określało charakter 1,0% Uniwersytetów działających w Polsce.

Common knowledge about the objectives of Universities of the Third Age has been confirmed by the results of the survey – 92.0% of the U3As indicated opportunities to spend time actively, 91.2% – education or expanding the participants' knowledge, and 90.3% – development of interests. Not much less important in U3As' activity is the promotion of a healthy lifestyle (82.1% of the U3As) or providing opportunity for social interaction (81.3% of the U3As). However, when trying to select the main objective which determines the nature of the University of the Third Age, more than half of the Universities in most voivodships declared that education was the most important (51.1%). In 6 voivodships (Dolnośląskie, Lubelskie, Lubuskie, Podlaskie, Warmińsko-Mazurskie and Zachodniopomorskie), the key objective was social integration of the elderly (35.4%). The phenomenon of regionality, i.e. focusing primarily on actions for the development of the region and maintaining local culture and art, determined the nature of 1.0% of the Universities operating in Poland.

Wykres 3. Uniwersytety Trzeciego Wieku według głównej idei prowadzonej działalności na rzecz seniorów w roku akademickim 2017/18

Chart 3. Universities of the Third Age by main idea of the activity conducted for seniors in the 2017/18 academic year

Uniwersytety Trzeciego Wieku wspierały i wzbogacały swoją działalność współpracą z innymi instytucjami i podmiotami. Większość Uniwersytetów Trzeciego Wieku współpracowała głównie z samorządem gminy, starostwem powiatowym lub urzędem wojewódzkim (86,8%). Zjawisko to miało miejsce w większości województw, poza województwem pomorskim, w którym najwyższy wskaźnik współpracy Uniwersytetów Trzeciego Wieku z innymi organizacjami dotyczył organizacji pozarządowych (71,9%).

W działalności UTW ważną rolę odgrywała również współpraca z mediami, z którymi kontakt nawiązało 40,9% Uniwersytetów. Ponad połowa UTW współpracowała z mediami w 3 województwach: łódzkim, podkarpackim oraz wielkopolskim (odpowiednio: 63,6%, 52,6% oraz 54,5%), natomiast w województwie lubuskim współpracę z mediami zadeklarowało zaledwie 22,7% UTW.

Spośród UTW, które nie działały w szkołach wyższych 228 (48,5%) współpracowało ze środowiskiem akademickim podpisując porozumienia z uczelniami. W stosunku do poprzedniej edycji badania nastąpił wzrost liczby UTW mających nawiązaną współpracę z ośrodkami akademickimi o 16,9%. Współpraca UTW z wybranymi uczelniami miała zróżnicowany charakter, zdecydowanie dominował patronat naukowy (94,3%), na mocy którego uczelnie zobowiązywały się np. do udzielania merytorycznego wsparcia przy opracowywaniu programu edukacyjnego, służyły doradztwem, oddelegowywały wybraną kadrę akademicką do prowadzenia wykładów lub prowadzenia zajęć regularnych. Pozostałe formy współpracy z uczelniami miały charakter pozamerytoryczny, tj. udostępnianie sal wykładowych (12,9%) oraz sprzętu specjalistycznego, w tym komputerów (8,0%).

Universities of the Third Age supported and enriched their activity by cooperating with other institutions and entities. Most Universities of the Third Age cooperated mainly with local government at gmina, powiat or voivodship level (86.8%). This phenomenon occurred in most voivodships, except Pomorskie Voivodship where the Universities of the Third Age liaised mainly with non-governmental organisations (71.9%).

The cooperation with media, established by 40.9% of U3As, also played an important role in U3As' activity. Over half of the U3As collaborated with the media in three voivodships: Łódzkie, Podkarpackie and Wielkopolskie (63.6%, 52.6% and 54.5% respectively), whereas 22.7% of the U3As in Lubuskie Voivodship declared cooperation with the media.

Among the U3As which did not operate at higher education institutions, 228 (48.5%) cooperated with the academic community by signing agreements with higher education institutions. Compared with the previous edition of the survey, there was a 16.9% increase in the number of U3As having established cooperations with academic centres. This cooperation was diverse. Academic patronage was prevalent (94.3%), under which higher education institutions undertook, for example, to provide substantive support in preparing an educational curriculum, offered advice, delegated academic staff to give lectures or conduct regular classes. Other forms of collaboration were of technical kind, i.e. sharing lecture rooms (12.9%) and specialist equipment, including computers (8.0%).

Tablica 1. Uniwersytety Trzeciego Wieku współpracujące z innymi organizacjami według województw w roku akademickim 2017/18

Table 1. Universities of the Third Age cooperating with other organisations by voivodships in the 2017/18 academic year

Województwo Voivodship	Szkoły wyższe Higher education institutions	Samorządy gminne, powiatowe, wojewódzkie Gmina, powiat, voivodship government	Organizacje pozarządowe Non-governmental organisations	Instytucje kultury Cultural institutions	Przedsiębiorstwa, firmy prywatne Enterprises, private firms	Media Media	Inne UTW Other U3As	Szkoły, przedszkola Schools, nursery schools	Inne podmioty Other entities
	w % in %								
Dolnośląskie	52,1	89,6	50,0	66,7	27,1	37,5	62,5	56,3	10,4
Kujawsko-pomorskie	87,5	90,6	39,1	42,2	17,2	32,8	40,6	42,2	18,8
Lubelskie	37,5	93,8	50,0	75,0	18,8	50,0	31,3	50,0	6,3
Lubuskie	31,8	100,0	40,9	68,2	22,7	22,7	68,2	59,1	4,5
Łódzkie	60,6	90,9	63,6	84,8	21,2	63,6	51,5	60,6	9,1
Małopolskie	60,0	77,8	57,8	71,1	22,2	37,8	60,0	42,2	8,9
Mazowieckie	35,0	80,0	66,3	65,0	21,3	27,5	48,8	30,0	12,5
Opolskie	75,0	87,5	62,5	81,3	37,5	50,0	68,8	62,5	25,0
Podkarpackie	84,2	100,0	57,9	78,9	26,3	52,6	68,4	63,2	-
Podlaskie	50,0	88,9	61,1	77,8	11,1	50,0	55,6	83,3	22,2
Pomorskie	50,0	68,8	71,9	43,8	28,1	37,5	46,9	50,0	25,0
Śląskie	69,1	89,7	57,4	67,6	29,4	39,7	54,4	47,1	13,2
Świętokrzyskie	43,8	81,3	56,3	62,5	25,0	37,5	37,5	56,3	6,3
Warmińsko-mazurskie	67,6	94,1	55,9	64,7	17,6	41,2	70,6	41,2	11,8
Wielkopolskie	67,3	87,3	56,4	65,5	25,5	56,4	58,2	67,3	12,7
Zachodniopomorskie	63,6	84,8	66,7	72,7	30,3	48,5	69,7	63,6	18,2

Uniwersytety Trzeciego Wieku działają między innymi na podstawie programu zajęć, który określa zakres tematyczny i formę poszczególnych zajęć oraz tematy wykładów. Oferta programowa jest projektowana przy wykorzystaniu różnych źródeł. Z informacji uzyskanych z badania wynika, że największą rolę odgrywała wiedza i doświadczenie kierownictwa lub podmiotu prowadzącego UTW – 85,0% (w poprzedniej edycji badania 74,4%). Równie istotnym źródłem było gromadzenie informacji na podstawie opinii słuchaczy – 83,3% oraz analiza potrzeb seniorów w danej miejscowości lub okolicy (73,0%). Dla ponad połowy jednostek (55,1%) znaczące były również opinie prowadzących zajęcia lub wykłady. Rzadziej UTW wspomagały się doświadczeniem innych Uniwersytetów (53,1%) lub pomysłami zaczerpniętymi od innych organizacji (33,7%).

Universities of the Third Age operate, inter alia, on the basis of a curriculum that specifies the thematic scope and type of particular classes, as well as lecture topics. Various sources are used to prepare the curriculum. As the survey shows, the knowledge and experience of the U3A's authorities were crucial – 85.0% (74.4% in the previous edition of the survey). An equally important source was the collection of information based on the participants' opinions – 83.3%, and the analysis of the seniors' needs in their locality (73.0%). The opinions of the lecturers were also valuable for more than half of the units (55.1%). U3As drew support from the experience of other universities (53.1%) or other organisations' ideas (33.7%) less frequently.

Tablica 2. Uniwersytety Trzeciego Wieku według głównego źródła wykorzystanego przy projektowaniu programu zajęć w roku akademickim 2017/18

Table 2. Universities of the Third Age by main source used in preparing a curriculum in the 2017/18 academic year

Województwo Voivodship	Własna wiedza i doświadczenie Own knowledge and experience	Opinie słuchaczy Students' opinions	Potrzeby seniorów w danej okolicy Seniors' needs in a given locality
Dolnośląskie		✓	
Kujawsko-Pomorskie		✓	
Lubelskie	✓		
Lubuskie	✓	✓	
Łódzkie	✓		
Małopolskie		✓	
Mazowieckie	✓		
Opolskie	✓		
Podkarpackie			✓
Podlaskie	✓		
Pomorskie		✓	
Śląskie		✓	
Świętokrzyskie	✓		✓
Warmińsko-mazurskie		✓	
Wielkopolskie	✓	✓	
Zachodniopomorskie	✓		

Opracowany program zajęć w Uniwersytetach Trzeciego Wieku jest zawsze zatwierdzany przez odpowiedni, wyznaczony do tego celu organ. W roku akademickim 2017/18 najczęściej był to zarząd UTW (49,6%), a rzadziej organ prowadzący (29,9%).

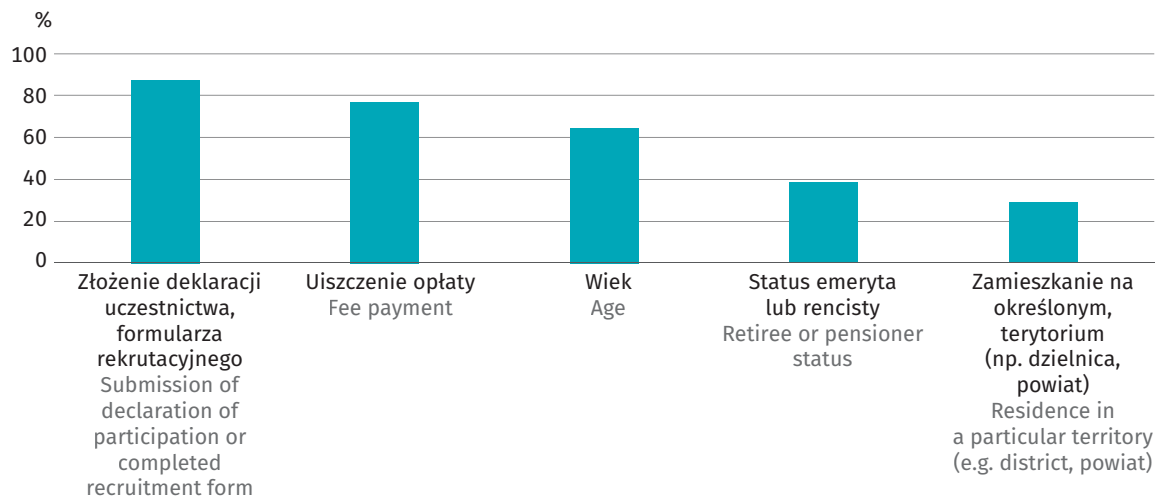
Prawie wszystkie Uniwersytety Trzeciego Wieku (94,2%) stawiały przed kandydatami określone wymagania, których spełnienie było obligatoryjne, aby zostać słuchaczem. Najczęściej wymagano od kandydatów złożenia deklaracji uczestnictwa lub formularza rekrutacyjnego (87,2%). Kryterium to wystąpiło u największej liczby UTW we wszystkich województwach poza województwem: podlaskim, pomorskim oraz wielkopolskim. Drugim najczęściej występującym wymaganiem było uiszczenie opłaty (76,8%) – dominowało ono w województwach: pomorskim, wielkopolskim i podlaskim (odpowiednio 84,4%, 81,8% i 61,1%). W ponad połowie UTW w Polsce istniał również określony limit wieku, który uprawniał kandydata do wstąpienia na Uniwersytet. Pośród UTW, które wyznaczały dolną granicę wieku przeważały te, które określiły minimalny wiek uczestnika na 50 lat (41,9%). Rzadszym wymogiem, stawianym przez 38,7% UTW, był status emeryta lub rencisty.

The curriculum created at Universities of the Third Age is always approved by the body designated for this purpose. In the 2017/18 academic year, most often it was the executive committee of the U3A (49.6%), less frequently the governing body (29.9%).

Almost all Universities of the Third Age (94.2%) set specific requirements which the applicants must meet to become students. The applicants were most often required to submit a declaration of participation or a completed recruitment form (87.2%). This criterion occurred in the largest number of U3As in all voivodships except Podlaskie, Pomorskie and Wielkopolskie. The second most common precondition was the fee payment (76.8%) – it predominated in Pomorskie, Wielkopolskie and Podlaskie Voivodships (84.4%, 81.8% and 61.1% respectively). More than half of the U3As in Poland set the age limit of the entrants. 41.9% of these U3As set the participant's minimum age limit at 50 years. A rarer requirement, imposed by 38.7% of the U3As, was a retiree or pensioner status.

Wykres 4. Uniwersytety Trzeciego Wieku według najczęściej występujących kryteriów wymaganych od kandydatów na słuchaczy w roku akademickim 2017/18

Chart 4. Universities of the Third Age by most common requirements for applicants in the 2017/18 academic year

Ważnym czynnikiem w prowadzeniu działalności jest posiadanie bazy lokalowej. W roku akademickim 2017/18 polskie Uniwersytety Trzeciego Wieku w większości nie posiadały własnej bazy lokalowej (78,8%). Działalność na rzecz seniorów prowadzona była przede wszystkim w pomieszczeniach użyczonych nieodpłatnie (72,1%), a ponad 26% UTW wynajmowało lokale. Uniwersytety Trzeciego Wieku posiadające własne pomieszczenia (21,2%) dodatkowo wynajmowały lokale lub korzystały z nich nieodpłatnie, aby móc prowadzić wszystkie zajęcia oferowane słuchaczom. Najwięcej UTW korzystających z własnej bazy lokalowej działało w ramach innej jednostki powołanej przez urząd gminy, miasta – 60,0%. Stowarzyszenia, które w roku akademickim 2017/18 były główną formą organizacyjno-prawną UTW w Polsce, w znacznej większości nie posiadały własnych pomieszczeń na prowadzenie działalności (95,1%), a Uniwersytety funkcjonujące w ramach fundacji nie posiadały w ogóle własnych pomieszczeń.

Having premises is an important factor in conducting activity. In the 2017/18 academic year, the majority of Polish Universities of the Third Age did not have their own premises (78.8%). Their activity for seniors was mainly carried out in rooms lent free of charge (72.1%). Over 26% of the U3As rented premises. The Universities of the Third Age which had their own premises (21.2%) additionally rented rooms or used them free of charge so as to be able to conduct all classes offered to students. The most U3As using their own premises operated as part of another unit established by the municipality – 60.0%. The vast majority of associations, which in the 2017/18 academic year were the main organisational and legal form of U3As in Poland, did not have their own premises for conducting their activity (95.1%), and the Universities operating as foundation did not have their own premises at all.

Tablica 3. Uniwersytety Trzeciego Wieku korzystające z bazy lokalowej według województw w roku akademickim 2017/18

Table 3. Universities of the Third Age using premises by voivodships in the 2017/18 academic year

Województwo Voivodship	Baza lokalowa Premises		
	własna own	wynajmowana rented	użyczona (nieodpłatnie) lent (free of charge)
		w %	in %
Dolnośląskie	27,1	29,2	66,7
Kujawsko-Pomorskie	15,6	10,9	82,8
Lubelskie	6,3	37,5	81,3
Lubuskie	27,3	27,3	81,8
Łódzkie	21,2	30,3	78,8
Małopolskie	33,3	20,0	68,9
Mazowieckie	28,8	31,3	60,0
Opolskie	6,3	31,3	75,0
Podkarpackie	10,5	36,8	68,4
Podlaskie	11,1	27,8	83,3
Pomorskie	37,5	21,9	56,3
Śląskie	23,5	29,4	73,5
Świętokrzyskie	6,3	31,3	81,3
Warmińsko-mazurskie	8,8	29,4	76,5
Wielkopolskie	14,5	23,6	80,0
Zachodniopomorskie	21,2	21,2	60,6

Pracujący na rzecz Uniwersytetu Trzeciego Wieku

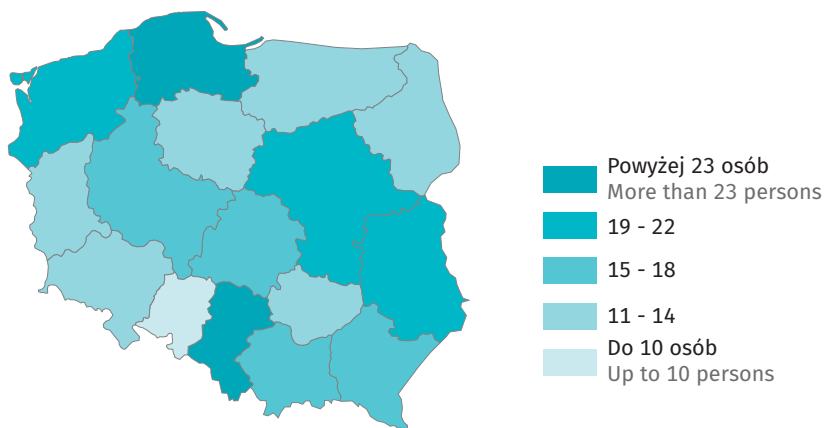
W Uniwersytetach Trzeciego Wieku pracowały osoby wykonujące zadania organizacyjne (administracyjne, obsługi). 113,2 tys. słuchaczy Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Polsce obsługiwało łącznie 6627 osób zajmujących się kwestiami organizacyjnymi, tj. na 1 pracownika przypadało 17 słuchaczy (w roku akademickim 2014/15 – 15 słuchaczy). Najwięcej słuchaczy na 1 pracownika odnotowano w jednostkach powołanych przez urząd gminy, miasta – 23 słuchaczy.

Persons working for University of the Third Age

Universities of the Third Age employed persons performing organisational (administrative, servicing) tasks. 113.2 thousand participants of the Universities of the Third Age in Poland were served by a total of 6,627 people dealing with organisational issues, i.e. there were 17 students per 1 employee (15 students in the 2014/15 academic year). The biggest number of students per employee were recorded in units established by the municipality – 23 students.

Mapa 2. Słuchacze przypadający na 1 osobę wykonującą prace organizacyjne w Uniwersytecie Trzeciego Wieku w roku akademickim 2017/18

Map 2. Students per one person performing organisational work at University of the Third Age in the 2017/18 academic year

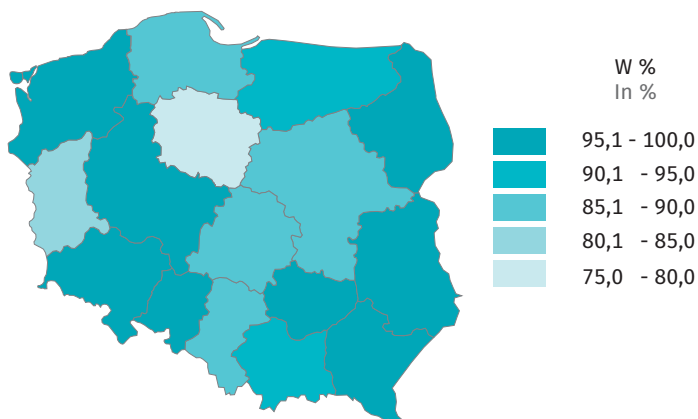

Szczególnie warty odnotowania jest fakt, że 91,1% osób pracowało bezpłatnie. W tej grupie najliczniejsze było grono słuchaczy UTW pracujących na rzecz danego Uniwersytetu – 81,5%. We wszystkich województwach udział osób pracujących na rzecz UTW na zasadzie wolontariatu wyniósł ponad 83%, z wyjątkiem województwa kujawsko-pomorskiego (75,2%). W 23 Uniwersytetach Trzeciego Wieku w Polsce nie było w ogóle wolontariuszy wykonujących prace organizacyjne lub administracyjne.

It is noteworthy that 91.1% of the people worked as volunteers. Most of them were U3A students working for their University – 81.5%. In all voivodships, the share of volunteers at U3As accounted for over 83% of the staff, except for Kujawsko-Pomorskie Voivodship (75.2%). There were no volunteers doing organisational or administrative work at 23 Universities of the Third Age.

Mapa 3. Osoby wykonujące prace organizacyjne nieodpłatnie w Uniwersytetach Trzeciego Wieku w roku akademickim 2017/18

Map 3. Volunteers performing organisational work at Universities of the Third Age in the 2017/18 academic year

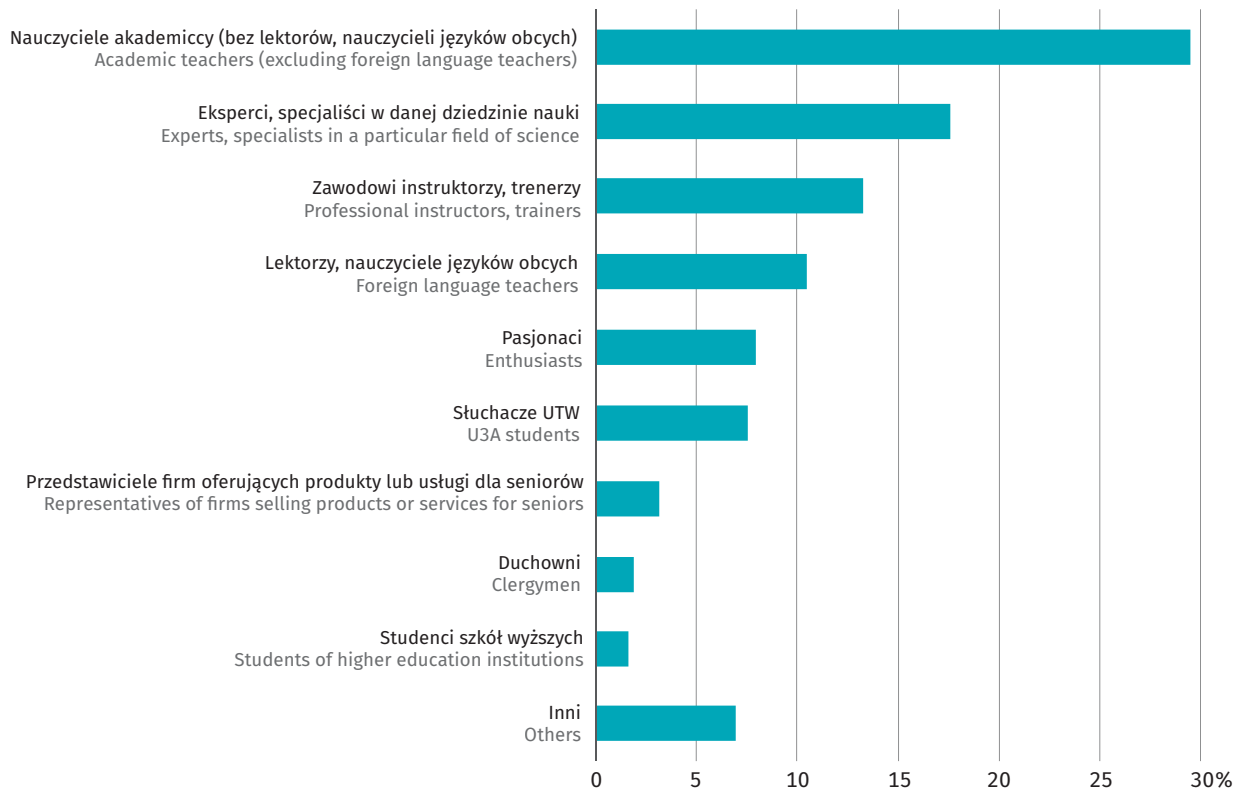

Duże znaczenie dla jakości prowadzonych zajęć i wykładów ma kadra wykładowców i prowadzących zajęcia regularne. Uniwersytety Trzeciego Wieku zapraszają do współpracy osoby o różnych kwalifikacjach zawodowych i specjalnościach, aby zagwarantować wszechstronność tematów i zajęć.

Lecturers and instructors are of great importance for the quality of classes and lectures. In order to guarantee the versatility of topics and classes, Universities of the Third Age invite various specialists and professionals to cooperate.

Wykres 5. Wykładowcy i prowadzący zajęcia regularne w Uniwersytetach Trzeciego Wieku w roku akademickim 2017/18

Chart 5. Lecturers and instructors of regular classes at Universities of the Third Age in the 2017/18 academic year

Wśród wszystkich 13971 osób zaangażowanych w prowadzenie zajęć największą grupę stanowili nauczyciele akademicy (29,5%), a najmniej liczną studenci (1,6%). W Uniwersytetach Trzeciego Wieku działających w uczelniach nauczyciele akademicy stanowili prawie połowę kadry (49,6%). W UTW prowadzonych przez inne jednostki powołane przez urząd gminy, miasta, biblioteki oraz domy kultury najliczniejszą kadrę stanowili eksperci, specjaliści w danej dziedzinie nauki (odpowiednio 45,1%, 35,2%, 19,8%), a w UTW prowadzonych przez centrum kształcenia ustawicznego – zawodowi instruktorzy i trenerzy (21,9%). Uniwersytety Trzeciego Wieku do współpracy i dzielenia się wiedzą zapraszały również pasjonatów, czyli osoby posiadające specjalistyczną wiedzę czy umiejętności niekoniecznie związane z wykształceniem (7,9%). W 11 województwach (dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, lubelskim, małopolskim, mazowieckim, opolskim, podkarpackim, śląskim, warmińsko-mazurskim, wielkopolskim oraz zachodniopomorskim), podstawę kadry stanowili nauczyciele akademicy, a w 4 województwach – świętokrzyskim, lubuskim, pomorskim oraz podlaskim wśród wykładowców największy udział mieli zaproszeni eksperci, specjaliści w danej dziedzinie wiedzy (odpowiednio 24,1%, 23,0%, 22,7% oraz 22,0% spośród wykładowców ogółem w danym województwie). Natomiast w województwie łódzkim największą część kadry stanowiła grupa określona jako inni (27,5%).

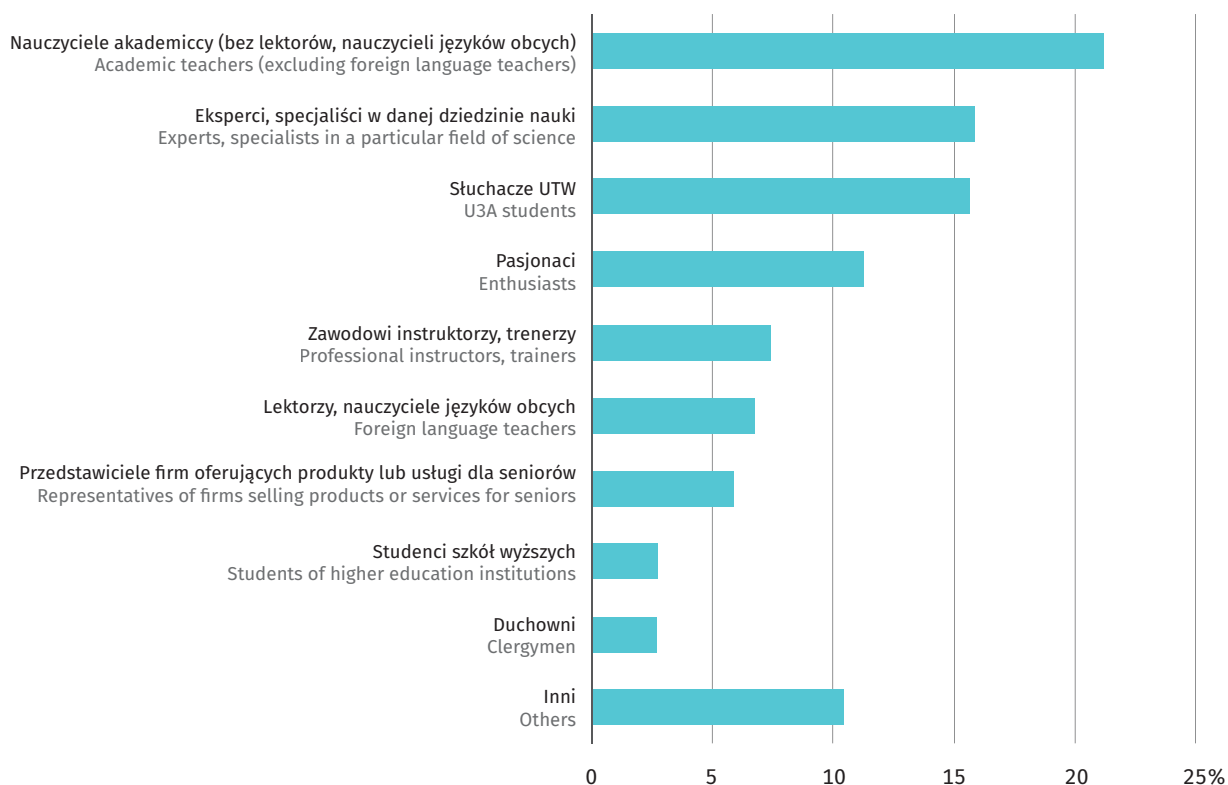
Spośród wykładowców i osób prowadzących zajęcia w UTW 41,1% wykonywała swoje zadania nieodpłatnie. Najwyższy udział pracujących nieodpłatnie wśród prowadzących wykłady i zajęcia odnotowano wśród słuchaczy prowadzących zajęcia dla innych uczestników UTW (85,1%), przedstawicieli firm oferujących produkty lub usługi dla seniorów (76,9%) oraz studentów szkół wyższych (68,6%). Najniższy udział prowadzących zajęcia bezpłatnie wystąpił u zawodowych instruktorów lub trenerów (22,9%). W 5 województwach (lubelskim, opolskim, podlaskim, świętokrzyskim oraz zachodniopomorskim), wyłącznie na zasadzie wolontariatu pracowali duchowni. W 2 województwach: lubelskim oraz opolskim udział duchownych i słuchaczy pracujących nieodpłatnie na rzecz innych uczestników UTW wyniósł 100,0%.

Among the 13,971 people involved in conducting classes, the largest group were academic teachers (29.5%), the smallest – students (1.6%). Academic teachers constituted almost half of the staff (49.6%) at the Universities of the Third Age affiliated with higher education institutions. The staff consisted mainly of experts, specialists in a particular field of science at the U3As governed by other units established by the municipality, libraries and cultural centres (45.1%, 35.2%, 19.8% respectively), whereas at the U3As run by the lifelong learning centre – professional instructors and trainers (21.9%). Universities of the Third Age also invited enthusiasts, i.e. people whose specialities or skills were not necessarily related to their profession, to cooperate and share their knowledge (7.9%). In 11 voivodships (Dolnośląskie, Kujawsko-Pomorskie, Lubelskie, Małopolskie, Mazowieckie, Opolskie, Podkarpackie, Śląskie, Warmińsko-Mazurskie, Wielkopolskie and Zachodniopomorskie), most of the staff were academic teachers, while in 4 voivodships – Świętokrzyskie, Lubuskie, Pomorskie and Podlaskie, experts and specialists prevailed among the lecturers (24.1%, 23.0%, 22.7% respectively and 22.0% of the total number of lecturers in a given voivodship). In contrast, the group defined as “others” constituted the largest part of the staff in Łódzkie Voivodship (27.5%).

41.1% of the teaching staff were volunteers. The biggest share of volunteer teachers and lecturers was recorded among the U3A students training other U3A participants (85.1%). They were followed by representatives of firms selling products and services for seniors (76.9%) and higher education institution students (68.6%). The lowest proportion of volunteers was recorded among professional instructors or trainers (22.9%). In 5 voivodships (Lubelskie, Opolskie, Podlaskie, Świętokrzyskie and Zachodniopomorskie, clergymen worked solely on a voluntary basis. In two voivodships – Lubelskie and Podlaskie, the share of volunteer participants and clergymen working in favour of other U3A participants reached 100.0%.

Wykres 6. Wykładowcy i prowadzący zajęcia nieodpłatnie w Uniwersytetach Trzeciego Wieku w roku akademickim 2017/18

Chart 6. Volunteer lecturers and instructors at Universities of the Third Age in the 2017/18 academic year

Kandydaci i słuchacze Uniwersytetów Trzeciego Wieku

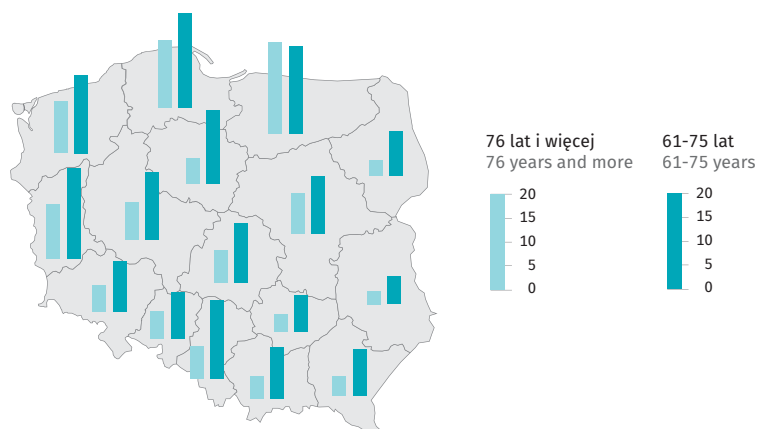
W roku akademickim 2017/18 słuchaczami Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Polsce było 113,2 tys. osób. Kandydatów do UTW było o 1,7% więcej w stosunku do osób przyjętych. W 51 UTW w Polsce część kandydatów nie została przyjęta. Głównym powodem nieprzyjęcia był brak miejsc (88,8% osób nieprzyjętych do UTW). Sytuacja taka miała miejsce w 33 Uniwersytetach w Polsce. Największą liczbę odrzuconych kandydatów ze względu na brak miejsc odnotowano w Uniwersytetach Trzeciego Wieku działających w szkołach wyższych (44,5%) oraz w domach, ośrodkach kultury (34,9%). W 4 województwach (lubelskim, opolskim, podlaskim i zachodniopomorskim) Uniwersytety przyjęły wszystkie osoby chętne.

Applicants and students at Universities of the Third Age

In the 2017/18 academic year, 113.2 thousand students were enrolled at the Universities of the Third Age in Poland. There were by 1.7% more applicants than admitted persons. 51 U3As in Poland turned down some applicants. The main reason for non-admission was the lack of vacancies (88.8% of persons turned down). This happened at 33 Universities in Poland. The highest number of rejected applicants due to lack of vacancies was recorded at Universities of the Third Age operating within higher schools (44.5%) and cultural establishments and centres (34.9%). All candidates were admitted to the U3As in 4 voivodships (Lubelskie, Opolskie, Podlaskie and Zachodniopomorskie).

Mapa 4. Słuchacze Uniwersytetów Trzeciego Wieku na 1000 ludności według grup wieku i województw w roku akademickim 2017/18

Map 4. Students of Universities of the Third Age per 1,000 population by age groups and voivodships in the 2017/18 academic year

Udział słuchaczy Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 61-75 lat w poszczególnych województwach wyniósł średnio 13 słuchacze na 1000 mieszkańców (najwyższy udział odnotowano w województwie pomorskim 20 słuchacze na 1000 mieszkańców, a najniższy w województwie lubelskim 6 na 1000). Wśród kobiet udział słuchaczek w ogólnej populacji kobiet w wieku 61-75 lat w województwach był wyższy i wyniósł średnio 20, a w województwie lubuskim przekroczył wartość 30.

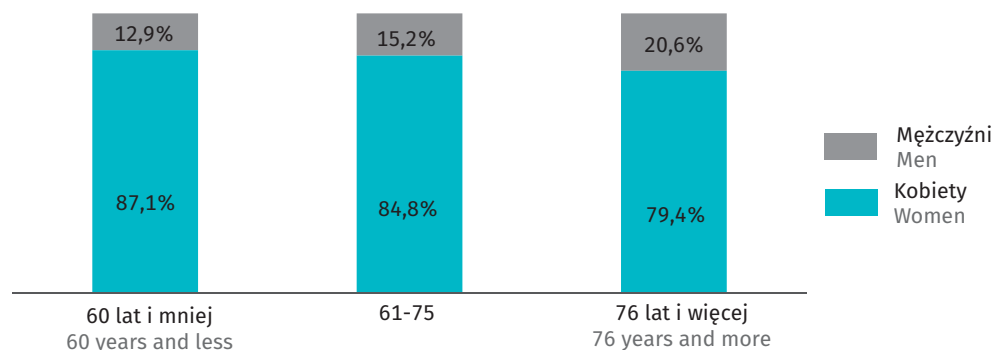
Słuchaczami Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Polsce bez względu na formę organizacyjno-prawną jednostek i województwo były w zdecydowanej większości kobiety (84,3%). Spośród UTW, które dysponowały danymi o słuchaczach pozyskano w badaniu statystycznym wiedzę o ich wieku, wykształceniu oraz statusie na rynku pracy (jedynie 1,8% UTW nie gromadziło w ogóle danych o słuchaczach). Największą grupę uczestników stanowiły osoby w wieku 61-75 lat (70,3%), a prawie we wszystkich województwach utrzymywała się tendencja, że wraz ze wzrostem wieku udział kobiet wśród słuchaczy nieznacznie się zmniejszał.

The share of students of the Universities of the Third Age in the total population aged 61-75 years in individual voivodships averaged 13 students per 1,000 inhabitants (the highest share was recorded in Pomorskie Voivodship – 20 students per 1,000 inhabitants, and the lowest in Lubelskie Voivodship – 6 per 1,000). Female participants had a bigger share in the total population of women aged 61-75 in the voivodships and averaged 20, but in Lubuskie Voivodship their share exceeded 30.

Women vastly prevailed (84.3%) among students of the Universities of the Third Age in Poland, regardless of the organisational and legal form of the units and voivodship. The U3As which ran records of students provided data on their age, educational attainment and the labour market status (only 1.8% of the U3As did not keep records of participants at all). The largest group of students were people aged 61-75 (70.3%). It was noted in almost all voivodships that the older the participants, the smaller share of women among them.

Wykres 7. Słuchacze według płci i wieku w Uniwersytetach Trzeciego Wieku w roku akademickim 2017/18

Chart 7. Students by sex and age at Universities of the Third Age in the 2017/18 academic year

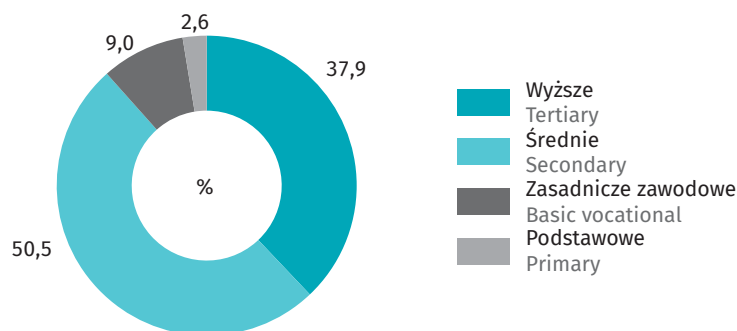

Spośród 79,4% słuchaczy, o których wykształceniu pozyskano dane, najwięcej posiadało wykształcenie średnie – 50,5%, jedynie w województwie podlaskim przeważały osoby legitymujące się wykształceniem akademickim – 46,6%. Wśród słuchaczy Uniwersytetów Trzeciego Wieku działających w szkołach wyższych dominowały osoby z wykształceniem wyższym (47,2%). Najwyższy udział słuchaczy z wykształceniem średnim odnotowano w województwie opolskim (64,9%), a najniższy w województwie podlaskim (41,1%). W województwie kujawsko-pomorskim pomimo, że zdecydowanie przeważały osoby ze średnim wykształceniem, stosunkowo dużo słuchaczy posiadało wykształcenie podstawowe oraz zasadnicze zawodowe (6,0% i 15,7%).

Among the 79.4% of students whose educational attainment data were obtained, the most had secondary education – 50.5%. Persons with academic education prevailed only in Podlaskie Voivodship – 46.6%. Among the students of the Universities of the Third Age operating within higher schools, most had tertiary education (47.2%). The highest share of students with secondary education was recorded in Opolskie Voivodship (64.9%), the lowest in Podlaskie Voivodship (41.1%). In Kujawsko-Pomorskie Voivodship, despite the fact that people with secondary education definitely prevailed, relatively many students had primary and basic vocational education attainment (6.0% and 15.7%).

Wykres 8. Słuchacze Uniwersytetów Trzeciego Wieku według poziomu wykształcenia w roku akademickim 2017/18

Chart 8. Students of Universities of the Third Age by educational attainment in the 2017/18 academic year

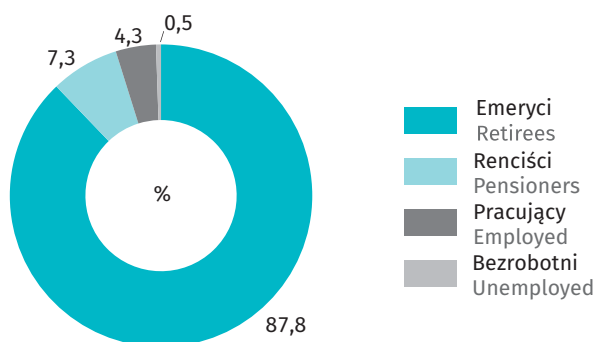

Wśród 96,5 tys. słuchaczy, o których pozyskano dane na temat statusu na rynku pracy, 87,8% miało status emeryta (najwięcej w województwie podlaskim – 95,4%, a najmniej w województwie lubuskim – 80,2%). Znaczny udział rencistów (przekraczający średnią krajową, która wyniosła 7,3%) wystąpił wśród słuchaczy z województwa lubuskiego (18,6%), warmińsko-mazurskiego (16,6%) oraz kujawsko-pomorskiego (10,5%). Największy udział osób pracujących wśród słuchaczy wystąpił w województwie wielkopolskim (10,4%) i podkarpackim (9,0%), a w 4 województwach (lubelskim, lubuskim, opolskim oraz podlaskim) wśród słuchaczy nie odnotowano osób bezrobotnych.

Among 96.5 thousand students whose labour market status data were obtained, 87.8% were retirees (the most in Podlaskie – 95.4%, and the fewest in Lubuskie – 80.2%). A significant share of pensioners (above the national average of 7.3%) was recorded at the U3As in Lubuskie (18.6%), Warmińsko-Mazurskie (16.6%) and Kujawsko-Pomorskie (10.5%) Voivodships. The largest share of working population among students occurred in Wielkopolskie (10.4%) and Podkarpackie (9.0%), while no unemployed U3A participants were reported in 4 voivodships (Lubelskie, Lubuskie, Opolskie and Podlaskie).

Wykres 9. Słuchacze Uniwersytetów Trzeciego Wieku według statusu na rynku pracy w roku akademickim 2017/18

Chart 9. Students of Universities of the Third Age by labour market status in the 2017/18 academic year

Działalność edukacyjna, aktywacyjna i integracyjna Uniwersytetów Trzeciego Wieku

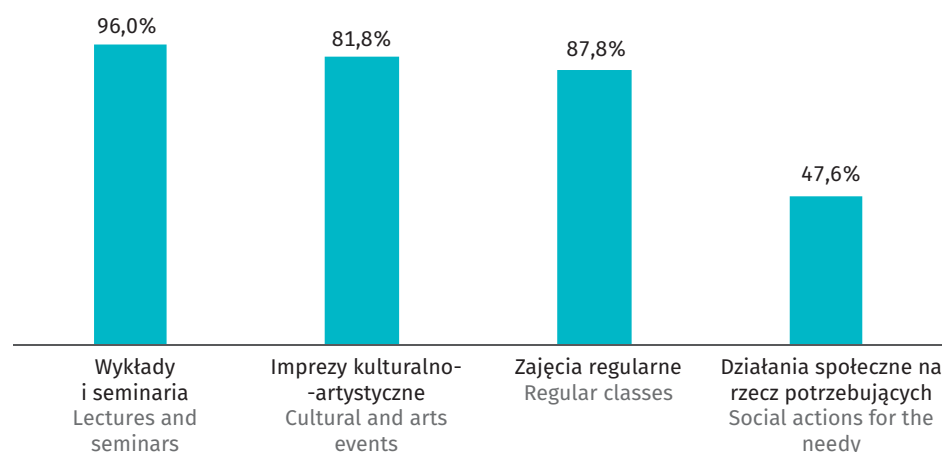
Oferta programowa Uniwersytetów Trzeciego Wieku była zróżnicowana pod względem formy oraz zakresu tematycznego. W badaniu wyszczególniono 4 rodzaje działań edukacyjnych, aktywujących i integrujących: wykłady oraz seminaria, zajęcia regularne wymagające czynnego udziału słuchaczy, imprezy artystyczno-kulturalne (m.in. zdarzenia plenerowe związane z wyjściem poza siedzibę UTW) oraz działania społeczne podejmowane na rzecz osób potrzebujących.

Educational, activating and integrating activity of the Universities of the Third Age

The curricular offer of Universities of the Third Age varied in type and thematic scope. The survey listed 4 types of educational, activating and integrating operations: lectures and seminars, regular classes that require active participation of students, arts and cultural events (e.g. outdoor events) and social actions undertaken for the benefit of the needy.

Wykres 10. Uniwersytety Trzeciego Wieku według form zajęć w roku akademickim 2017/18

Chart 10. Universities of the Third Age by types of classes in the 2017/18 academic year

Wykłady i seminaria były formą zajęć najczęściej proponowaną przez Uniwersytety Trzeciego Wieku. Średnio jeden UTW w roku akademickim 2017/18 zorganizował 34 wykłady i seminaria. Przeciętny czas wykładu wyniósł około 2 godzin. Większość organizowanych wykładów miała charakter zamknięty, tj. były one przeznaczone wyłącznie dla słuchaczy UTW (64,4%). 77,5% UTW w Polsce prowadziła również wykłady o formule otwartej, czyli takie, w których mogły wziąć udział wszystkie zainteresowane osoby. W Uniwersytetach Trzeciego Wieku w województwie kujawsko-pomorskim ponad 60% wykładów było adresowanych wyłącznie do słuchaczy UTW, natomiast w pozostałych województwach formuła była bardziej otwarta – udział UTW, które prowadziły wyłącznie zamknięte wykłady nie przekroczył 30,0%, a najniższy udział odnotowano w województwie podkarpackim – 5,3%.

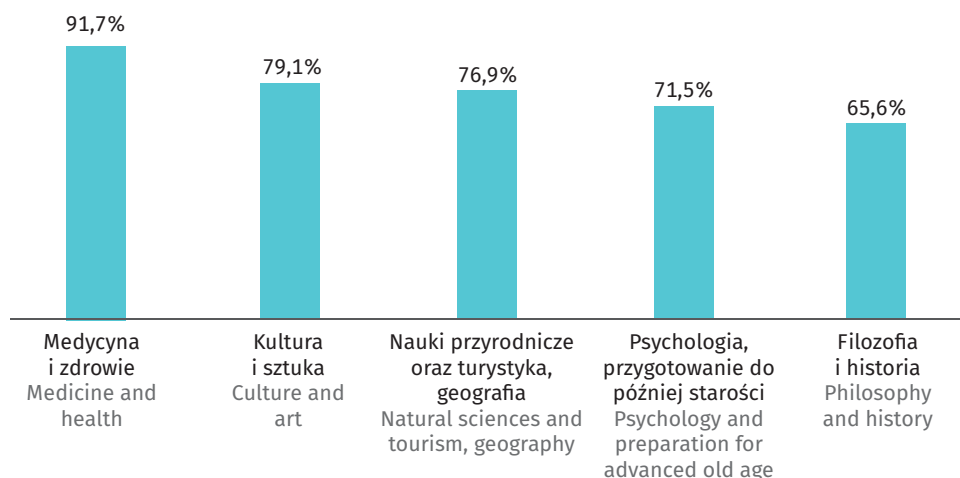
Najwięcej wykładów zorganizowały Uniwersytety Trzeciego Wieku w województwie pomorskim – średnio jeden UTW przeprowadził ich 117 (wpływ na to miał głównie największy w Polsce Gdyński Uniwersytet Trzeciego Wieku, który zorganizował łącznie 1331 wykładów dla swoich słuchaczy) oraz w województwie małopolskim (59 wykładów), a najmniej UTW w województwie kujawsko-pomorskim (18 wykładów). Najczęściej Uniwersytety dla seniorów Polsce organizowały wykłady i seminaria poruszające tematykę medycyny i zdrowia, kultury i sztuki oraz przyrody i turystyki.

Lectures and seminars were the most often offered types of classes at Universities of the Third Age. On average, one U3A organised 34 lectures and seminars in the 2017/18 academic year. The average lecture lasted for about 2 hours. They were mostly closed-door lectures, i.e. intended only for the U3A students (64.4%). 77.5% of the U3As in Poland also organised open-door lectures, i.e. such in which all interested persons could participate. Over 60% of the lectures at the Universities of the Third Age in Kujawsko-Pomorskie Voivodship were addressed only to the U3A students, while the formula was more open in other voivodships – the share of U3As which conducted only closed-door lectures did not exceed 30.0%, the lowest share was recorded in Podkarpackie Voivodship – 5.3%.

The largest number of lectures were organised by the Universities of the Third Age in Pomorskie Voivodship – one U3A conducted an average of 117 lectures (mainly owing to Gdynia University of the Third Age, the biggest in Poland, which organised a total of 1,331 lectures for its students), followed by Małopolskie Voivodship (59 lectures). The fewest lectures were offered by the U3As in Kujawsko-Pomorskie Voivodship (18 lectures). The most popular subjects of lectures and seminars were medicine and health, culture and art as well as nature and tourism.

Wykres 11. Uniwersytety Trzeciego Wieku według tematów wykładów najczęściej organizowanych w roku akademickim 2017/18

Chart 11. Universities of the Third Age by subjects of the most often organised lectures in the 2017/18 academic year

Najmniej popularnym i najrzadziej organizowanym tematem wykładów były zagadnienia związane z regionalnością (1,4%). W województwie podlaskim i świętokrzyskim ta tematyka nie była w ogóle poruszana na wykładach.

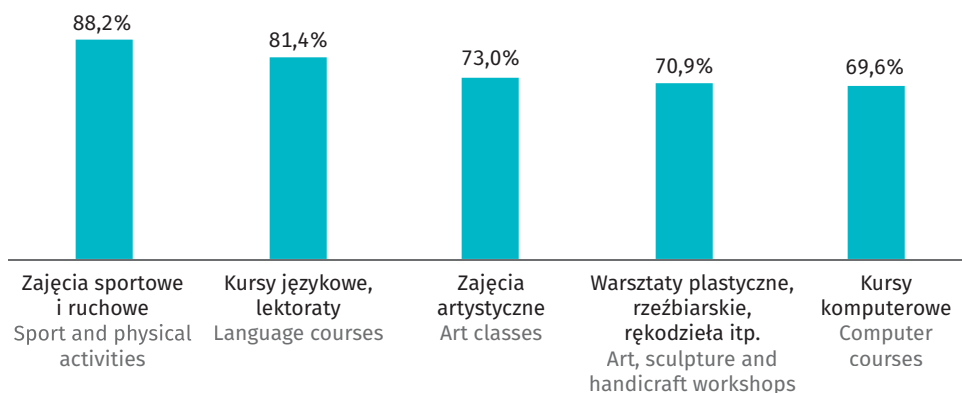
Inną formą działalności edukacyjnej, aktywacyjnej i integracyjnej, jaką zaproponowały Uniwersytety Trzeciego Wieku swoim słuchaczom, były zajęcia regularne. Jest to metoda nauczania, polegająca na prowadzeniu zajęć grupowych, które odbywają się regularnie lub cyklicznie i obejmują co najmniej trzy spotkania w roku akademickim. Jednocześnie wymagają one od słuchaczy aktywnego udziału w zajęciach, poprzez uczestnictwo w warsztatach, kołach zainteresowań czy czynnym uprawianiu sportu. W Polsce 526 UTW (87,8%) miało w swojej ofercie programowej tego typu zajęcia. Udział ten zmniejszył się w stosunku do poprzedniej edycji badania o 10,3 p.proc. Przeciętnie każdy UTW zorganizował 85 różnego rodzaju zajęć regularnych, np. warsztatów, kół itp. Frekwencja słuchaczy w zajęciach w skali kraju wyniosła 63,6%. Ponad 50% udział z zajęciach regularnych odnotowano we wszystkich województwach, z wyjątkiem województwa kujawsko-pomorskiego (32,7%). W skali kraju 61 Uniwersytetów dla seniorów oceniło frekwencję swoich słuchaczy na poziomie poniżej 50%, natomiast 9 UTW wykazało, że frekwencja słuchaczy na zajęciach regularnych wyniosła 100,0%.

The least popular and least often organised subject of lectures were regional issues (1.4%). In Podlaskie and Świętokrzyskie Voivodships, this topic was not taken up at all.

Another type of educational, activating and integrating activity offered by Universities of the Third Age were regular classes. It is a teaching method consisting in group classes conducted regularly or cyclically which include at least three meetings during the academic year. They require students to take part actively in classes, through participation in workshops, circles of interest or sport. 526 U3As countrywide (87.8%) offered such classes. This share decreased by 10.3 percentage points compared to the previous edition of the survey. On average, each U3A organised 85 different types of regular classes, e.g. workshops, circles, etc. The attendance in classes accounted for 63.6% countrywide. Over 50% participation in regular classes was recorded in all voivodships, except Kujawsko-Pomorskie Voivodship (32.7%). Nationally, 61 universities for seniors estimated the students' attendance at under 50%, while 9 U3As reported 100.0% attendance in regular classes.

Wykres 12. Uniwersytety Trzeciego Wieku według rodzaju zajęć regularnych najczęściej organizowanych w roku akademickim 2017/18

Chart 12. Universities of the Third Age by type of regular classes most often organised in the 2017/18 academic year

Uniwersytety Trzeciego Wieku zaproponowały słuchaczom dużą różnorodność oferty zajęć regularnych. Największą popularnością cieszyły się zajęcia ruchowe i sportowe, które zorganizowało 464 UTW (77,5%).

Universities of the Third Age offered a wide variety of regular classes. Sports and physical activities, organised by 464 U3As (77.5%), were the most popular.

Tablica 4. Uniwersytety Trzeciego Wieku według najczęściej organizowanych form zajęć regularnych^a według województw w roku akademickim 2017/18

 Table 4. Universities of the Third Age by the most often organised types of regular classes^a by voivodships in the 2017/18 academic year

Województwo Voivodship	Zajęcia sportowe i ruchowe Sport and physical activities	Kursy językowe, lektoraty Language courses	Zajęcia artystyczne Art classes	Warsztaty plastyczne, rzeźbiarskie, rękodzieła itp. Art, sculpture, handicraft workshops, etc.	Kursy komputerowe Computer courses
w % in %					
Dolnośląskie	90,5	83,3	76,2	71,4	66,7
Kujawsko-pomorskie	71,9	68,8	53,1	59,4	53,1
Lubelskie	81,3	75,0	56,3	62,5	43,8
Lubuskie	90,5	90,5	100,0	76,2	71,4
Łódzkie	96,8	90,3	77,4	90,3	77,4
Małopolskie	94,7	84,2	65,8	71,1	73,7
Mazowieckie	78,7	74,7	77,3	70,7	64,0
Opolskie	85,7	78,6	78,6	50,0	57,1
Podkarpackie	84,2	84,2	73,7	78,9	68,4
Podlaskie	82,4	70,6	64,7	70,6	52,9
Pomorskie	86,7	80,0	60,0	66,7	76,7
Śląskie	94,0	86,6	70,1	61,2	77,6
Świętokrzyskie	92,9	71,4	92,9	50,0	85,7
Warmińsko-mazurskie	100,0	82,1	89,3	89,3	85,7
Wielkopolskie	94,1	88,2	64,7	74,5	72,5
Zachodniopomorskie	83,9	80,6	83,9	80,6	67,7

a W badaniu statystycznym na formularzu UTW-1 wyszczególniono 15 rodzajów zajęć.

a 15 types of classes were listed on the U3A-1 form.

W województwie warmińsko-mazurskim wszystkie Uniwersytety Trzeciego Wieku realizujące zajęcia regularne prowadziły zajęcia ruchowe i sportowe, podczas gdy w województwie lubuskim wszystkie UTW prowadziły zajęcia artystyczne. Ponad 90% UTW z województwa lubuskiego prowadziło również kursy językowe (najwyższy udział w kraju). Warsztaty plastyczne, rzeźbiarskie, rękodzieła dominowały wśród zajęć regularnych w województwie łódzkim. Zajęcia komputerowe najczęściej organizowały UTW w województwie świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim (po 85,7%). Najmniejszą popularnością cieszyły się zajęcia określone jako kluby i koła międzypokoleniowe (7,8%). Dla porównania w roku akademickim 2014/15 dominowały 3 formy zajęć regularnych: kursy języka angielskiego (83,3%), gimnastyka (80,4%) oraz kursy komputerowe (72,5%).

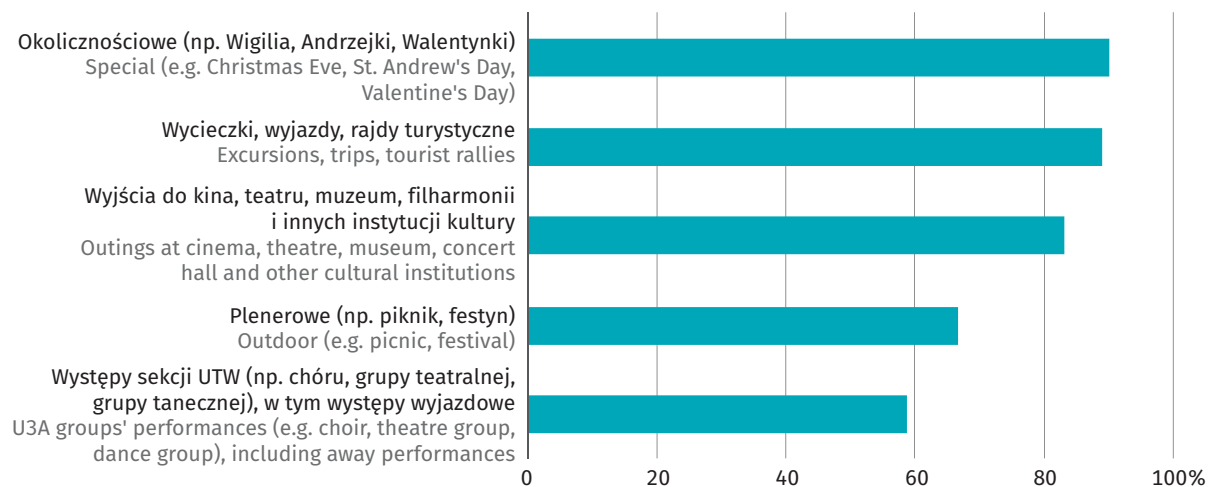
Uniwersytety Trzeciego Wieku skupiały się również na kwestii integracji i aktywizacji osób starszych i w tym celu organizowały imprezy o charakterze kulturalno-artystycznym (91,8% badanych jednostek). W roku akademickim 2017/18 każdy UTW zorganizował przeciętnie 16 różnego rodzaju imprez. Najwięcej zorganizował ich Gdynia Uniwersytet Trzeciego Wieku – 307 oraz Gostyński Uniwersytet Trzeciego Wieku – 213.

In Warmińsko-Mazurskie Voivodship, all Universities of the Third Age providing regular classes conducted sports and physical activities, while in Lubuskie Voivodship, all U3As conducted art classes. Over 90% of the U3As in Lubuskie Voivodship also ran language courses (the highest share in the country). Art, sculpture and handicraft workshops predominated among regular classes in Łódzkie Voivodship. Computer classes were most often organised by the U3As in Świętokrzyskie and Warmińsko-Mazurskie Voivodships (85.7% in each). The classes defined as intergenerational clubs and circles (7.8%) were the least popular. In contrast, three types of regular classes predominated in the 2014/15 academic year: English courses (83.3%), gymnastics (80.4%) and computer courses (72.5%).

Universities of the Third Age also focused on the issue of integration and activation of the elderly, and for this purpose organised cultural and arts events (91.8% of the surveyed units). In the 2017/18 academic year, each U3A organised on average 16 different types of events. Most of them were held at Gdynia University of the Third Age – 307 and Gostyński University of the Third Age – 213.

Wykres 13. Uniwersytety Trzeciego Wieku według typów imprez kulturalno-artystycznych najczęściej organizowanych w roku akademickim 2017/18

Chart 13. Universities of the Third Age by types of cultural and arts events most often organised in the 2017/18 academic year

W 7 województwach: lubelskim, łódzkim, małopolskim, podkarpackim, pomorskim, świętokrzyskim oraz wielkopolskim UTW najczęściej organizowały wycieczki i wyjazdy, rajdy turystyczne, a w województwach: kujawsko-pomorskim, lubuskim, mazowieckim, podlaskim, śląskim oraz warmińsko-mazurskim najczęściej organizowano imprezy okolicznościowe, np. Wigilie, Andrzejki. W województwie zachodniopomorskim dominowały wyjścia do teatru, kina, muzeum i innych instytucji kultury. Natomiast w pozostałych województwach nie było dominującego rodzaju imprez. Warto zaznaczyć, że jednym z efektów współpracy były organizowane spotkania integracyjno-szkoleniowe z innymi UTW (38,9%). W roku akademickim 2017/18 niewiele UTW zorganizowało dni otwarte – 13,8%.

Odmianą w charakterze działalnością Uniwersytetów Trzeciego Wieku, ale wpisującą się w zadania edukacyjne, aktywacyjne i integracyjne, są działania społeczne na rzecz osób potrzebujących, społeczności lokalnej, środowiska i społeczeństwa. W roku akademickim 2017/18 – 47,6% UTW prowadziło tego typu działania. Średnio na jeden UTW przypadało 49 różnego rodzaju działań o charakterze społecznym, w które było zaangażowanych 9,6% słuchaczy. Największą aktywnością wykazali się słuchacze UTW w województwie łódzkim oraz warmińsko-mazurskim (po 53,2% słuchaczy), a wśród UTW najwięcej jednostek zaangażowało się w województwie lubelskim (75,0%). Na tle innych działań wyróżniały się działania skierowane do trzech grup adresatów: osób starszych (67,7% zaangażowanych UTW), społeczności lokalnej (53,7%) oraz dzieci i młodzieży (52,3%). Wskaźniki te pozostawały na zbliżonym poziomie do uzyskanych w poprzedniej edycji badania.

W 5 województwach (kujawsko-pomorskim, łódzkim, małopolskim, mazowieckim oraz wielkopolskim) wykłady i seminaria były wyróżniającą się formą zajęć. UTW zaproponowały słuchaczom przede wszystkim typowo edukacyjną formę zajęć. W województwie świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim przeważająca liczba UTW skoncentrowała się w swojej działalności na organizacji imprez artystyczno-kulturalnych, w tym przede wszystkim na organizacji zajęć plenerowych i wycieczek. W województwie pomorskim wyróżniającą się formą działalności dla seniorów były zajęcia regularne – aktywna forma zajęć dla słuchaczy wymagająca czynnego udziału i zaangażowania.

In 7 voivodships: Lubelskie, Łódzkie, Małopolskie, Podkarpackie, Pomorskie, Świętokrzyskie and Wielkopolskie, the U3As most often organised excursions and trips, tourist rallies, while in the voivodships: Kujawsko-Pomorskie, Lubuskie, Mazowieckie, Podlaskie, Śląskie and Warmińsko-Mazurskie, special events were organised most often, e.g. Christmas Eve, St. Andrew's Day. Outings to the theatre, cinema, museum and other cultural institution prevailed in Zachodniopomorskie Voivodship. No events prevailed in the remaining Voivodships. It is noteworthy that one of the results of cooperation were integration and training meetings with other U3As (38.9%). Also worth noting is a low share of the U3As which organised open days in the 2017/18 academic year – 13.8%.

Social actions for the needy, the local community, the environment and society are another type of activity of Universities of the Third Age, but are part of the educational, activation and integration tasks. In the 2017/18 academic year – 47.6% conducted such actions. There were 49 different social actions per one U3A on average, involving 9.6% of the students. U3A students were the most active in Łódzkie and Warmińsko-Mazurskie Voivodships (53.2% in each), while the biggest number of engaged U3As was recorded in Lubelskie Voivodship (75.0%). As compared to other actions, those addressed to three groups of recipients stood out: the elderly (67.7% of the U3As involved), the local community (53.7%) and children and youth (52.3%). These indicators were similar to the ones obtained in the previous edition of the survey.

In 5 voivodships (Kujawsko-Pomorskie, Łódzkie, Małopolskie, Mazowieckie and Wielkopolskie), lectures and seminars were a distinctive type of classes. U3As mostly offered typically educational courses. In Świętokrzyskie and Warmińsko-Mazurskie Voivodships, the majority of U3As focused on the organisation of arts and cultural events, mainly outdoor activities, excursions. In Pomorskie Voivodship, regular classes was an outstanding form of activities for seniors – an active type of classes for students requiring participation and commitment.

Tablica 5. Uniwersytety Trzeciego Wieku organizujące działania edukacyjne, aktywujące i integrujące według województw w roku akademickim 2017/18

Table 5. Universities of the Third Age organising educational, activating and integrating activities by voivodships in the 2017/18 academic year

Województwo Voivodship	Wykłady Lectures	Zajęcia regularne Regular classes	Imprezy artystyczno- -kulturalne Cultural and arts events	Działania społeczne Social actions
	w % in %			
Dolnośląskie	28,9	26,4	27,0	17,6
Kujawsko-pomorskie	36,9	19,0	32,7	11,3
Lubelskie	26,7	26,7	26,7	20,0
Lubuskie	24,3	28,4	28,4	18,9
Łódzkie	30,0	28,2	28,2	13,6
Małopolskie	30,8	26,6	29,4	13,3
Mazowieckie	29,9	28,4	28,4	13,3
Opolskie	30,6	28,6	30,6	10,2
Podkarpackie	29,2	29,2	29,2	12,3
Podlaskie	26,3	29,8	29,8	14,0
Pomorskie	29,6	30,6	26,5	13,3
Śląskie	29,5	29,5	27,3	13,7
Świętokrzyskie	27,8	25,9	29,6	16,7
Warmińsko-mazurskie	28,7	24,3	29,6	17,4
Wielkopolskie	28,6	27,6	27,0	16,8
Zachodniopomorskie	28,7	28,7	25,9	16,7

Uniwersytety Trzeciego Wieku w Polsce w swoim działaniu starały się wyjść naprzeciw oczekiwaniom słuchaczy i stworzyć jak największe możliwości ich edukacji, aktywizacji i integracji. W związku z tym oferta programowa UTW musiała uwzględniać potrzeby szkoleniowe różnych grup osób. Według wyników badania oferta edukacyjna uwzględniała potrzeby szkoleniowe kobiet w 93,8% UTW, mężczyzn w 89,7%, osób niepełnosprawnych w 44,9%, a osób poszukujących pracy lub bezrobotnych w 7,9%. Udział mężczyzn w ogólnej liczbie słuchaczy był stosunkowo niewielki – 15,7%. Warto zwrócić uwagę, że 28,1% UTW prowadziło różne formy aktywizacji mężczyzn, czyli działania zachęcające ich do udziału w UTW poprzez akcje promujące, organizowanie zajęć, wykładów o tematyce przeznaczonej głównie dla nich (np. spotkania ze sportowcami). Najbardziej aktywne pod tym względem były UTW w województwie łódzkim i pomorskim (odpowiednio 45,5% i 43,8%), a najmniej w województwie mazowieckim (13,8%).

Universities of the Third Age in Poland tried to meet the expectations of students and offer them the greatest educational, activational and integrational opportunities. Therefore, the U3A curricular offer had to take into account the training needs of various groups of people. As the results of the survey show, the educational offer took into account the training needs of women in 93.8% of the U3As, men in 89.7%, people with disability in 44.9%, and jobseekers or the unemployed in 7.9%. The share of men in the total number of students was relatively small – 15.7%. It is worth noting that 28.1% of the U3As conducted various forms of activation of men, arranging promotional campaigns to encourage them to participate in U3A, organising classes/lectures on subjects intended mainly for men (e.g. meetings with athletes). U3As were the most active in this area in Łódzkie Voivodship and in Pomorskie Voivodship (45.5% and 43.8% respectively), and the least in Mazowieckie Voivodship (13.8%).

Inne formy aktywności Uniwersytetów Trzeciego Wieku to działania samopomocowe słuchaczy (tzw. bank czasu) – 29,1% oraz zajęcia wakacyjne dla słuchaczy – 35,2% UTW. W działania samopomocowe najbardziej zaangażowane były Uniwersytety w województwie opolskim i podlaskim (po 50,0%), a najrzadziej angażowały się Uniwersytety Trzeciego Wieku województwa kujawsko-pomorskiego (10,9%). Zajęcia wakacyjne prowadziło najwięcej Uniwersytetów w województwach: opolskim (62,5%) oraz podlaskim i świętokrzyskim (po 50,0%), a najmniej w województwie pomorskim (18,8%).

Przedstawiciele Uniwersytetów Trzeciego Wieku brali również udział w konsultacjach społecznych organizowanych przez samorząd lokalny lub administrację centralną – 59,8%. We wszystkich województwach ponad połowa UTW zajmowała stanowisko w sprawach dotyczących kwestii senioralnych na forum lokalnym lub centralnym (tylko w województwie kujawsko-pomorskim tego rodzaju aktywność była stosunkowo niewielka 34,4% UTW). Niewiele mniejszym zaangażowaniem wykazywały się UTW w obszarze rzecznictwa, reprezentowania interesów osób starszych – 47,1%. Najwyższy wskaźnik udziału w rzecznictwie wystąpił w województwie lubelskim – 75,0%, a najniższy w województwie podkarpackim – 26,3%.

Warunki prowadzenia działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku

Źródła finansowania Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Polsce były różnorodne. W roku akademickim 2017/18 UTW przede wszystkim pozyskiwały fundusze na finansowanie działalności z opłat od słuchaczy (wpisowe, czesne i opłaty za zajęcia) – 72,8% oraz składek członkowskich – 53,6%. Istotną wartość miało również dofinansowanie ze środków samorządowych, z którego korzystało 63,4% UTW. Zaobserwowano niewielki udział UTW korzystających z dotacji rządowych (16,2%) i jeszcze niższy wykorzystujących dotacje z Unii Europejskiej (4,3%). Na tym tle wyróżniają się darowizny od instytucji i firm oraz od osób fizycznych (odpowiednio 21,5% oraz 16,5%), będące źródłem finansowania UTW. Wśród Uniwersytetów dotowanych przez firmy najwyższy udział odnotowano w województwie śląskim (14,7%), a wśród dotowanych przez osoby fizyczne w województwie zachodniopomorskim (12,1%). Zaledwie 11,5% UTW będących stowarzyszeniem udało się pozyskać dochód z 1% podatku PIT. Tę możliwość najlepiej wykorzystwały Uniwersytety dla seniorów w województwie mazowieckim – 18,8%.

Other kinds of activity of Universities of the Third Age are the students' self-help actions (so-called time bank) – 29.1%, and summer classes for students – 35.2% of U3As. The Universities in Opolskie and Podlaskie Voivodships were the most involved in self-help activities (50.0% each), and the Universities of the Third Age in Kujawsko-Pomorskie Voivodship were the least involved (10.9%). The Universities in Opolskie (62.5%), Podlaskie and Świętokrzyskie Voivodships (50.0% each) prevailed in running summer classes, while Pomorskie Voivodship was at the bottom end in this respect (18.8%).

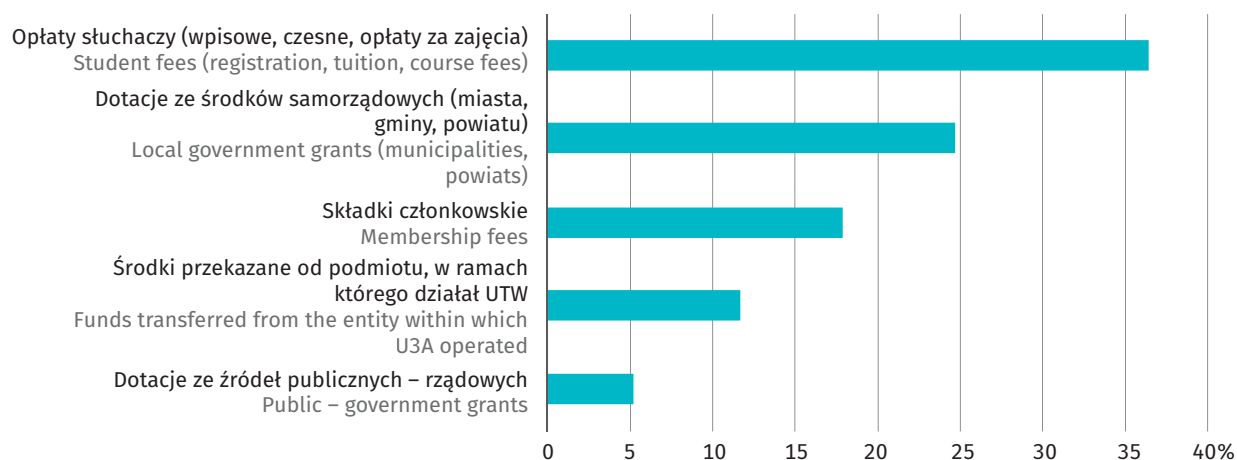
Representatives of the Universities of the Third Age also took part in social consultations organised by the local government or central administration – 59.8%. In all voivodships, more than half of the U3As took a stance on matters concerning senior issues on a local or central level. This type of activity was relatively small only in Kujawsko-Pomorskie Voivodship (34.4% of the U3As). U3As were slightly less involved in the area of advocacy, representing the interests of the elderly – 47.1%. The highest participation rate in advocacy was recorded in Lubelskie Voivodship – 75.0%, while the lowest in Podkarpackie Voivodship – 26.3%.

Conditions for conducting activity at Universities of the Third Age

Sources of funding for Universities of the Third Age in Poland were diverse. In the 2017/18 academic year, U3As primarily obtained funds for financing their activity from student fees (enrollment, tuition and course fees) – 72.8% and membership fees – 53.6%. Co-financing from local government funds, which pertained to 63.4% of U3As, was also significant. The small share of U3As benefiting from government subsidy (16.2%) and even smaller receiving the European Union grants (4.3%) is important to note. Donations from institutions and firms and from individuals (21.5% and 16.5%, respectively) stand out as sources of financing U3As. The highest share of Universities subsidised by businesses was recorded in Śląskie Voivodship (14.7%), while those donated by individuals rated the highest in Zachodniopomorskie Voivodship (12.1%). Only 11.5% of the U3As operating as associations managed to obtain revenue from 1% of personal income tax. This opportunity was best taken by the Universities for seniors in Mazowieckie Voivodship – 18.8%.

Wykres 14. Uniwersytety Trzeciego Wieku według źródeł o największym udziale w finansowaniu działalności w roku akademickim 2017/18

Chart 14. Universities of the Third Age by major sources of funding in the 2017/18 academic year

W roku akademickim 2017/18 wszystkie Uniwersytety Trzeciego Wieku w Polsce wydały na działalność łącznie kwotę 36,8 mln zł. Najwięcej na prowadzenie działalności wydały uniwersytety w województwie pomorskim – 138,3 tys. zł na jeden UTW. Opłaty od kandydatów i słuchaczy pobierało 95,5% UTW w Polsce. W trzech województwach: lubelskim, świętokrzyskim oraz warmińsko-mazurskim wszystkie Uniwersytety Trzeciego Wieku pobierały opłaty.

Suma wszystkich opłat pobieranych przez UTW była zróżnicowana i mieściła się w przedziale od 5 zł do 4,5 tys. zł w ciągu roku od słuchacza. W skali kraju średnia kwota pobrana od 1 słuchacza wyniosła 271 zł. Dla porównania w roku akademickim 2014/15 wyniosła ona 60 zł. W roku akademickim 2017/18 przeciętne wpisowe w kraju wyniosło 40 zł, składka członkowska 99 zł, czesne lub opłata podstawowa za wykłady oraz zajęcia programowe 123 zł, opłata za zajęcia fakultatywne 122 zł a częściowe odpłatności związane z wyjściami grupowymi – 138 zł.

Większość Uniwersytetów Trzeciego Wieku (75,5%) zwróciła uwagę na czynniki, które utrudniały im prowadzenie działalności dla seniorów. Największymi problemami okazały się: brak wystarczających środków finansowych (68,8%), zbyt niskie dochody słuchaczy utrudniające im wnoszenie opłat, które stanowią główne źródło finansowania działalności UTW (46,7%) oraz zbyt mało wolontariuszy (35,6%). Ponad połowa UTW (55,1%) zasygnalizowała problemy logistyczno-techniczne, np. utrudniony dostęp do sal, komputerów. Wpływ powyższych czynników nie uległ zmianie w stosunku do poprzedniej edycji badania.

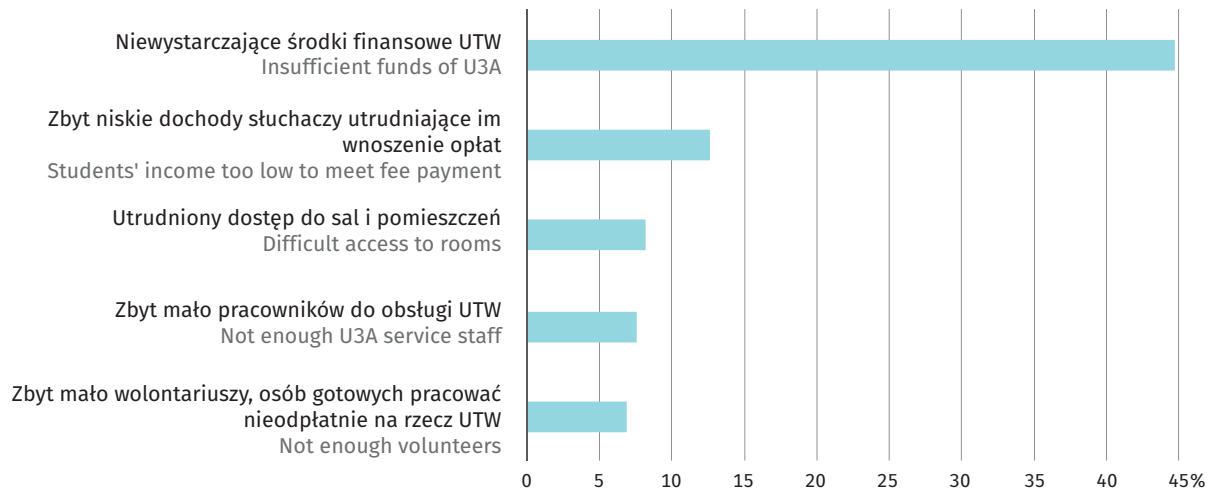
In the 2017/18 academic year, all Universities of the Third Age in Poland spent a total of PLN 36.8 million on their operations. The Universities in Pomorskie Voivodship spent the most on running the operations – PLN 138.3 thousand per U3A. 95.5% of the U3As in Poland collected fees from applicants and students. In three voivodships: Lubelskie, Świętokrzyskie and Warmińsko-Mazurskie, all Universities of the Third Age charged fees.

The sum of all fees charged by the U3As varied and ranged from PLN 5 to PLN 4,500 per year per participant. On a national scale, the average amount collected from a student was PLN 271. In contrast, it amounted to PLN 60 in the 2014/15 academic year. In the 2017/18 academic year, the average registration fee was PLN 40 countrywide, a membership fee averaged PLN 99, tuition or basic fee for lectures and curricular courses PLN 123, fee for extra-curricular courses PLN 122, and partial payments for group outings – PLN 138.

Most Universities of the Third Age (75.5%) drew attention to factors which impeded their operations for seniors. The major obstacles were: insufficient funds (68.8%), the students' income too low to meet the payment of fees which constitute the main source of U3As funding (46.7%) and not enough volunteers (35.6%). Over half of the U3As (55.1%) reported logistic and technical problems, e.g. difficult access to rooms, computers. The impact of the above factors did not change compared to the previous edition of the survey.

Wykres 15. Uniwersytety Trzeciego Wieku według wybranych czynników utrudniających prowadzenie działalności w roku akademickim 2017/18

Chart 15. Universities of the Third Age by selected factors impeding operations in the 2017/18 academic year

Uniwersytety Trzeciego Wieku wskazały niewystarczające środki finansowe jako główny czynnik ograniczający prowadzenie działalności i rozwój UTW. W ramach badania pozyskano również dane o formach pomocy, jakiej oczekiwały UTW. Wśród nich najmocniej zaakcentowana została potrzeba wsparcia finansowego – 85,6%. Inne potrzeby Uniwersytetów Trzeciego Wieku wiązały się szeroko pojętą infrastrukturą, tj. pomieszczeniami (48,7%), komputerami (32,9%). Ponad 30% UTW dostrzegło potrzebę większego wsparcia naukowego. Uniwersytety Trzeciego Wieku najczęściej oczekiwały pomocy ze strony samorządów lokalnych (81,3%).

The Universities of the Third Age pointed to insufficient funds as the main factor limiting the operations and development of U3As. The results of the survey also revealed the expected forms of assistance. The need for financial support for the Universities was the most emphasized – 85.6%. Other needs of the Universities of the Third Age were associated with broadly understood infrastructure, i.e. rooms (48.7%), computers (32.9%). Over 30% of the U3As recognised the need for a bigger scientific support. The Universities of the Third Age most often expected assistance from local authorities (81.3%).

Tablica 1. Uniwersytety Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw

Table 1. Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships

Lp.	Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	Organizacja pozarządowa, której główna forma działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	Szkoła wyższa Higher education institution
1	Polska	599	268	5	63	129
2	Dolnośląskie	48	15	1	3	13
3	Kujawsko-pomorskie	64	9	-	7	40
4	Lubelskie	16	7	-	5	2
5	Lubuskie	22	11	-	3	-
6	łódzkie	33	13	2	1	4
7	Małopolskie	45	17	-	8	9
8	Mazowieckie	80	31	1	10	4
9	Opolskie	16	12	-	1	1
10	Podkarpackie	19	11	-	2	4
11	Podlaskie	18	11	-	4	1
12	Pomorskie	32	13	1	3	6
13	Śląskie	68	22	-	3	30
14	Świętokrzyskie	16	10	-	3	1
15	Warmińsko-mazurskie	34	23	-	4	5
16	Wielkopolskie	55	40	-	1	7
17	Zachodniopomorskie	33	23	-	5	2

Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	Biblioteka Library	Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	Inna Another	No.
6	106	6	5	5	6	1
1	12	-	1	1	1	2
1	6	-	-	-	1	3
-	2	-	-	-	-	4
-	8	-	-	-	-	5
1	10	2	-	-	-	6
-	11	-	-	-	-	7
-	30	1	2	1	-	8
-	1	-	1	-	-	9
-	1	-	-	-	1	10
-	2	-	-	-	-	11
1	4	-	-	1	3	12
2	9	-	1	1	-	13
-	2	-	-	-	-	14
-	1	-	-	1	-	15
-	4	3	-	-	-	16
-	3	-	-	-	-	17

Tablica 2. Uniwersytety Trzeciego Wieku według roku rozpoczęcia działalności, formy organizacyjno-prawnej i województw

Table 2. Universities of the Third Age by year of establishment, organisational and legal form and voivodships

Wyszczególnienie Specification	1975	1985	1995	2005	2010	2015	2016	2017	2018
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ									
BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM									
Ogółem Total	1	9	19	100	336	541	571	595	599
Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	1	6	12	51	157	239	254	265	268
Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	-	-	-	-	1	4	5	5	5
Organizacja pozarządowa, której główna forma działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	-	-	1	13	36	58	59	63	63
Szkoła wyższa Higher education institution	-	3	6	16	60	114	123	128	129
Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	-	-	-	1	6	6	6	6	6
Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	-	-	-	15	61	98	102	106	106
Biblioteka Library	-	-	-	-	2	6	6	6	6
Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	-	-	-	1	3	5	5	5	5
Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	-	-	-	1	5	5	5	5	5
Inna Another	-	-	-	2	5	6	6	6	6

Tablica 2. Uniwersytety Trzeciego Wieku według roku rozpoczęcia działalności, formy organizacyjno-prawnej i województw (dok.)

Table 2. Universities of the Third Age by year of establishment, organisational and legal form and voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	1975	1985	1995	2005	2010	2015	2016	2017	2018
WEDŁUG WOJEWÓDZTW BY VOIVODSHIPS									
Dolnośląskie	-	1	1	9	35	45	48	48	48
Kujawsko-pomorskie	-	-	1	2	19	52	60	63	64
Lubelskie	-	1	1	6	12	16	16	16	16
Lubuskie	-	-	2	8	16	19	21	22	22
Łódzkie	-	1	1	1	22	31	32	33	33
Małopolskie	-	1	2	6	22	43	43	44	45
Mazowieckie	1	1	2	18	57	77	77	79	80
Opolskie	-	-	-	5	9	15	15	16	16
Podkarpackie	-	-	1	2	14	16	18	19	19
Podlaskie	-	-	1	5	10	17	18	18	18
Pomorskie	-	1	1	10	20	31	32	32	32
Śląskie	-	1	2	11	34	60	61	67	68
Świętokrzyskie	-	-	1	2	6	12	15	16	16
Warmińsko-mazurskie	-	-	1	3	17	27	30	34	34
Wielkopolskie	-	1	1	5	29	51	53	55	55
Zachodniopomorskie	-	1	1	7	14	29	32	33	33

Tablica 3. Współpraca Uniwersytetów Trzeciego Wieku z uczelniami według rodzaju wsparcia, formy organizacyjno-prawnej i województw

Table 3. Cooperation of Universities of the Third Age with higher education institutions by type of support, organisational and legal form and voivodships

Wyszczególnienie Specification	UTW, które miały podpisane porozumienie o współpracy z uczelnią ^a U3As which had an agreement with a higher education institution ^a	Zakres współpracy z uczelnią w ramach zawartego porozumienia Scope of cooperation within the agreement				
		wsparcie naukowe scientific support	wsparcie organizacyjne organisational support	wsparcie finansowe financial support	udostępnienie lokali, sal wykładowych itp. lending premises, lecture rooms, etc.	udostępnienie sprzętu specjalistycznego (np. komputery) lending specialist equipment (e.g. computers)
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ						
BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM						
Ogółem Total	228	215	18	14	77	48
Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	148	139	11	10	60	36
Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	3	3	-	-	2	1
Organizacja pozarządowa, której główna forma działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	30	30	2	1	5	5
Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	1	1	-	-	-	-
Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	35	32	3	3	7	3
Biblioteka Library	2	1	-	-	-	-
Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	2	2	-	-	-	-
Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	3	3	-	-	1	1
Inna Another	4	4	2	-	2	2

a Niedziałające w strukturze szkoły wyższej.

a The U3A which did not operate within the structure of higher education institution.

Tablica 3. Współpraca Uniwersytetów Trzeciego Wieku z uczelniami według rodzaju wsparcia, formy organizacyjno-prawnej i województw (dok.)

Table 3. Cooperation of Universities of the Third Age with higher education institutions by type of support, organisational and legal form and voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	UTW, które miały podpisane porozumienie o współpracy z uczelnią ^a U3As which had an agreement with a higher education institution ^a	Zakres współpracy z uczelnią w ramach zawartego porozumienia Scope of cooperation within the agreement				
		wsparcie naukowe scientific support	wsparcie organizacyjne organisational support	wsparcie finansowe financial support	udostępnienie lokali, sal wykładowych itp. lending premises, lecture rooms, etc.	udostępnienie sprzętu specjalistycznego (np. komputery) lending specialist equipment (e.g. computers)
WEDŁUG WOJEWÓDZTW BY VOIVODSHIPS						
Dolnośląskie	12	11	1	-	3	2
Kujawsko-pomorskie	16	16	1	-	3	1
Lubelskie	4	4	1	1	3	3
Lubuskie	7	6	-	1	3	2
Łódzkie	16	14	2	3	5	3
Małopolskie	18	18	2	1	4	2
Mazowieckie	24	22	2	1	12	8
Opolskie	11	11	2	1	4	2
Podkarpackie	12	12	1	-	5	4
Podlaskie	8	8	1	-	4	1
Pomorskie	10	10	-	-	2	2
Śląskie	17	15	1	1	3	2
Świętokrzyskie	6	6	-	-	2	1
Warmińsko-mazurskie	18	17	1	2	9	5
Wielkopolskie	30	26	-	-	12	5
Zachodniopomorskie	19	19	3	3	3	5

^a Niedziałające w strukturze szkoły wyższej.

^a The U3A which did not operate within the structure of higher education institution.

Tablica 4. Współpraca Uniwersytetów Trzeciego Wieku z podmiotami zewnętrznymi według formy organizacyjno-prawnej i województw

Table 4. Cooperation of Universities of the Third Age with third parties by organisational and legal form and voivodships

Wyszczególnienie Specification	Współpraca z Cooperation with							
	samorządami gminnymi, powiatowymi, wojewódzkimi gmina, powiat or voivodship governments	organizacjami pozarządowymi non-governmental organisations	instytucjami kultury cultural institutions	przedsiębiorstwami, firmami prywatnymi enterprises, private firms	mediami media	innymi UTW other U3As	szkołami, przedszkolami schools, nursery schools	innymi podmiotami other entities
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ								
BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM								
Ogółem Total	520	341	392	142	245	330	304	79
Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	253	158	180	64	125	159	162	29
Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	3	1	2	-	-	1	1	-
Organizacja pozarządowa, której główną formą działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	59	41	46	20	31	38	34	10
Szkoła wyższa Higher education institution	102	56	74	29	42	63	43	20
Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	5	5	4	3	2	4	4	3
Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	80	65	72	22	37	57	49	13
Biblioteka Library	5	3	3	1	3	2	2	-

Tablica 4. Współpraca Uniwersytetów Trzeciego Wieku z podmiotami zewnętrznymi według formy organizacyjno-prawnej i województw (dok.)

Table 4. Cooperation of Universities of the Third Age with third parties by organisational and legal form and voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Współpraca z Cooperation with							
	samorządami gminnymi, powiatowymi, wojewódzkimi gmina, powiat or voivodship governments	organizacjami pozarządowymi non-governmental organisations	instytucjami kultury cultural institutions	przedsiębiorstwami, firmami prywatnymi enterprises, private firms	mediami media	innymi UTW other U3As	szkołami, przedszkolami schools, nursery schools	innymi podmiotami other entities
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ (dok.)								
BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM (cont.)								
Institucja pomocy społecznej Social assistance institution	5	5	5	2	-	2	3	2
Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	4	4	4	1	2	3	3	1
Inna Another	4	3	2	-	3	1	3	1
WEDŁUG WOJEWÓDZTW								
BY VOIVODSHIPS								
Dolnośląskie	43	24	32	13	18	30	27	5
Kujawsko-pomorskie	58	25	27	11	21	26	27	12
Lubelskie	15	8	12	3	8	5	8	1
Lubuskie	22	9	15	5	5	15	13	1
Łódzkie	30	21	28	7	21	17	20	3
Małopolskie	35	26	32	10	17	27	19	4
Mazowieckie	64	53	52	17	22	39	24	10
Opolskie	14	10	13	6	8	11	10	4
Podkarpackie	19	11	15	5	10	13	12	-
Podlaskie	16	11	14	2	9	10	15	4
Pomorskie	22	23	14	9	12	15	16	8
Śląskie	61	39	46	20	27	37	32	9
Świętokrzyskie	13	9	10	4	6	6	9	1
Warmińsko-mazurskie	32	19	22	6	14	24	14	4
Wielkopolskie	48	31	36	14	31	32	37	7
Zachodniopomorskie	28	22	24	10	16	23	21	6

Tablica 5. Główne przesłanie działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw

Table 5. Mission of the Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships

Wyszczególnienie Specification	Edukacja osób starszych Education of the elderly	Integracja osób starszych Integration of the elderly	Aktywizacja osób starszych Activation of the elderly	Samopomoc Self-help	Regionalność Regionality
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ					
BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM					
Ogółem Total	306	212	68	7	6
Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	111	123	26	4	4
Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	3	1	1	-	-
Organizacja pozarządowa, której główną formą działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	27	21	13	2	-
Szkoła wyższa Higher education institution	112	9	7	-	1
Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	3	2	1	-	-
Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	37	51	17	-	1
Biblioteka Library	1	1	3	1	-
Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	3	2	-	-	-
Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	4	1	-	-	-
Inna Another	5	1	-	-	-

Tablica 5. Główne przesłanie działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw (dok.)

Table 5. Mission of the Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Edukacja osób starszych Education of the elderly	Integracja osób starszych Integration of the elderly	Aktywizacja osób starszych Activation of the elderly	Samopomoc Self-help	Regionalność Regionality
WEDŁUG WOJEWÓDZTW BY VOIVODSHIPS					
Dolnośląskie	22	24	2	-	-
Kujawsko-pomorskie	43	12	8	-	1
Lubelskie	6	9	-	1	-
Lubuskie	6	12	3	-	1
Łódzkie	14	12	6	1	-
Małopolskie	27	14	4	-	-
Mazowieckie	47	17	14	1	1
Opolskie	8	7	1	-	-
Podkarpackie	13	6	-	-	-
Podlaskie	2	10	3	2	1
Pomorskie	16	10	5	-	1
Śląskie	42	19	6	-	1
Świętokrzyskie	8	5	2	1	-
Warmińsko-mazurskie	14	18	2	-	-
Wielkopolskie	26	21	7	1	-
Zachodniopomorskie	12	16	5	-	-

Tablica 6. Źródła wykorzystywane w projektowaniu programów zajęć przez Uniwersytety Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw

Table 6. Sources used by the Universities of the Third Age in preparing curricula by organisational and legal form and voivodships

Wyszczególnienie Specification	Opinie prowadzących wykłady, zajęcia Opinions of lecturers, instructors	Doświadczenie innych UTW Other U3As' experience	Opinie słuchaczy UTW Opinions of U3A students	Potrzeby seniorów w danej miejscowości, okolicy Seniors' needs in a given locality	Pomysły zaczerpnięte z innej organizacji, instytucji Ideas drawn from another organisation, institution	Wiedza i doświadczenie kierownictwa lub podmiotu prowadzącego UTW Knowledge and experience of U3A's authorities	Inne źródła Other sources
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ							
BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM							
Ogółem Total	330	318	499	437	202	509	53
Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	120	134	214	209	85	229	24
Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	2	2	3	2	-	5	-
Organizacja pozarządowa, której główną formą działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	26	32	49	46	13	54	7
Szkoła wyższa Higher education institution	100	75	119	88	48	116	9
Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	4	1	6	5	-	6	3
Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	66	62	92	72	50	82	10
Biblioteka Library	3	4	5	6	2	6	-
Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	4	1	3	1	1	2	-
Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	3	4	4	5	2	4	-
Inna Another	2	3	4	3	1	5	-

Tablica 6. Źródła wykorzystywane w projektowaniu programów zajęć przez Uniwersytety Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw (dok.)

Table 6. Sources used by the Universities of the Third Age in preparing curricula by organisational and legal form and voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Opinie prowadzących wykłady, zajęcia Opinions of lecturers, instructors	Doświadczenie innych UTW Other U3As' experience	Opinie słuchaczy UTW Opinions of U3A students	Potrzeby seniorów w danej miejscowości, okolicy Seniors' needs in a given locality	Pomysły zaczerpnięte z innej organizacji, instytucji Ideas drawn from another organisation, institution	Wiedza i doświadczenie kierownictwa lub podmiotu prowadzącego UTW Knowledge and experience of U3A's authorities	Inne źródła Other sources
WEDŁUG WOJEWÓDZTW							
BY VOIVODSHIPS							
Dolnośląskie	31	23	41	34	11	39	2
Kujawsko-pomorskie	49	47	60	53	40	57	2
Lubelskie	8	5	13	11	4	14	2
Lubuskie	12	14	19	16	7	19	1
Łódzkie	15	19	27	25	13	30	4
Małopolskie	17	25	39	30	10	38	5
Mazowieckie	53	41	63	45	25	72	10
Opolskie	10	7	13	13	8	14	4
Podkarpackie	10	10	17	18	4	17	-
Podlaskie	5	6	9	14	-	16	-
Pomorskie	21	9	26	22	9	25	2
Śląskie	37	38	58	46	23	52	8
Świętokrzyskie	7	8	12	15	7	15	-
Warmińsko-mazurskie	15	20	31	29	13	28	5
Wielkopolskie	27	30	47	41	16	47	3
Zachodniopomorskie	13	16	24	25	12	26	5

Tablica 7. Organ zatwierdzający program zajęć w Uniwersytetach Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw

Table 7. Body approving the curriculum at Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships

Wyszczególnienie Specification	Rada Naukowa UTW U3A's Scientific Council	Zarząd UTW U3A's Executive Committee	Samorząd słuchaczy UTW U3A students' self-government	Organ prowadzący UTW U3A's governing body	Inny Another
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ					
BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM					
Ogółem Total	62	297	43	179	18
Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	26	226	8	8	-
Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	2	3	-	-	-
Organizacja pozarządowa, której główna forma działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	5	29	8	18	3
Szkoła wyższa Higher education institution	18	11	10	84	6
Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	2	1	-	3	-
Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	8	24	12	55	7
Biblioteka Library	-	1	3	2	-
Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	-	1	-	3	1
Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	1	-	1	3	-
Inna Another	-	1	1	3	1

Tablica 7. Organ zatwierdzający program zajęć w Uniwersytetach Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw (dok.)

Table 7. Body approving the curriculum at Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Rada Naukowa UTW U3A's Scientific Council	Zarząd UTW U3A's Executive Committee	Samorząd słuchaczy UTW U3A students' self-government	Organ prowadzący UTW U3A's governing body	Inny Another
WEDŁUG WOJEWÓDZTW BY VOIVODSHIPS					
Dolnośląskie	4	21	4	17	2
Kujawsko-pomorskie	4	13	6	40	1
Lubelskie	2	9	3	2	-
Lubuskie	-	18	-	4	-
Łódzkie	3	17	3	9	1
Małopolskie	9	17	2	14	3
Mazowieckie	11	35	4	25	5
Opolskie	2	11	1	2	-
Podkarpackie	1	14	1	2	1
Podlaskie	1	8	6	3	-
Pomorskie	3	9	4	14	2
Śląskie	14	28	3	21	2
Świętokrzyskie	3	10	1	2	-
Warmińsko-mazurskie	1	25	-	8	-
Wielkopolskie	3	40	3	8	1
Zachodniopomorskie	1	22	2	8	-

Tablica 8. Prowadzący zajęcia w Uniwersytetach Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej

Table 8. Teaching staff at Universities of the Third Age by organisational and legal form

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem Total	Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	Organizacja pozarządowa, której główna forma działalności była inna niż UTW Non- -governmental organisation whose principal activity was other than U3A	Szkoła wyższa Higher education institution
1	Ogółem	13971	6270	225	1374	3260
2	w tym nieodpłatnie	5743	3179	140	623	1080
3	Lektorzy, nauczyciele języków obcych	1460	755	2	103	315
4	w tym nieodpłatnie	388	269	-	22	67
5	Nauczyciele akademicy (bez lektorów, nauczycieli języków obcych)	4123	1655	27	306	1618
6	w tym nieodpłatnie	1219	650	5	86	382
7	Zawodowi instruktorzy, trenerzy	1858	883	16	190	266
8	w tym nieodpłatnie	426	231	1	67	47
9	Studenci szkół wyższych	229	102	-	33	50
10	w tym nieodpłatnie	157	91	-	20	36
11	Słuchacze UTW	1056	654	1	97	156
12	w tym nieodpłatnie	899	574	-	76	144
13	Duchowni	264	94	5	44	68
14	w tym nieodpłatnie	154	65	5	31	40
15	Przedstawiciele firm oferujących produkty lub usługi dla seniorów	442	186	2	72	91
16	w tym nieodpłatnie	340	155	-	58	78
17	Eksperti, specjaliści w danej dziedzinie nauki	2461	1073	14	305	471
18	w tym nieodpłatnie	911	514	3	135	165
19	Pasjonaci	1107	556	1	153	141
20	w tym nieodpłatnie	648	375	-	101	73
21	Inni	971	312	157	71	84
22	w tym nieodpłatnie	601	255	126	27	48

Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	Biblioteka Library	Institucja pomocy społecznej Social assistance institution	Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	Inna Another	Specification	No.
187	2164	105	115	162	109	Total	1
29	582	6	56	23	25	of whom volunteers	2
34	188	7	15	21	20	Foreign language teachers	3
1	23	-	-	4	2	of whom volunteers	4
23	402	30	13	26	23	Academic teachers (excluding foreign language teachers)	5
15	67	1	12	1	-	of whom volunteers	6
41	405	18	7	25	7	Professional instructors, trainers	7
-	79	-	-	-	1	of whom volunteers	8
3	39	1	1	-	-	Students of higher education institutions	9
-	10	-	-	-	-	of whom volunteers	10
16	125	-	5	-	2	U3A students	11
6	93	-	4	-	2	of whom volunteers	12
2	25	-	-	2	24	Clergymen	13
1	7	-	-	-	5	of whom volunteers	14
2	71	-	14	-	4	Representatives of firms selling products or services for seniors	15
1	36	-	8	-	4	of whom volunteers	16
37	429	37	8	73	14	Experts, specialists in a particular field of science	17
5	67	4	4	13	1	of whom volunteers	18
3	216	4	10	13	10	Enthusiasts	19
-	84	1	3	5	6	of whom volunteers	20
26	264	8	42	2	5	Others	21
-	116	-	25	-	4	of whom volunteers	22

Tablica 9. Prowadzący zajęcia w Uniwersytetach Trzeciego Wieku według województw

Table 9. Teaching staff at Universities of the Third Age by voivodships

Lp.	Wyszczególnienie	Dolno- śląskie	Kujawsko- pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	Łódzkie	Mało- polskie	Mazo- wieckie	Opolskie
1	Ogółem	941	987	488	352	897	1438	2090	322
2	w tym nieodpłatnie	226	390	169	179	436	586	370	237
3	Lektorzy, nauczyciele języków obcych	139	72	34	48	83	95	122	23
4	w tym nieodpłatnie	33	28	16	17	22	12	6	8
5	Nauczyciele akademicy (bez lektorów, nauczycieli języków obcych)	246	495	218	38	199	515	625	65
6	w tym nieodpłatnie	27	98	27	28	63	153	73	39
7	Zawodowi instruktorzy, trenerzy	190	62	41	80	128	130	244	47
8	w tym nieodpłatnie	28	36	8	28	24	23	19	25
9	Studenci szkół wyższych	8	11	1	5	8	73	51	5
10	w tym nieodpłatnie	-	11	1	4	4	56	32	5
11	Słuchacze UTW	73	41	27	42	22	117	49	37
12	w tym nieodpłatnie	62	40	27	29	16	95	29	37
13	Duchowni	21	19	4	-	16	49	25	4
14	w tym nieodpłatnie	12	16	4	-	12	18	9	4
15	Przedstawiciele firm oferujących produkty lub usługi dla seniorów	37	31	27	13	21	56	50	20
16	w tym nieodpłatnie	19	27	22	13	17	32	31	18
17	Eksperti, specjaliści w danej dziedzinie nauki	141	147	100	81	116	218	566	39
18	w tym nieodpłatnie	23	75	37	23	49	116	69	26
19	Pasjonaci	53	69	17	41	57	116	168	37
20	w tym nieodpłatnie	20	28	10	35	29	57	45	34
21	Inni	33	40	19	4	247	69	190	45
22	w tym nieodpłatnie	2	31	17	2	200	24	57	41

Podkarpackie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Świętokrzyskie	Warmińsko-mazurskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie	Specification	No.
449	295	772	1754	369	812	1202	803	Total	1
216	226	334	690	284	575	486	339	of whom volunteers	2
52	18	82	227	35	176	144	110	Foreign language teachers	3
8	12	30	30	19	134	7	6	of whom volunteers	4
124	41	169	500	51	249	277	311	Academic teachers (excluding foreign language teachers)	5
54	28	50	171	34	171	111	92	of whom volunteers	6
54	46	96	280	57	103	218	82	Professional instructors, trainers	7
14	34	24	35	27	41	23	37	of whom volunteers	8
6	6	10	22	5	2	14	2	Students of higher education institutions	9
5	5	8	9	5	2	10	-	of whom volunteers	10
45	64	64	122	74	59	125	95	U3A students	11
42	61	56	101	73	58	113	60	of whom volunteers	12
14	4	19	40	10	16	21	2	Clergymen	13
13	4	2	29	10	9	10	2	of whom volunteers	14
24	15	12	52	6	11	47	20	Representatives of firms selling products or services for seniors	15
21	11	9	49	4	10	38	19	of whom volunteers	16
83	65	175	257	89	88	199	97	Experts, specialists in a particular field of science	17
22	41	50	108	71	63	80	58	of whom volunteers	18
37	18	104	111	27	64	123	65	Enthusiasts	19
27	14	84	62	26	50	76	51	of whom volunteers	20
10	18	41	143	15	44	34	19	Others	21
10	16	21	96	15	37	18	14	of whom volunteers	22

Tablica 10. Osoby wykonujące prace organizacyjne w Uniwersytetach Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw

Table 10. Persons performing organisational work at Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	W tym nieodpłatnie Of whom volunteers		
		razem total	w tym of whom	
			słuchacze UTW U3A students	pracownicy podmiotu prowadzącego UTW employees of U3A's governing body
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ				
BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM				
Ogółem Total	6627	6035	4919	794
Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	3874	3727	3306	189
Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	28	22	3	7
Organizacja pozarządowa, której główna forma działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	691	660	519	122
Szkoła wyższa Higher education institution	952	723	516	185
Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	78	66	46	20
Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	865	733	468	235
Biblioteka Library	41	39	30	9
Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	24	15	10	5
Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	50	27	11	12
Inna Another	24	23	10	10

Tablica 10. Osoby wykonujące prace organizacyjne w Uniwersytetach Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw (dok.)

Table 10. Persons performing organisational work at Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	W tym nieodpłatnie Of whom volunteers		
		razem total	w tym of whom	
			słuchacze UTW U3A students	pracownicy podmiotu prowadzącego UTW employees of U3A's governing body
WEDŁUG WOJEWÓDZTW BY VOIVODSHIPS				
Dolnośląskie	565	545	456	76
Kujawsko-pomorskie	629	473	347	106
Lubelskie	139	134	109	17
Lubuskie	299	249	217	30
Łódzkie	441	377	286	76
Małopolskie	463	430	351	51
Mazowieckie	759	667	485	133
Opolskie	242	241	201	13
Podkarpackie	235	232	191	37
Podlaskie	168	163	139	17
Pomorskie	219	192	128	37
Śląskie	654	582	458	78
Świętokrzyskie	212	209	162	30
Warmińsko-mazurskie	491	464	396	33
Wielkopolskie	778	753	701	41
Zachodniopomorskie	333	324	292	19

Tablica 11. Kryteria wymagane od kandydatów na słuchaczy Uniwersytetów Trzeciego Wieku według formy
Table 11. Requirements for applicants to Universities of the Third Age by organisational and legal form and

Lp.	Wyszczególnienie Specification	Status emeryta lub rencisty Retiree or pensioner status	Zakończona aktywność zawodowa Discontinued economic activity	Określony wiek Age					Określony poziom Educational	
				razem total	od 40 lat lub mniej upwards of 40 years or less	od 50 lat 50 years and over	od 55 lat 55 years and over	od 60 lat i więcej 60 years and more	razem total	podstawowy primary
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ										
1	Ogółem Total	218	131	363	24	152	146	41	142	82
2	Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	113	62	176	9	72	77	18	80	37
3	Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	2	1	3	-	-	2	1	-	-
4	Organizacja pozarządowa, której główną formą działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	27	12	39	-	15	19	5	13	10
5	Szkoła wyższa Higher education institution	26	22	62	8	30	16	8	18	11
6	Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	5	2	3	-	2	1	-	2	2
7	Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	43	28	65	5	25	29	6	25	19
8	Biblioteka Library	1	-	3	-	1	1	1	-	-
9	Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	-	3	5	1	3	1	-	2	1
10	Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	-	-	5	-	3	-	2	1	1
11	Inna Another	1	1	2	1	1	-	-	1	1

organizacyjno-prawnej i województw

voivodships

wykształcenia attainment		Zamieszkanie na określonym, terytorium (np. dzielnica, powiat) Residence in a particular territory (e.g. district, powiat)	Przynależność do stowarzyszenia, które prowadzi UTW Membership in association governing U3A	Uiszczenie opłaty Fee payment	Kolejność zgłoszeń Order of applications	Złożenie deklaracji uczestnictwa, formularza rekrutacyjnego Submission of declaration of participation or completed recruitment form	Inne Others	Brak określonych warunków No specific requirements	No.
zasadniczy zawodowy basic vocational	średni secondary								

BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM

25	35	164	77	433	62	492	14	35	1
19	24	85	70	224	14	236	6	7	2
-	-	-	-	4	-	4	-	-	3
2	1	20	5	44	4	49	2	6	4
1	6	17	1	62	20	102	4	11	5
-	-	2	-	5	1	5	-	-	6
3	3	30	1	82	22	83	1	7	7
-	-	1	-	3	-	3	-	2	8
-	1	4	-	2	-	3	-	-	9
-	-	4	-	4	1	4	-	-	10
-	-	1	-	3	-	3	1	2	11

Tablica 11. Kryteria wymagane od kandydatów na słuchaczy Uniwersytetów Trzeciego Wieku według formy

Table 11. Requirements for applicants to Universities of the Third Age by organisational and legal form and

Lp.	Wyszczególnienie Specification	Status emeryta lub rencisty Retiree or pensioner status	Zakończona aktywność zawodowa Discontinued economic activity	Określony wiek Age					Określony poziom Educational	
				razem total	od 40 lat lub mniej upwards of 40 years or less	od 50 lat 50 years and over	od 55 lat 55 years and over	od 60 lat i więcej 60 years and more	razem total	podstawowy primary

WEDŁUG WOJEWÓDZTW

1	Dolnośląskie	25	13	37	4	12	15	6	16	10
2	Kujawsko-pomorskie	11	7	20	3	6	10	1	12	10
3	Lubelskie	9	6	6	-	1	2	3	4	4
4	Lubuskie	11	10	15	-	4	10	1	9	2
5	Łódzkie	11	6	22	1	11	7	3	9	5
6	Małopolskie	7	6	29	2	10	12	5	12	3
7	Mazowieckie	41	21	52	-	15	28	9	21	13
8	Opolskie	8	7	11	1	3	6	1	7	1
9	Podkarpackie	9	8	14	1	9	4	-	5	1
10	Podlaskie	4	3	7	1	3	1	2	2	1
11	Pomorskie	7	5	25	3	7	12	3	4	1
12	Śląskie	16	17	44	3	33	4	4	13	10
13	Świętokrzyskie	9	3	11	-	2	8	1	6	2
14	Warmińsko-mazurskie	17	6	17	-	9	8	-	4	3
15	Wielkopolskie	18	6	35	4	20	11	-	10	8
16	Zachodniopomorskie	15	7	18	1	7	8	2	8	8

organizacyjno-prawnej i województw (dok.)

voivodships (cont.)

wykształcenia attainment		Zamieszkanie na określonym, terytorium (np. dzielnica, powiat) Residence in a particular territory (e.g. district, powiat)	Przynależność do stowarzyszenia, które prowadzi UTW Membership in association governing U3A	Uiszczenie opłaty Fee payment	Kolejność zgłoszeń Order of applications	Złożenie deklaracji uczestnictwa, formularza rekrutacyjnego Submission of declaration of participation or completed recruitment form	Inne Others	Brak określonych warunków No specific requirements	No.
zasadniczy zawodowy basic vocational	średni secondary								

BY VOIVODSHIPS

2	4	21	7	34	7	39	1	4	1
2	-	10	2	28	6	57	2	3	2
-	-	2	2	12	1	12	1	2	3
6	1	11	5	17	1	19	-	-	4
2	2	9	4	28	7	29	1	1	5
3	6	7	7	37	8	38	-	2	6
3	5	23	16	67	12	71	4	4	7
4	2	7	2	12	-	14	1	2	8
-	4	3	2	15	-	17	1	1	9
-	1	4	1	11	-	9	-	4	10
-	3	12	2	27	4	23	-	2	11
1	2	22	4	44	5	50	-	2	12
1	3	1	4	12	1	12	-	2	13
-	1	8	7	20	3	30	-	2	14
1	1	18	8	45	4	44	3	3	15
-	-	6	4	24	3	28	-	1	16

Tablica 12. Kandydaci oraz osoby nieprzyjęte do Uniwersytetów Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw

Table 12. Applicants and persons not admitted to Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships

Wyszczególnienie Specification	Kandydaci Applicants		Osoby nieprzyjęte Persons not admitted	Przyczyny nieprzyjęcia do UTW Reasons for non-admission to U3A				
	ogółem total	w tym kobiety of whom women		brak miejsca no vacancies	nieuiszcze- nie wy- maganej opłaty non- payment of fee	niezłożenie kompletu wyma- ganych do- kumentów failing to submit required documents	przyczyna formalna (np. wyma- gany wiek) formal reason (e.g. required age)	inny powód another reason
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ								
BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM								
Ogółem Total	115215	96942	2022	1795	89	1	83	54
Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	54042	45325	361	345	14	-	1	1
Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	362	322	-	-	-	-	-	-
Organizacja pozarządowa, której główna forma działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	8571	7234	35	-	-	-	30	5
Szkoła wyższa Higher education institution	26865	22503	860	799	17	1	22	21
Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	2592	2211	36	15	-	-	21	-
Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	17230	14817	717	626	58	-	6	27
Biblioteka Library	931	837	10	10	-	-	-	-
Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	384	335	-	-	-	-	-	-
Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	3753	2938	3	-	-	-	3	-
Inna Another	485	420	-	-	-	-	-	-

Tablica 12. Kandydaci oraz osoby nieprzyjęte do Uniwersytetów Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw (dok.)

Table 12. Applicants and persons not admitted to Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Kandydaci Applicants		Osoby nieprzyjęte Persons not admitted	Przyczyny nieprzyjęcia do UTW Reasons for non-admission to U3A				
	ogółem total	w tym kobiety of whom women		brak miejsca no vacancies	nieuiszczenie wymaganej opłaty non- payment of fee	niezłożenie kompletu wymaganych dokumentów failing to submit required documents	przyczyna formalna (np. wyma- gany wiek) formal reason (e.g. required age)	inny powód another reason
WEDŁUG WOJEWÓDZTW BY VOIVODSHIPS								
Dolnośląskie	7682	6649	168	125	2	-	21	20
Kujawsko-pomorskie	7274	6170	85	80	-	-	-	5
Lubelskie	2659	2266	-	-	-	-	-	-
Lubuskie	4080	3470	8	1	-	-	7	-
Łódzkie	7687	6525	238	193	38	1	4	2
Małopolskie	7324	6010	276	189	36	-	37	14
Mazowieckie	15730	13729	733	733	-	-	-	-
Opolskie	2151	1868	-	-	-	-	-	-
Podkarpackie	4147	3431	8	5	-	-	3	-
Podlaskie	1991	1688	-	-	-	-	-	-
Pomorskie	9809	8001	155	152	-	-	3	-
Śląskie	17810	14304	244	211	12	-	8	13
Świętokrzyskie	2762	2402	1	-	1	-	-	-
Warmińsko-mazurskie	6175	5341	16	16	-	-	-	-
Wielkopolskie	11500	9670	90	90	-	-	-	-
Zachodniopomorskie	6434	5418	-	-	-	-	-	-

Tablica 13. Słuchacze Uniwersytetów Trzeciego Wieku według wieku, formy organizacyjno-prawnej i województw

Table 13. Students of Universities of the Third Age by age, organisational and legal form and voivodships

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of whom women	W wieku Aged					
			do 60 lat up to 60		61-75		76 lat i więcej 76 and over	
			razem total	w tym kobiety of whom women	razem total	w tym kobiety of whom women	razem total	w tym kobiety of whom women
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ								
BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM								
Ogółem Total	113193	95388	12881	11219	79596	67525	18132	14401
Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	53681	45056	5213	4568	37792	32034	9828	7869
Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	362	322	33	33	285	258	44	31
Organizacja pozarządowa, której główną formą działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	8536	7199	796	710	6410	5406	1195	869
Szkoła wyższa Higher education institution	26005	21921	3164	2725	18603	15991	3823	3069
Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	2556	2185	315	279	1738	1488	503	418
Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	16513	14181	2815	2421	10612	9128	1955	1567
Biblioteka Library	921	834	77	72	743	501	101	51
Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	384	335	43	41	292	250	49	44
Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	3750	2935	389	336	2769	2155	592	444
Inna Another	485	420	36	34	352	314	42	39

Tablica 13. Słuchacze Uniwersytetów Trzeciego Wieku według wieku, formy organizacyjno-prawnej i województw (dok.)

Table 13. Students of Universities of the Third Age by age, organisational and legal form and voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of whom women	W wieku Aged					
			do 60 lat up to 60		61-75		76 lat i więcej 76 and over	
			razem total	w tym kobiety of whom women	razem total	w tym kobiety of whom women	razem total	w tym kobiety of whom women
WEDŁUG WOJEWÓDZTW BY VOIVODSHIPS								
Dolnośląskie	7514	6518	1168	1045	5227	4560	1069	891
Kujawsko-pomorskie	7189	6090	907	800	5123	4326	679	514
Lubelskie	2659	2266	86	70	1943	1639	430	363
Lubuskie	4072	3466	275	252	3138	2724	659	525
Łódzkie	7449	6351	779	695	5462	4502	1208	944
Małopolskie	7048	5924	608	533	5299	4550	1034	841
Mazowieckie	14997	13027	1012	934	10131	8605	3213	2598
Opolskie	2151	1868	161	141	1508	1307	414	365
Podkarpackie	4139	3425	667	534	2922	2509	550	382
Podlaskie	1991	1688	108	101	1591	1363	292	234
Pomorskie	9654	7878	717	589	6966	5755	1905	1495
Śląskie	17566	14120	2646	2239	12548	10579	2121	1648
Świętokrzyskie	2761	2402	397	350	1603	1390	346	299
Warmińsko-mazurskie	6159	5328	700	614	3890	3436	1569	1278
Wielkopolskie	11410	9619	2040	1788	7531	6491	1532	1105
Zachodniopomorskie	6434	5418	610	534	4714	3789	1111	919

Tablica 14. Słuchacze Uniwersytetów Trzeciego Wieku według poziomu wykształcenia i statusu na rynku pracy

Table 14. Students of Universities of the Third Age by educational attainment and labour market status

Wyszczególnienie Specification	Wykształcenie Education				Status na rynku pracy Labour market status			
	podstawowe primary	zasadnicze zawodowe basic vocational	średnie secondary	wyższe tertiary	emeryci retirees	reńciści pensioners	pracujący employed	bezrobotni unemployed
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ								
BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM								
Ogółem Total	2316	8107	45370	34093	84727	7071	4150	516
Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	958	3647	23337	16695	41446	3693	1589	192
Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	-	15	168	137	297	15	8	-
Organizacja pozarządowa, której główna forma działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	235	748	3339	2158	6390	504	263	13
Szkoła wyższa Higher education institution	422	1178	8778	9284	19918	1279	1470	172
Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	54	290	1028	960	1553	84	10	1
Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	530	1886	7525	4242	12347	1388	770	113
Biblioteka Library	50	41	181	120	891	7	19	4
Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	18	69	235	62	352	29	1	2
Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	45	176	621	372	1139	42	14	19
Inna Another	4	57	158	63	394	30	6	-

Tablica 14. Słuchacze Uniwersytetów Trzeciego Wieku według poziomu wykształcenia i statusu na rynku pracy (dok.)

Table 14. Students of Universities of the Third Age by educational attainment and labour market status (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Wykształcenie Education				Status na rynku pracy Labour market status			
	podstawowe primary	zasadnicze zawodowe basic vocational	średnie secondary	wyższe tertiary	emeryci retirees	reńciści pensioners	pracujący employed	bezrobotni unemployed
WEDŁUG WOJEWÓDZTW BY VOIVODSHIPS								
Dolnośląskie	236	789	3407	2210	6663	287	114	22
Kujawsko-pomorskie	182	474	1653	707	3021	374	96	68
Lubelskie	60	94	1183	977	2191	110	11	-
Lubuskie	61	366	1852	1335	3408	789	55	-
Łódzkie	170	444	3278	2728	6298	514	319	56
Małopolskie	155	513	2738	2391	5043	357	377	74
Mazowieckie	334	1039	6273	5825	12907	575	563	18
Opolskie	35	174	1352	522	1883	159	40	1
Podkarpackie	45	240	2040	1769	3552	203	373	11
Podlaskie	36	210	818	927	1899	46	46	-
Pomorskie	191	394	2452	2132	5497	366	215	25
Śląskie	219	1212	6915	4511	13825	1215	776	124
Świętokrzyskie	39	105	975	597	1768	82	11	1
Warmińsko-mazurskie	136	477	2780	2052	4803	976	92	24
Wielkopolskie	263	1073	4862	3552	6930	721	896	71
Zachodniopomorskie	154	503	2792	1858	5039	297	166	21

Tablica 15. Wykłady i seminaria organizowane przez Uniwersytety Trzeciego Wieku

Table 15. Lectures and seminars organised by Universities of the Third Age

Wyszczególnienie Specification	Wykłady i seminaria Lectures and seminars						Liczba wykładów i seminariów Number of lectures and seminars		Łączna liczba godzin wykładów i seminariów Total number of hours of lectures and seminars
	ogółem grand total	otwarte open-door				zamknięte closed-door	ogółem total	w tym otwartych of which open-door	
		razem total	niektóre some	większość most	wszystkie all				
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ									
BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM									
Ogółem Total	575	440	177	74	189	135	20658	7350	42628
Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	257	216	69	45	102	41	7985	3720	15066
Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	5	4	3	-	1	1	346	28	854
Organizacja pozarządowa, której główną formą działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	62	55	24	9	22	7	2271	1279	3409
Szkoła wyższa Higher education institution	125	68	37	9	22	57	5092	1153	10385
Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	6	6	2	1	3	-	626	54	1162
Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	98	73	34	8	31	25	2224	779	8617
Biblioteka Library	6	5	2	-	3	1	290	52	428
Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	5	3	-	1	2	2	108	81	157
Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	5	4	2	1	1	1	1440	130	2144
Inna Another	6	6	4	-	2	-	276	74	406

Tablica 15. Wykłady i seminaria organizowane przez Uniwersytety Trzeciego Wieku (dok.)

Table 15. Lectures and seminars organised by Universities of the Third Age (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Wykłady i seminaria Lectures and seminars						Liczba wykładów i seminariów Number of lectures and seminars		Łączna liczba godzin wykładów i semi- nariów Total number of hours of lectures and seminars
	ogółem grand total	otwarte open-door				zam- knięte closed- door	ogółem total	w tym otwartych of which open- door	
		razem total	niektóre some	większość most	wszystkie all				
WEDŁUG WOJEWÓDZTW BY VOIVODSHIPS									
Dolnośląskie	46	38	11	4	23	8	1260	649	3288
Kujawsko-pomorskie	62	23	11	4	8	39	1098	262	1773
Lubelskie	16	15	8	3	4	1	441	189	943
Lubuskie	18	16	5	-	11	2	769	319	1348
Łódzkie	33	31	15	6	10	2	1180	293	2498
Małopolskie	44	36	18	6	12	8	2584	680	4440
Mazowieckie	79	56	34	6	16	23	3628	1040	9073
Opolskie	15	13	2	4	7	2	348	252	618
Podkarpackie	19	18	6	4	8	1	447	333	913
Podlaskie	15	14	-	5	9	1	297	262	500
Pomorskie	29	23	12	3	8	6	3401	278	4843
Śląskie	67	54	17	6	31	13	2200	1196	5032
Świętokrzyskie	15	14	3	8	3	1	312	206	2459
Warmińsko-mazurskie	33	23	6	6	11	10	1111	748	1939
Wielkopolskie	53	42	19	7	16	11	1031	376	2014
Zachodniopomorskie	31	24	10	2	12	7	551	267	947

Tablica 16. Uniwersytety Trzeciego Wieku organizujące wykłady i seminaria według tematów i według formy

Table 16. Universities of the Third Age organising lectures and seminars by subjects and by organisational and

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem Total	Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	Organizacja pozarządowa, której główna forma działalności była inna niż UTW Non- -governmental organisation whose principal activity was other than U3A	Szkoła wyższa Higher education institution
1	Ekonomia	236	94	3	28	65
2	Kultura i sztuka	455	197	4	52	101
3	Filozofia i historia	377	156	2	42	103
4	Informatyka i komputery	267	135	4	26	49
5	Medycyna i zdrowie	527	234	5	56	114
6	Nauki przyrodnicze oraz turystyka, geografia	442	195	3	51	102
7	Nauki ścisłe i technika	120	50	2	12	36
8	Politologia i prawo	305	132	1	34	80
9	Psychologia, przygotowanie do późnej starości	411	177	4	45	97
10	Religia	187	72	2	28	43
11	Sport	150	69	3	15	34
12	Regionalność	50	31	-	9	7
13	Inne	81	34	1	9	16

organizacyjno-prawnej

legal form

Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	Biblioteka Library	Institucja pomocy społecznej Social assistance institution	Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	Inna Another	Specification	No.
2	36	2	3	2	1	Economy	1
3	81	3	5	5	4	Culture and art	2
2	58	3	4	3	4	Philosophy and history	3
4	39	2	2	4	2	Information technology and computers	4
6	93	5	5	4	5	Medicine and health	5
3	74	4	4	4	2	Natural sciences and tourism, geography	6
-	15	2	2	-	1	Exact sciences and technology	7
3	46	2	3	2	2	Political science and law	8
4	65	5	4	5	5	Psychology and preparation for advanced old age	9
4	31	1	1	2	3	Religion	10
3	22	1	-	1	2	Sport	11
-	2	1	-	-	-	Regionality	12
2	16	-	-	1	2	Others	13

Tablica 17. Uniwersytety Trzeciego Wieku organizujące wykłady i seminaria według tematów oraz według

Table 17. Universities of the Third Age organising lectures and seminars by subjects and voivodships

Lp.	Wyszczególnienie	Dolno-śląskie	Kujawsko-pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	Łódzkie	Małopolskie	Mazowieckie	Opolskie
1	Ekonomia	15	31	11	2	17	15	40	4
2	Kultura i sztuka	33	54	14	12	28	35	74	14
3	Filozofia i historia	20	46	11	7	21	32	64	11
4	Informatyka i komputery	20	16	8	6	18	19	39	8
5	Medycyna i zdrowie	42	55	15	17	30	43	74	15
6	Nauki przyrodnicze oraz turystyka, geografia	30	49	12	13	26	34	68	12
7	Nauki ścisłe i technika	2	7	2	1	11	16	18	2
8	Politologia i prawo	20	38	10	6	19	19	44	7
9	Psychologia, przygotowanie do później starości	37	53	11	10	24	30	61	12
10	Religia	10	21	6	-	13	25	26	7
11	Sport	12	18	3	6	10	8	15	3
12	Regionalność	1	6	1	2	3	3	7	2
13	Inne	2	5	2	2	9	6	15	5

województw

Podkarpackie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Świętokrzyskie	Warmińsko-mazurskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie	Specification	No.
5	5	10	34	6	11	17	13	Economy	1
15	10	21	50	12	23	38	22	Culture and art	2
13	5	18	50	11	20	28	20	Philosophy and history	3
8	6	12	43	7	17	23	17	Information technology and computers	4
18	15	25	65	13	31	43	26	Medicine and health	5
16	11	21	57	13	23	37	20	Natural sciences and tourism, geography	6
4	2	4	24	4	5	11	7	Exact sciences and technology	7
5	5	19	45	9	22	22	15	Political science and law	8
12	12	20	48	7	23	31	20	Psychology and preparation for advanced old age	9
6	4	13	27	5	9	11	4	Religion	10
3	1	10	26	4	9	13	9	Sport	11
2	-	1	7	-	1	11	3	Regionality	12
1	3	8	9	-	5	7	2	Others	13

Tablica 18. Zajęcia regularne na Uniwersytetach Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw

Table 18. Regular classes at Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships

Wyszczególnienie Specification	UTW, które zorganizowały zajęcia regularne U3As which ran regular classes	Liczba zajęć regularnych przeprowadzonych przez UTW Number of regular classes at U3As	Łączna liczba godzin zajęć regularnych Total number of hours of regular classes	Średnia frekwencja słuchaczy na zajęciach regularnych w % Average attendance at regular classes in %
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ				
BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM				
Ogółem Total	526	44898	313678	63,6
Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	250	23689	133144	67,6
Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	4	230	1008	54,0
Organizacja pozarządowa, której główną formą działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	60	4259	25989	66,8
Szkoła wyższa Higher education institution	86	4013	63665	49,6
Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	6	4651	15823	77,7
Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	99	7143	59620	66,2
Biblioteka Library	6	111	1217	82,5
Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	4	37	2298	53,6
Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	5	394	9432	79,6
Inna Another	6	371	1482	75,3

Tablica 18. Zajęcia regularne na Uniwersytetach Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw (dok.)

Table 18. Regular classes at Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	UTW, które zorganizowały zajęcia regularne U3As which ran regular classes	Liczba zajęć regularnych przeprowadzonych przez UTW Number of regular classes at U3As	Łączna liczba godzin zajęć regularnych Total number of hours of regular classes	Średnia frekwencja słuchaczy na zajęciach regularnych w % Average attendance at regular classes in %
WEDŁUG WOJEWÓDZTW BY VOIVODSHIPS				
Dolnośląskie	42	3626	32266	62,4
Kujawsko-pomorskie	32	1868	9756	32,7
Lubelskie	16	1134	4849	68,5
Lubuskie	21	3237	19885	66,5
Łódzkie	31	3063	21676	69,0
Małopolskie	38	724	18011	62,1
Mazowieckie	75	2361	33517	70,2
Opolskie	14	721	5010	58,1
Podkarpackie	19	270	15642	80,0
Podlaskie	17	948	3922	59,5
Pomorskie	30	7978	28503	71,8
Śląskie	67	5535	55375	73,5
Świętokrzyskie	14	791	7521	60,1
Warmińsko-mazurskie	28	1890	16495	56,2
Wielkopolskie	51	6817	28192	68,9
Zachodniopomorskie	31	3935	13058	68,6

Tablica 19. Uniwersytety Trzeciego Wieku prowadzące zajęcia regularne według rodzaju zajęć oraz formy

Table 19. Universities of the Third Age running regular classes by type of classes and organisational and legal

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem Total	Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	Organizacja pozarządowa, której główna forma działalności była inna niż UTW Non- -governmental organisation whose principal activity was other than U3A	Szkoła wyższa Higher education institution
1	Kursy językowe, lektoraty	428	202	2	41	77
2	Kursy komputerowe	366	185	4	35	65
3	Warsztaty dotyczące nowoczesnych technologii	120	61	1	13	23
4	Zajęcia artystyczne	384	195	1	37	54
5	Warsztaty plastyczne, rzeźbiarskie, rękodzieła itp.	373	190	1	41	46
6	Koła zainteresowań (np. fotograficzne)	193	99	2	18	34
7	Zajęcia i sekcje dotyczące gier towarzyskich	197	109	-	20	22
8	Zajęcia sportowe i ruchowe	464	229	2	53	71
9	Sekcje turystyczne	284	168	2	27	31
10	Zajęcia kulinarne	118	66	-	17	8
11	Zajęcia związane z kulturą i religią	135	63	2	21	22
12	Warsztaty literackie, dziennikarskie, twórczego pisanie	116	59	1	15	15
13	Zajęcia psychologiczno- -terapeutyczne, psychoedukacja, rozwój osobisty, przygotowanie do starości, trening pamięci itp.	211	104	2	24	34
14	Kluby i sekcje wolontariatu	106	65	-	13	8
15	Kluby i koła międzypokoleniowe	41	20	-	3	8
16	Inne	58	21	-	11	10

organizacyjno-prawnej

form

Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	Biblioteka Library	Institucja pomocy społecznej Social assistance institution	Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	Inna Another	Specification	No.
6	80	6	4	5	5	Language courses	1
6	58	3	3	5	2	Computer courses	2
2	16	1	-	2	1	New technologies workshops	3
5	79	3	4	5	1	Art classes	4
4	77	4	3	4	3	Art, sculpture, handicraft workshops, etc.	5
3	32	-	1	3	1	Circles of interest (e.g. photography)	6
5	34	2	2	2	1	Social games classes and groups	7
6	87	5	3	4	4	Sports and physical activities	8
5	44	1	1	4	1	Tourist groups	9
3	18	1	-	4	1	Cooking classes	10
3	18	-	1	2	3	Culture and religion classes	11
2	17	2	1	3	1	Literary, journalist and creative writing workshops	12
3	34	4	2	3	1	Psychological and therapeutic classes, psychoeducation, personal development, preparation for old age, memory training, etc.	13
2	15	2	-	1	-	Voluntary work clubs and groups	14
1	7	-	1	1	-	Intergenerational clubs and circles	15
1	11	-	-	3	1	Others	16

Tablica 20. Uniwersytety Trzeciego Wieku prowadzące zajęcia regularne według rodzaju zajęć oraz województw

Table 20. Universities of the Third Age running regular classes by type of classes and voivodships

Lp.	Wyszczególnienie Specification	Dolno- śląskie	Kujawsko- pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	Łódzkie	Małopol- skie	Mazo- wieckie	Opolskie
1	Kursy językowe, lektoraty Language courses	35	22	12	19	28	32	56	11
2	Kursy komputerowe Computer courses	28	17	7	15	24	28	48	8
3	Warsztaty dotyczące nowoczesnych technologii New technologies workshops	6	4	2	4	9	12	12	7
4	Zajęcia artystyczne Art classes	32	17	9	21	24	25	58	11
5	Warsztaty plastyczne, rzeźbiarskie, rękodzieła itp. Art, sculpture, handicraft workshops, etc.	30	19	10	16	28	27	53	7
6	Koła zainteresowań (np. fotograficzne) Circles of interest (e.g. photography)	15	11	5	13	16	10	15	2
7	Zajęcia i sekcje dotyczące gier towarzyskich Social games classes and groups	14	12	4	8	10	11	28	6
8	Zajęcia sportowe i ruchowe Sports and physical activities	38	23	13	19	30	36	59	12
9	Sekcje turystyczne Tourist groups	24	18	6	9	20	23	32	9
10	Zajęcia kulinarne Cooking classes	10	7	2	3	10	5	10	2
11	Zajęcia związane z kulturą i religią Culture and religion classes	14	8	7	5	8	7	16	4
12	Warsztaty literackie, dziennikarskie, twórczego pisanie Literary, journalist and creative writing workshops	8	3	5	5	10	5	23	5
13	Zajęcia psychologiczno- -terapeutyczne, psychoedukacja, rozwój osobisty, przygotowanie do starości, trening pamięci itp. Psychological and therapeutic classes, psychoeducation, personal development, preparation for old age, memory training, etc.	20	6	4	6	12	15	34	4
14	Kluby i sekcje wolontariatu Voluntary work clubs and groups	13	4	4	2	6	9	7	2
15	Kluby i koła międzypokoleniowe Intergenerational clubs and circles	3	2	1	1	2	5	5	1
16	Inne Others	-	4	2	3	6	2	11	3

Podkarpackie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Świętokrzyskie	Warmińsko- -mazurskie	Wielkopolskie	Zachodnio- pomorskie	No.
16	12	24	58	10	23	45	25	1
13	9	23	52	12	24	37	21	2
3	4	9	17	3	10	12	6	3
14	11	18	47	13	25	33	26	4
15	12	20	41	7	25	38	25	5
10	7	13	25	5	14	23	9	6
3	7	10	32	3	15	23	11	7
16	14	26	63	13	28	48	26	8
12	12	10	33	8	14	37	17	9
4	8	8	9	4	10	17	9	10
6	7	8	15	4	11	7	8	11
1	5	3	17	3	7	12	4	12
4	9	17	29	7	9	24	11	13
4	3	7	10	7	11	9	8	14
2	1	2	5	1	3	4	3	15
2	4	4	6	2	5	3	1	16

Tablica 21. Uniwersytety Trzeciego Wieku organizujące imprezy kulturalno-artystyczne według typu imprezy

Table 21. Universities of the Third Age organising cultural and arts events by type of event and organisational

Lp.	Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	Organizacja pozarządowa, której główna forma działalności była inna niż UTW Non- -governmental organisation whose principal activity was other than U3A	Szkoła wyższa Higher education institution
UTW organizujące imprezy: U3As organising events:						
1	Okolicznościowe Special	496	245	3	53	96
2	Plenerowe Outdoor	367	203	4	38	55
3	Wydarzenia sportowe Sports events	211	128	1	22	32
4	Konkursy Competitions	120	59	2	14	25
5	Dni otwarte UTW U3A open days	76	36	3	6	13
6	Wystawy, koncerty, wernisaże, pokazy mody Exhibitions, concerts, vernissages, fashion shows	294	140	2	29	46
7	Zabawy taneczne, dyskoteki Dance parties, discos	319	167	2	28	45
8	Występy lokalnych grup artystycznych Performances by local art groups	214	99	1	23	42
9	Wycieczki, wyjazdy, rajdy turystyczne Excursions, trips, tourist rallies	490	248	3	52	81
10	Wyjścia do kina, teatru, muzeum, filharmonii i innych instytucji kultury Outings at cinema, theatre, museum, concert hall and other cultural institutions	457	236	3	51	71
11	Pielgrzymki Pilgrimages	30	12	1	2	7

oraz formy organizacyjno-prawnej
and legal form

Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	Biblioteka Library	Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	Inna Another	No.
6	77	2	5	5	4	1
4	54	-	3	2	4	2
3	21	-	1	2	1	3
3	14	-	1	1	1	4
1	13	-	-	1	3	5
5	63	2	2	3	2	6
3	61	2	3	5	3	7
4	37	-	2	4	2	8
5	84	4	4	4	5	9
6	74	3	5	5	3	10
-	5	-	1	-	2	11

Tablica 21. Uniwersytety Trzeciego Wieku organizujące imprezy kulturalno-artystyczne według typu imprezy

Table 21. Universities of the Third Age organising cultural and arts events by type of event and organisational

Lp.	Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	Organizacja pozarządowa, której główna forma działalności była inna niż UTW Non- -governmental organisation whose principal activity was other than U3A	Szkoła wyższa Higher education institution
1	Spotkania autorskie Meetings with authors	238	125	2	27	32
2	Występy sekcji UTW U3A groups' performances	323	169	1	28	44
3	Spoteczne, w tym debaty Social, including debates	77	43	-	10	9
4	Konferencje naukowe i popularnonaukowe Science and popular science conferences	87	42	-	8	22
5	Spotkania integracyjno- -szkoleniowe różnych UTW Integration and training meetings of various U3As	214	114	1	26	37
6	Inne Others	42	16	1	6	6
7	Liczba imprez kulturalno- -artystycznych zorganizowanych przez UTW Number of cultural and arts events organised by U3A	8687	4519	39	810	1346

oraz formy organizacyjno-prawnej (dok.)
and legal form (cont.)

Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	Biblioteka Library	Institucja pomocy społecznej Social assistance institution	Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	Inna Another	No.
2	38	2	4	4	2	1
4	65	2	4	5	1	2
1	11	1	-	2	-	3
1	11	-	-	1	2	4
3	27	1	1	3	1	5
2	10	-	-	1	-	6
220	1170	98	43	352	90	7

Tablica 22. Uniwersytety Trzeciego Wieku organizujące imprezy kulturalno-artystyczne według typu imprezy

Table 22. Universities of the Third Age organising cultural and arts events by type of event and voivodships

Lp.	Wyszczególnienie Specification	Dolno- śląskie	Kujawsko- pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	Łódzkie	Mało- polskie	Mazo- wieckie	Opolskie
	UTW organizujące imprezy: U3As organising events:								
1	Okolicznościowe Special	39	51	14	20	28	34	68	15
2	Plenerowe Outdoor	29	29	12	16	21	20	42	12
3	Wydarzenia sportowe Sports events	14	15	6	12	9	16	14	7
4	Konkursy Competitions	13	14	1	5	8	4	11	3
5	Dni otwarte UTW U3A open days	8	2	3	6	9	4	16	1
6	Wystawy, koncerty, wernisaże, pokazy mody Exhibitions, concerts, vernissages, fashion shows	21	16	9	14	24	23	44	5
7	Zabawy taneczne, dyskoteki Dance parties, discos	25	27	10	12	20	15	48	10
8	Występy lokalnych grup artystycznych Performances by local art groups	13	26	5	7	9	12	28	8
9	Wycieczki, wyjazdy, rajdy turystyczne Excursions, trips, tourist rallies	39	41	16	19	31	36	65	14
10	Wyjścia do kina, teatru, muzeum, filharmonii i innych instytucji kultury Outings at cinema, theatre, museum, concert hall and other cultural institutions	39	34	15	17	27	34	65	15
11	Pielgrzymki Pilgrimages	2	4	1	-	2	3	4	1
12	Spotkania autorskie Meetings with authors	24	15	7	9	17	16	33	6
13	Występy sekcji UTW U3A groups' performances	28	21	7	17	18	19	44	9
14	Spoteczne, w tym debaty Social, including debates	6	3	3	2	4	8	9	3
15	Konferencje naukowe i popularnonaukowe Science and popular science conferences	9	6	2	6	5	7	4	6
16	Spotkania integracyjno- -szkoleniowe różnych UTW Integration and training meetings of various U3As	19	20	6	10	12	13	21	9
17	Inne Others	2	1	-	3	4	2	9	2
18	Liczba imprez kulturalno- -artystycznych zorganizowanych przez UTW Number of cultural and arts events organised by U3A	699	762	179	362	474	475	1174	193

oraz województw

Podkarpackie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Świętokrzyskie	Warmińsko- mazurskie	Wielkopolskie	Zachodnio- pomorskie	No.
18	17	21	58	15	34	39	25	1
12	15	21	46	10	27	33	22	2
7	7	12	32	5	16	23	16	3
3	3	7	14	2	12	10	10	4
4	-	6	7	2	2	3	3	5
11	9	17	35	7	14	29	16	6
12	13	16	36	11	23	26	15	7
8	9	10	35	6	13	11	14	8
19	16	23	57	16	27	46	25	9
18	16	20	47	15	27	42	26	10
2	2	2	2	-	1	2	2	11
4	9	17	23	9	13	21	15	12
9	12	13	45	12	27	24	18	13
1	4	6	7	2	3	9	7	14
4	5	3	11	4	4	3	8	15
8	4	12	24	7	17	17	15	16
2	3	3	5	-	3	3	-	17
232	224	854	883	374	525	964	313	18

Tablica 23. Działania społeczne na rzecz potrzebujących podejmowane przez Uniwersytety Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw

Table 23. Social actions for the needy undertaken by Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships

Wyszczególnienie Specification	UTW podejmujące działania społeczne na rzecz osób potrzebujących U3As undertaking social actions for the needy	Osoby zaangażowane w działalność społeczną Persons involved in social actions	
		ogółem total	w tym słuchacze UTW of whom U3A students
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ			
BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM			
Ogółem Total	285	14016	10418
Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	155	9468	6405
Organizacja pozarządowa, której główną formą działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	32	1020	976
Szkoła wyższa Higher education institution	43	1490	1248
Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	4	367	365
Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	41	1424	1240
Biblioteka Library	4	69	66
Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	2	40	10
Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	4	138	108
WEDŁUG WOJEWÓDZTW			
BY VOIVODSHIPS			
Dolnośląskie	28	665	587
Kujawsko-pomorskie	19	885	770
Lubelskie	12	331	297
Lubuskie	14	412	388
Łódzkie	15	1730	326
Małopolskie	19	682	632
Mazowieckie	35	1474	1368
Opolskie	5	238	226
Podkarpackie	8	272	223
Podlaskie	8	328	317
Pomorskie	13	1668	1629
Śląskie	31	1089	937
Świętokrzyskie	9	347	337
Warmińsko-mazurskie	20	1850	676
Wielkopolskie	31	1111	824
Zachodniopomorskie	18	934	881

Tablica 24. Uniwersytety Trzeciego Wieku podejmujące działania społeczne na rzecz potrzebujących według odbiorców tych działań

Table 24. Universities of the Third Age undertaking social actions for the needy by recipients

Wyszczególnienie Specification	Osoby starsze Elderly persons	Dzieci i młodzież Children and youth	Osoby chore i niepełnosprawne Diseased and disabled persons	Osoby ubogie The poor	Spółeczności lokalne Local communities	Ofiary klęsk żywiołowych i wypadków losowych Victims of natural disasters and accidents	Środowisko naturalne, zwierzęta Natural environment, animals	Institucje (kultury, stowarzyszenia, parafia itp.) Institutions (cultural, associations, parish, etc.)	Inne osoby lub instytucje Other persons or institutions
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ									
BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM									
Ogółem Total	193	149	118	65	153	20	31	68	18
Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	107	82	64	35	85	11	19	38	7
Organizacja pozarządowa, której główna forma działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	19	18	12	7	19	-	2	7	2
Szkoła wyższa Higher education institution	32	26	19	12	23	4	4	8	3
Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	3	2	2	-	3	-	1	2	4
Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	28	19	15	9	18	5	5	10	1
Biblioteka Library	1	1	2	-	2	-	-	2	-
Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	3	-	3	2	3	-	-	1	1

Tablica 24. Uniwersytety Trzeciego Wieku podejmujące działania społeczne na rzecz potrzebujących według odbiorców tych działań (dok.)

Table 24. Universities of the Third Age undertaking social actions for the needy by recipients (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Osoby starsze Elderly persons	Dzieci i młodzież Children and youth	Osoby chore i niepełnosprawne Diseased and disabled persons	Osoby ubogie The poor	Spółeczności lokalne Local communities	Ofiary klęsk żywiołowych i wypadków losowych Victims of natural disasters and accidents	Środowisko naturalne, zwierzęta Natural environment, animals	Institucje (kultury, stowarzyszenia, parafia itp.) Institutions (cultural, associations, parish, etc.)	Inne osoby lub instytucje Other persons or institutions
WEDŁUG WOJEWÓDZTW BY VOIVODSHIPS									
Dolnośląskie	18	14	11	9	16	2	1	7	2
Kujawsko-pomorskie	15	7	12	8	10	4	4	5	2
Lubelskie	7	9	5	1	4	-	-	4	1
Lubuskie	10	7	6	3	7	-	1	2	-
Łódzkie	9	7	8	5	9	1	2	6	3
Małopolskie	14	10	8	6	10	-	2	5	-
Mazowieckie	24	13	11	9	19	4	3	7	2
Opolskie	4	2	2	-	4	-	-	2	1
Podkarpackie	5	2	5	1	2	1	2	-	-
Podlaskie	7	4	5	2	4	-	1	3	-
Pomorskie	8	5	5	2	6	1	-	3	2
Śląskie	22	19	13	2	19	-	4	6	3
Świętokrzyskie	6	6	4	5	2	2	-	2	-
Warmińsko-mazurskie	15	15	7	6	15	2	2	4	2
Wielkopolskie	18	20	10	3	15	1	4	7	-
Zachodniopomorskie	11	9	6	3	11	2	5	5	-

Tablica 25. Inne aktywności Uniwersytetów Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw

Table 25. Other activities of Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships

Wyszczególnienie Specification	UTW organizujące U3As organising			UTW, których przedstawiciele U3As whose representatives	
	formy aktywizacji mężczyzn forms of activation of men	działalność samopomo- cową dla swoich słuchaczy self-help activity for own students	zajęcia wakacyjne dla swoich słuchaczy summer classes for own students	brali udział w konsultacjach społecznych orga- nizowanych przez samorząd lokalny lub administrację centralną took part in social consultations organised by local government or central administration	podejmowali działania w obszarze rzecznictwa, reprezentowania interesów osób starszych were involved in advocacy, representing interests of the elderly
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ					
BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM					
Ogółem Total	168	174	211	358	282
Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	74	101	129	199	148
Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	3	2	2	2	2
Organizacja pozarządowa, której główna forma działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	13	19	20	41	34
Szkoła wyższa Higher education institution	39	25	27	45	47
Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	1	3	2	4	4
Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	36	21	28	59	41
Biblioteka Library	-	-	-	3	1
Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	1	1	2	1	1
Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	1	2	1	1	2
Inna Another	-	-	-	3	2

Tablica 25. Inne aktywności Uniwersytetów Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej i województw (dok.)

Table 25. Other activities of Universities of the Third Age by organisational and legal form and voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	UTW organizujące U3As organising			UTW, których przedstawiciele U3As whose representatives	
	formy aktywizacji mężczyzn forms of activation of men	działalność samopomo- cową dla swoich słuchaczy self-help activity for own students	zajęcia wakacyjne dla swoich słuchaczy summer classes for own students	brali udział w konsultacjach społecznych orga- nizowanych przez samorząd lokalny lub administrację centralną took part in social consultations organised by local government or central administration	podejmowali działania w obszarze rzecznictwa, reprezentowania interesów osób starszych were involved in advocacy, representing interests of the elderly

WEDŁUG WOJEWÓDZTW

BY VOIVODSHIPS

Dolnośląskie	14	21	23	27	17
Kujawsko-pomorskie	12	7	16	22	22
Lubelskie	4	5	7	10	12
Lubuskie	5	6	8	14	10
Łódzkie	15	7	13	19	15
Małopolskie	16	12	14	27	24
Mazowieckie	11	23	21	50	37
Opolskie	4	8	10	14	10
Podkarpackie	4	7	9	11	5
Podlaskie	3	9	9	15	10
Pomorskie	14	6	6	17	11
Śląskie	27	21	22	41	37
Świętokrzyskie	3	7	8	10	8
Warmińsko-mazurskie	10	10	13	20	16
Wielkopolskie	18	12	22	40	31
Zachodniopomorskie	8	13	10	21	17

Tablica 26. Uniwersytety Trzeciego Wieku uwzględniające w ofercie edukacyjnej potrzeby szkoleniowe według grup osób

Table 26. Universities of the Third Age which included training needs in educational offer by groups of people

Wyszczególnienie Specification	Kobiety Women	Mężczyźni Men	Osoby niepełnosprawne Persons with disability	Osoby poszukujące pracy, bezrobotne Jobseekers, unemployed persons
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM				
Ogółem Total	562	537	269	47
Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	251	239	115	11
Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	5	4	4	-
Organizacja pozarządowa, której główną formą działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	63	58	34	4
Szkoła wyższa Higher education institution	122	120	65	17
Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	5	5	4	1
Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	95	90	38	13
Biblioteka Library	6	6	1	-
Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	5	5	4	-
Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	5	5	1	-
Inna Another	5	5	3	1

Tablica 26. Uniwersytety Trzeciego Wieku uwzględniające w ofercie edukacyjnej potrzeby szkoleniowe według grup osób (dok.)

Table 26. Universities of the Third Age which included training needs in educational offer by groups of people (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Kobiety Women	Mężczyźni Men	Osoby niepełnosprawne Persons with disability	Osoby poszukujące pracy, bezrobotne Jobseekers, unemployed persons
WEDŁUG WOJEWÓDZTW BY VOIVODSHIPS				
Dolnośląskie	46	45	24	7
Kujawsko-pomorskie	61	60	23	6
Lubelskie	16	15	4	1
Lubuskie	21	18	13	2
Łódzkie	32	32	14	3
Małopolskie	42	41	18	3
Mazowieckie	72	69	34	6
Opolskie	14	13	10	1
Podkarpackie	19	18	7	1
Podlaskie	17	16	11	2
Pomorskie	27	27	17	4
Śląskie	67	64	34	3
Świętokrzyskie	15	12	6	1
Warmińsko-mazurskie	32	32	15	-
Wielkopolskie	50	45	24	4
Zachodniopomorskie	31	30	15	3

Tablica 27. Baza lokalowa Uniwersytetów Trzeciego Wieku

Table 27. Premises of Universities of the Third Age

Wyszczególnienie	Własna Own	Wynajmowana Rented	Użyczona (nieodpłatnie) Lent (free of charge)	Specification
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM				
Ogółem	127	156	432	Total
Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW	13	101	201	Association whose principal activity was U3A
Fundacja, której główną formą działalności był UTW	-	3	3	Foundation whose principal activity was U3A
Organizacja pozarządowa, której główną formą działalności była inna niż UTW	8	22	45	Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A
Szkoła wyższa	41	13	93	Higher education institution
Centrum kształcenia ustawicznego	5	1	4	Lifelong learning centre
Dom, ośrodek kultury	52	8	70	Cultural establishment, centre
Biblioteka	3	3	4	Library
Instytucja pomocy społecznej	1	1	4	Social assistance institution
Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta	3	3	4	Another unit established by the municipality
Inna	1	1	4	Another

Tablica 27. Baza lokalowa Uniwersytetów Trzeciego Wieku (dok.)

Table 27. Premises of Universities of the Third Age (cont.)

Wyszczególnienie	Własna Own	Wynajmowana Rented	Użyczona (nieodpłatnie) Lent (free of charge)	Specification
WEDŁUG WOJEWÓDZTW BY VOIVODSHIPS				
Dolnośląskie	13	14	32	Dolnośląskie
Kujawsko-pomorskie	10	7	53	Kujawsko-pomorskie
Lubelskie	1	6	13	Lubelskie
Lubuskie	6	6	18	Lubuskie
Łódzkie	7	10	26	Łódzkie
Małopolskie	15	9	31	Małopolskie
Mazowieckie	23	25	48	Mazowieckie
Opolskie	1	5	12	Opolskie
Podkarpackie	2	7	13	Podkarpackie
Podlaskie	2	5	15	Podlaskie
Pomorskie	12	7	18	Pomorskie
Śląskie	16	20	50	Śląskie
Świętokrzyskie	1	5	13	Świętokrzyskie
Warmińsko-mazurskie	3	10	26	Warmińsko-mazurskie
Wielkopolskie	8	13	44	Wielkopolskie
Zachodniopomorskie	7	7	20	Zachodniopomorskie

Tablica 28. Źródła finansowania Uniwersytetów Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej w 2017 r.

Table 28. Sources of funding for Universities of the Third Age by organisational and legal form in 2017

Lp.	Wyszczególnienie Specification	Środki przekazane od podmiotu, w ramach którego działał UTW Funds transferred from the entity within which U3A operated	Składki członkowskie Membership fees	Opłaty słuchaczy (wpisowe, czesne, opłaty za zajęcia) Student fees (registration, tuition, course fees)	Dochody z 1% podatku PIT Revenue from 1% of personal income tax	Dotacje ze źródeł publicznych – rządowych Public – government grants
O G Ó Ł E M						
1	Ogółem Total	164	321	436	69	97
2	Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	12	227	196	56	62
3	Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	1	-	5	2	-
4	Organizacja pozarządowa, której główną formą działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	16	32	37	11	17
5	Szkoła wyższa Higher education institution	51	19	109	-	12
6	Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	3	2	5	-	-
7	Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	67	36	70	-	5
8	Biblioteka Library	6	1	6	-	-
9	Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	3	2	3	-	-
10	Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	2	-	3	-	1
11	Inna Another	3	2	2	-	-

Dotacje ze środków Unii Europejskie The European Union grants	Dotacje ze środków samorządowych (miasta, gminy, powiatu) Local government grants (municipalities, powiats)	Darowizny od instytucji i firm Donations from institutions and firms	Dotacje od krajowych organizacji pozarządowych, np. fundacji Grants from domestic non-governmental organisations, e.g. foundations	Dotacje z innych źródeł Grants from other sources	Darowizny od osób fizycznych Donations from individuals	Inne Others	No.
TOTAL							
26	380	129	23	27	99	27	1
15	228	94	13	15	77	11	2
-	2	1	-	1	1	1	3
4	49	15	4	4	14	5	4
2	46	6	2	3	2	6	5
-	4	1	-	-	-	-	6
4	41	11	4	3	3	3	7
-	1	1	-	-	1	-	8
-	4	-	-	-	-	-	9
1	3	-	-	1	-	-	10
-	2	-	-	-	1	1	11

Tablica 28. Źródła finansowania Uniwersytetów Trzeciego Wieku według formy organizacyjno-prawnej w 2017 r.

Table 28. Sources of funding for Universities of the Third Age by organisational and legal form in 2017 (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie Specification	Środki przekazane od podmiotu, w ramach którego działał UTW Funds transferred from the entity within which U3A operated	Składki członkowskie Membership fees	Opłaty słuchaczy (wpisowe, czesne, opłaty za zajęcia) Student fees (registration, tuition, course fees)	Dochody z 1% podatku PIT Revenue from 1% of personal income tax	Dotacje ze źródeł publicznych – rządowych Public – government grants
GŁÓWNE ŹRÓDŁO FINANSOWANIA						
1	Ogółem Total	70	107	218	-	31
2	Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	2	77	71	-	22
3	Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	-	-	3	-	-
4	Organizacja pozarządowa, której główną formą działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	4	10	12	-	7
5	Szkoła wyższa Higher education institution	18	9	84	-	-
6	Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	1	1	2	-	-
7	Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	37	9	41	-	1
8	Biblioteka Library	1	1	3	-	-
9	Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	3	-	-	-	-
10	Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	2	-	-	-	1
11	Inna Another	2	-	2	-	-

(dok.)

Dotacje ze środków Unii Europejskie The European Union grants	Dotacje ze środków samorządowych (miasta, gminy, powiatu) Local government grants (municipalities, powiats)	Darowizny od instytucji i firm Donations from institutions and firms	Dotacje od krajowych organizacji pozarządowych, np. fundacji Grants from domestic non-governmental organisations, e.g. foundations	Dotacje z innych źródeł Grants from other sources	Darowizny od osób fizycznych Donations from individuals	Inne Others	No.
MAIN SOURCE OF FUNDING							
8	148	1	4	3	2	6	1
6	82	-	3	1	-	3	2
-	2	-	-	-	-	-	3
1	27	-	-	1	1	-	4
-	13	1	-	1	-	3	5
-	2	-	-	-	-	-	6
1	16	-	1	-	-	-	7
-	1	-	-	-	-	-	8
-	2	-	-	-	-	-	9
-	2	-	-	-	-	-	10
-	1	-	-	-	1	-	11

Tablica 29. Źródła finansowania Uniwersytetów Trzeciego Wieku według województw w 2017 r.

Table 29. Sources of funding for Universities of the Third Age by voivodships in 2017

Lp.	Wyszczególnienie Specification	Środki przekazane od podmiotu, w ramach którego działał UTW Funds transferred from the entity within which U3A operated	Składki członkowskie Membership fees	Opłaty słuchaczy (wpisowe, czesne, opłaty za zajęcia) Student fees (registration, tuition, course fees)	Dochody z 1% podatku PIT Revenue from 1% of personal income tax	Dotacje ze źródeł publicznych – rządowych Public – government grants
						O G Ő Ł Ę M
1	Polska	164	321	436	69	97
2	Dolnośląskie	23	24	34	6	6
3	Kujawsko-pomorskie	16	18	55	1	8
4	Lubelskie	3	11	13	2	1
5	Lubuskie	6	16	15	7	4
6	Łódzkie	10	17	25	5	3
7	Małopolskie	20	22	33	1	7
8	Mazowieckie	27	43	60	13	11
9	Opolskie	2	12	12	6	3
10	Podkarpackie	5	10	18	3	3
11	Podlaskie	3	15	5	2	6
12	Pomorskie	7	16	22	2	2
13	Śląskie	24	28	44	8	15
14	Świętokrzyskie	2	10	9	1	4
15	Warmińsko-mazurskie	4	25	25	4	5
16	Wielkopolskie	8	35	45	7	11
17	Zachodniopomorskie	4	19	21	1	8
						GŁÓWNE ŹRŹDŁO FINANSOWANIA
18	Polska	70	107	218	-	31
19	Dolnośląskie	10	9	11	-	3
20	Kujawsko-pomorskie	2	9	41	-	2
21	Lubelskie	1	6	6	-	-
22	Lubuskie	4	1	6	-	1
23	Łódzkie	3	6	15	-	1
24	Małopolskie	8	4	16	-	2
25	Mazowieckie	13	12	32	-	4
26	Opolskie	2	4	-	-	-
27	Podkarpackie	2	2	10	-	1
28	Podlaskie	2	7	1	-	3
29	Pomorskie	3	1	14	-	-
30	Śląskie	12	12	22	-	2
31	Świętokrzyskie	-	6	5	-	1
32	Warmińsko-mazurskie	1	12	11	-	2
33	Wielkopolskie	5	10	19	-	4
34	Zachodniopomorskie	2	6	9	-	5

Dotacje ze środków Unii Europejskie The European Union grants	Dotacje ze środków samorządowych (miasta, gminy, powiatu) Local government grants (municipalities, powiats)	Darowizny od instytucji i firm Donations from institutions and firms	Dotacje od krajowych organizacji pozarządowych, np. fundacji Grants from domestic non-governmental organisations, e.g. foundations	Dotacje z innych źródeł Grants from other sources	Darowizny od osób fizycznych Donations from individuals	Inne Others	No.
TOTAL							
26	380	129	23	27	99	27	1
3	35	7	1	2	6	3	2
-	27	3	-	4	4	1	3
-	10	8	-	1	3	-	4
2	17	4	-	1	2	-	5
-	16	8	1	3	3	3	6
3	26	6	2	2	10	4	7
-	46	8	4	4	9	1	8
-	14	5	1	1	4	-	9
3	15	6	1	1	3	1	10
2	11	7	2	3	5	5	11
1	20	5	2	-	5	1	12
2	50	19	1	1	8	5	13
2	9	5	-	1	6	-	14
-	20	12	3	-	8	1	15
6	40	14	3	2	11	1	16
2	24	12	2	1	12	1	17
MAIN SOURCE OF FUNDING							
8	148	1	4	3	2	6	18
-	15	-	-	-	-	-	19
-	8	-	-	1	1	-	20
-	3	-	-	-	-	-	21
1	9	-	-	-	-	-	22
-	5	1	-	-	-	-	23
1	12	-	-	2	-	-	24
-	18	-	1	-	-	-	25
-	10	-	-	-	-	-	26
-	3	-	-	-	-	-	27
1	4	-	-	-	-	-	28
-	13	-	-	-	1	-	29
1	16	-	-	-	-	-	30
2	2	-	-	-	-	-	31
-	8	-	-	-	-	-	32
2	12	-	2	-	-	1	33
-	10	-	1	-	-	-	34

Tablica 30. Uniwersytety Trzeciego Wieku pobierające opłaty od kandydatów i słuchaczy

Table 30. Universities of the Third Age collecting fees from applicants and students

Wyszczególnienie Specification	Wpisowe Registration fees	Składki członkowskie Membership fees	Czesne lub opłaty podstawowe za wykłady ogólne oraz zajęcia programowe Tuition or basic fees for general lectures, curricular courses	Opłaty za zajęcia fakultatywne (dodatkowe) Fees for extra-curricular courses	Częściowe odpłatności za wyjścia grupowe np. do teatru, wycieczki itp. Partial payments for group outings e.g. to the theatre, excursions
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM					
Ogółem Total	315	327	355	214	291
Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	189	225	131	91	164
Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	3	-	5	1	2
Organizacja pozarządowa, której główna forma działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	30	32	32	21	32
Szkoła wyższa Higher education institution	34	25	104	51	36
Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	4	2	5	3	5
Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	51	38	66	38	43
Biblioteka Library	1	2	4	2	2
Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	1	1	3	1	2
Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	1	-	4	4	4
Inna Another	1	2	1	2	1

Tablica 30. Uniwersytety Trzeciego Wieku pobierające opłaty od kandydatów i słuchaczy (dok.)

Table 30. Universities of the Third Age collecting fees from applicants and students (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Wpisowe Registration fees	Składki członkowskie Membership fees	Czesne lub opłaty podstawowe za wykłady ogólne oraz zajęcia programowe Tuition or basic fees for general lectures, curricular courses	Opłaty za zajęcia fakultatywne (dodatkowe) Fees for extra-curricular courses	Częściowe odpłatności za wyjścia grupowe np. do teatru, wycieczki itp. Partial payments for group outings e.g. to the theatre, excursions
WEDŁUG WOJEWÓDZTW BY VOIVODSHIPS					
Dolnośląskie	24	27	32	17	23
Kujawsko-pomorskie	16	20	50	13	11
Lubelskie	11	11	6	8	10
Lubuskie	12	17	12	4	11
Łódzkie	23	17	21	19	21
Małopolskie	22	23	27	18	22
Mazowieckie	43	40	52	41	36
Opolskie	10	12	3	2	7
Podkarpackie	14	10	13	12	10
Podlaskie	8	15	4	1	9
Pomorskie	11	16	20	9	12
Śląskie	32	29	37	37	41
Świętokrzyskie	9	10	7	6	10
Warmińsko-mazurskie	20	25	18	4	12
Wielkopolskie	37	36	36	15	36
Zachodniopomorskie	23	19	17	8	20

Tablica 31. Średnia wysokość opłat pobieranych przez Uniwersytety Trzeciego Wieku

Table 31. Average fees collected by the Universities of the Third Age

Wyszczególnienie Specification	Wpisowe Registration fees	Składki członkowskie Membership fees	Czesne lub opłaty podstawowe za wykłady ogólne oraz zajęcia programowe Tuition or basic fees for general lectures, curricular courses	Opłaty za zajęcia fakultatywne (dodatkowe) Fees for extra-curricular courses	Częściowe odpłatności za wyjścia grupowe np. do teatru, wycieczki itp. Partial payments for group outings e.g. to the theatre, excursions
	na 1 słuchacza w zł per student in PLN				
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM					
Ogółem Total	39,9	98,9	123,0	122,4	137,7
Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	40,0	96,8	120,5	128,5	150,9
Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	50,0	-	161,6	113,0	57,5
Organizacja pozarządowa, której główna forma działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	62,8	106,0	103,2	78,3	163,2
Szkoła wyższa Higher education institution	31,3	51,8	115,1	122,3	93,1
Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	28,0	35,0	63,8	36,7	43,0
Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	31,4	86,6	131,7	72,8	115,7
Biblioteka Library	7,0	10,0	62,5	155,0	50,0
Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	10,0	10,0	86,7	48,0	65,0
Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	40,0	-	552,5	530,0	293,8
Inna Another	146,0	1242,5	80,0	574,0	40,0

Tablica 31. Średnia wysokość opłat pobieranych przez Uniwersytety Trzeciego Wieku (dok.)

Table 31. Average fees collected by the Universities of the Third Age (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Wpisowe Registration fees	Składki członkowskie Membership fees	Czesne lub opłaty podstawowe za wykłady ogólne oraz zajęcia programowe Tuition or basic fees for general lectures, curricular courses	Opłaty za zajęcia fakultatywne (dodatkowe) Fees for extra-curricular courses	Częściowe odpłatności za wyjścia grupowe np. do teatru, wycieczki itp. Partial payments for group outings e.g. to the theatre, excursions
	na 1 słuchacza w zł per student in PLN				
WEDŁUG WOJEWÓDZTW BY VOIVODSHIPS					
Dolnośląskie	35,5	73,6	140,6	66,5	106,0
Kujawsko-pomorskie	92,6	156,1	105,3	233,9	262,3
Lubelskie	25,5	62,3	66,7	144,6	75,4
Lubuskie	33,8	119,9	69,3	56,3	231,0
Łódzkie	26,3	89,1	227,0	105,4	141,0
Małopolskie	27,6	133,5	89,1	63,0	178,3
Mazowieckie	35,7	82,2	151,3	163,3	146,4
Opolskie	27,5	68,4	30,0	112,0	172,6
Podkarpackie	17,1	143,9	418,8	218,3	95,0
Podlaskie	37,5	67,7	110,0	100,0	237,4
Pomorskie	44,5	59,3	109,5	91,3	248,1
Śląskie	28,7	92,3	74,9	94,1	67,1
Świętokrzyskie	19,4	65,6	98,9	80,7	64,5
Warmińsko-mazurskie	96,5	65,6	81,3	145,0	137,4
Wielkopolskie	47,4	113,6	83,8	92,9	142,8
Zachodniopomorskie	31,5	176,8	90,2	137,5	92,4

Tablica 32. Uniwersytety Trzeciego Wieku według czynników utrudniających prowadzenie działalności i formy

Table 32. Universities of the Third Age by factors impeding operations and by organisational and legal form

A. Ogółem

Total

Lp.	Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	Organizacja pozarządowa, której główna forma działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	Szkoła wyższa Higher education institution
1	Utrudniony dostęp do sal i pomieszczeń Difficult access to rooms	97	61	1	9	11
2	Braki w wyposażeniu (komputery, sprzęt, umeblowanie itp.) Facility (computers, equipment, furniture, etc.) deficiencies	152	97	1	22	10
3	Małe zainteresowanie ofertą UTW Little interest in U3A offer	51	20	-	3	16
4	Słaba znajomość oferty UTW wśród seniorów Poor seniors' knowledge of U3A offer	42	14	1	5	16
5	Zbyt mało osób prowadzących wykłady, zajęcia Not enough lecturers, instructors	52	35	-	4	4
6	Zbyt mało pracowników do obsługi UTW Not enough U3A service staff	128	65	2	15	39
7	Zbyt mało wolontariuszy, osób gotowych pracować nieodpłatnie na rzecz UTW Not enough volunteers	161	95	3	20	18
8	Brak odpowiednich szkoleń dla pracowników, wolontariuszy UTW Lack of appropriate training for U3A staff, volunteers	59	40	-	8	3
9	Trudności we współpracy ze szkołami wyższymi Difficulties in cooperation with higher education institutions	46	34	-	4	-

organizacyjno-prawnej

Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	Biblioteka Library	Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	Inna Another	No.
-	11	2	1	1	-	1
1	18	1	-	2	-	2
-	7	1	2	-	-	2 3
1	3	-	1	-	-	1 4
-	6	2	1	-	-	- 5
-	6	1	-	-	-	- 6
1	18	3	1	-	-	2 7
1	7	-	-	-	-	- 8
-	6	-	1	1	-	- 9

Tablica 32. Uniwersytety Trzeciego Wieku według czynników utrudniających prowadzenie działalności i formy

Table 32. Universities of the Third Age by factors impeding operations and by organisational and legal form (cont.)

A. Ogółem (dok.)

Total (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	Organizacja pozarządowa, której główna forma działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	Szkoła wyższa Higher education institution
1	Trudności w komunikacji ze słuchaczami Difficulties in communication with students	29	8	-	4	10
2	Zbyt niskie dochody słuchaczy utrudniające im wnoszenie opłat Students' income too low to meet fee payment	211	128	3	29	25
3	Ograniczenia prawne i formalne, biurokracja Legal and formal limitations, bureaucracy	67	41	1	12	8
4	Trudności we współpracy z samorządem lokalnym Difficulties in cooperation with local government	27	16	-	5	2
5	Trudności w pozyskiwaniu partnerów do realizacji projektów Difficulties in winning partners to run projects	63	32	-	9	11
6	Niewystarczające środki finansowe UTW Insufficient funds of U3A	311	165	3	42	59
7	Inne Others	25	10	1	5	4

organizacyjno-prawnej (cd.)

Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	Biblioteka Library	Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	Inna Another	No.
1	6	-	-	-	-	1
1	20	3	1	1	-	2
-	4	-	1	-	-	3
-	4	-	-	-	-	4
1	9	-	-	-	-	5
1	33	3	-	2	3	6
1	3	-	-	-	-	7

Tablica 32. Uniwersytety Trzeciego Wieku według czynników utrudniających prowadzenie działalności i formy

Table 32. Universities of the Third Age by factors impeding operations and by organisational and legal form (cont.)

B. Czynniki najbardziej utrudniające prowadzenie działalności

Factors most impeding the operations

Lp.	Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	Organizacja pozarządowa, której główną formą działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	Szkoła wyższa Higher education institution
1	Utrudniony dostęp do sal i pomieszczeń Difficult access to rooms	37	19	-	4	6
2	Braki w wyposażeniu (komputery, sprzęt, umeblowanie itp.) Facility (computers, equipment, furniture, etc.) deficiencies	20	14	-	1	1
3	Małe zainteresowanie ofertą UTW Little interest in U3A offer	17	5	-	-	7
4	Słaba znajomość oferty UTW wśród seniorów Poor seniors' knowledge of U3A offer	8	-	1	1	2
5	Zbyt mało osób prowadzących wykłady, zajęcia Not enough lecturers, instructors	4	3	-	-	-
6	Zbyt mało pracowników do obsługi UTW Not enough U3A service staff	34	14	1	5	13
7	Zbyt mało wolontariuszy, osób gotowych pracować nieodpłatnie na rzecz UTW Not enough volunteers	31	19	-	-	3
8	Brak odpowiednich szkoleń dla pracowników, wolontariuszy UTW Lack of appropriate training for U3A staff, volunteers	4	3	-	-	-
9	Trudności we współpracy ze szkołami wyższymi Difficulties in cooperation with higher education institutions	4	2	-	-	-

organizacyjno-prawnej (cd.)

Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	Biblioteka Library	Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	Inna Another	No.
-	5	1	1	1	-	1
-	2	1	-	1	-	2
-	4	-	1	-	-	3
-	2	-	1	-	-	4
-	1	-	-	-	-	5
-	1	-	-	-	-	6
1	7	-	-	-	-	7
-	1	-	-	-	-	8
-	2	-	-	-	-	9

Tablica 32. Uniwersytety Trzeciego Wieku według czynników utrudniających prowadzenie działalności i formy

Table 32. Universities of the Third Age by factors impeding operations and by organisational and legal form (cont.)

B. Czynniki najbardziej utrudniające prowadzenie działalności (dok.)

Factors most impeding the operations (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	Organizacja pozarządowa, której główną formą działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	Szkoła wyższa Higher education institution
1	Trudności w komunikacji ze słuchaczami Difficulties in communication with students	4	-	-	-	2
2	Zbyt niskie dochody słuchaczy utrudniające im wnoszenie opłat Students' income too low to meet fee payment	57	29	-	8	13
3	Ograniczenia prawne i formalne, biurokracja Legal and formal limitations, bureaucracy	9	2	-	5	1
4	Trudności we współpracy z samorządem lokalnym Difficulties in cooperation with local government	5	3	-	-	1
5	Trudności w pozyskiwaniu partnerów do realizacji projektów Difficulties in winning partners to run projects	5	3	-	-	1
6	Niewystarczające środki finansowe UTW Insufficient funds of U3A	202	104	2	27	43
7	Inne Others	9	3	-	2	2

organizacyjno-prawnej (dok.)

Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	Biblioteka Library	Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	Inna Another	No.
-	2	-	-	-	-	1
-	5	1	1	-	-	2
-	1	-	-	-	-	3
-	1	-	-	-	-	4
-	1	-	-	-	-	5
1	20	2	-	1	2	6
1	1	-	-	-	-	7

Tablica 33. Uniwersytety Trzeciego Wieku według czynników utrudniających prowadzenie działalności
 Table 33. Universities of the Third Age by factors impeding operations and by voivodships

A. Ogółem

Total

Lp.	Wyszczególnienie Specification	Polska	Dolno- śląskie	Kujawsko- pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	łódzkie	Małopolskie	Mazo- wieckie
1	Utrudniony dostęp do sal i pomieszczeń Difficult access to rooms	97	8	4	10	7	5	8	15
2	Braki w wyposażeniu (komputery, sprzęt, meblowanie itp.) Facility (computers, equipment, furniture, etc.) deficiencies	152	10	12	7	9	10	11	16
3	Małe zainteresowanie ofertą UTW Little interest in U3A offer	51	4	13	-	2	1	2	5
4	Słaba znajomość oferty UTW wśród seniorów Poor seniors' knowledge of U3A offer	42	1	13	1	1	1	2	7
5	Zbyt mało osób prowadzących wykłady, zajęcia Not enough lecturers, instructors	52	3	2	1	4	3	4	3
6	Zbyt mało pracowników do obsługi UTW Not enough U3A service staff	128	8	23	6	6	11	15	12
7	Zbyt mało wolontariuszy, osób gotowych pracować nieodpłatnie na rzecz UTW Not enough volunteers	161	11	7	5	9	10	15	19
8	Brak odpowiednich szkoleń dla pracowników, wolontariuszy UTW Lack of appropriate training for U3A staff, volunteers	59	2	2	3	4	3	4	7
9	Trudności we współpracy ze szkołami wyższymi Difficulties in cooperation with higher education institutions	46	5	-	2	5	2	4	3
10	Trudności w komunikacji ze słuchaczami Difficulties in communication with students	29	1	2	2	1	2	3	4

i województw

Opolskie	Podkarpackie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Świętokrzyskie	Warmińsko-mazurskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie	No.
1	2	3	2	10	3	5	9	5	1
4	9	5	3	13	7	13	13	10	2
4	1	2	1	7	1	2	4	2	3
1	4	-	3	4	-	1	1	2	4
1	2	2	1	3	1	5	10	7	5
4	3	2	4	11	2	5	12	4	6
2	8	3	4	21	4	12	22	9	7
4	4	1	-	7	3	4	5	6	8
-	2	2	1	8	1	3	5	3	9
-	3	1	1	3	1	1	4	-	10

Tablica 33. Uniwersytety Trzeciego Wieku według czynników utrudniających prowadzenie działalności

Table 33. Universities of the Third Age by factors impeding operations and by voivodships (cont.)

A. Ogółem (dok.)

Total (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie Specification	Polska	Dolno- śląskie	Kujawsko- pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	łódzkie	Małopolskie	Mazo- wieckie
1	Zbyt niskie dochody słuchaczy utrudniające im wnoszenie opłat Students' income too low to meet fee payment	211	17	13	5	8	14	16	26
2	Ograniczenia prawne i formalne, biurokracja Legal and formal limitations, bureaucracy	67	6	5	1	1	5	6	11
3	Trudności we współpracy z samorządem lokalnym Difficulties in cooperation with local government	27	3	2	2	1	2	1	4
4	Trudności w pozyskiwaniu partnerów do realizacji projektów Difficulties in winning partners to run projects	63	3	3	3	2	6	5	8
5	Niewystarczające środki finansowe UTW Insufficient funds of U3A	311	21	40	8	12	16	27	39
6	Inne Others	25	2	1	-	1	3	1	4

i województw (cd.)

Opolskie	Podkarpackie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Świętokrzyskie	Warmińsko-mazurskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie	No.
4	7	9	7	32	7	12	23	11	1
1	2	3	1	12	1	5	7	-	2
1	3	-	2	2	1	-	1	2	3
1	4	3	1	7	4	4	5	4	4
10	14	10	14	22	10	27	25	16	5
1	-	1	1	5	1	1	1	2	6

Tablica 33. Uniwersytety Trzeciego Wieku według czynników utrudniających prowadzenie działalności
 Table 33. Universities of the Third Age by factors impeding operations and by voivodships (cont.)

B. Czynniki najbardziej utrudniający prowadzenie działalności

Factors most impeding tge operations

Lp.	Wyszczególnienie Specification	Polska	Dolno- śląskie	Kujawsko- pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	łódzkie	Małopolskie	Mazo- wieckie
1	Utrudniony dostęp do sal i pomieszczeń Difficult access to rooms	37	4	3	5	3	2	1	4
2	Braki w wyposażeniu (komputery, sprzęt, meblowanie itp.) Facility (computers, equipment, furniture, etc.) deficiencies	20	1	-	2	3	1	2	-
3	Małe zainteresowanie ofertą UTW Little interest in U3A offer	17	4	5	-	-	-	-	2
4	Słaba znajomość oferty UTW wśród seniorów Poor seniors' knowledge of U3A offer	8	-	2	-	-	-	-	2
5	Zbyt mało osób prowadzących wykłady, zajęcia Not enough lecturers, instructors	4	-	-	-	1	-	-	-
6	Zbyt mało pracowników do obsługi UTW Not enough U3A service staff	34	2	10	-	2	3	4	2
7	Zbyt mało wolontariuszy, osób gotowych pracować nieodpłatnie na rzecz UTW Not enough volunteers	31	1	3	-	-	2	5	5
8	Brak odpowiednich szkoleń dla pracowników, wolontariuszy UTW Lack of appropriate training for U3A staff, volunteers	4	-	-	-	-	-	-	-
9	Trudności we współpracy ze szkołami wyższymi Difficulties in cooperation with higher education institutions	4	-	-	-	1	-	1	-
10	Trudności w komunikacji ze słuchaczami Difficulties in communication with students	4	-	-	1	-	-	1	1

i województw (cd.)

Opolskie	Podkarpackie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Świętokrzyskie	Warmińsko-mazurskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie	No.
1	-	-	2	5	-	3	1	3	1
-	2	-	-	1	1	4	3	-	2
1	-	-	-	4	-	-	1	-	3
-	2	-	1	-	-	1	-	-	4
-	-	-	-	-	-	-	3	-	5
1	-	-	-	3	-	1	3	3	6
-	1	-	-	5	-	3	3	3	7
1	1	-	-	-	-	-	1	1	8
-	-	-	-	-	-	-	1	1	9
-	-	-	-	-	-	-	1	-	10

Tablica 33. Uniwersytety Trzeciego Wieku według czynników utrudniających prowadzenie działalności

Table 33. Universities of the Third Age by factors impeding operations and by voivodships (cont.)

B. Czynniki najbardziej utrudniający prowadzenie działalności (dok.)

Factors most impeding tge operations (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie Specification	Polska	Dolno- śląskie	Kujawsko- pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	łódzkie	Małopolskie	Mazo- wieckie
1	Zbyt niskie dochody słuchaczy utrudniające im wnoszenie opłat Students' income too low to meet fee payment	57	6	3	1	3	4	3	6
2	Ograniczenia prawne i formalne, biurokracja Legal and formal limitations, bureaucracy	9	-	-	-	-	1	1	1
3	Trudności we współpracy z samorządem lokalnym Difficulties in cooperation with local government	5	1	-	-	-	-	-	2
4	Trudności w pozyskiwaniu partnerów do realizacji projektów Difficulties in winning partners to run projects	5	-	-	-	-	1	-	-
5	Niewystarczające środki finansowe UTW Insufficient funds of U3A	202	11	27	5	5	10	19	24
6	Inne Others	9	1	-	-	-	2	-	2

i województw (dok.)

Opolskie	Podkarpackie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Świętokrzyskie	Warmińsko-mazurskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie	No.
1	2	4	1	13	-	1	8	1	1
-	1	2	1	2	-	-	-	-	2
-	1	-	1	-	-	-	-	-	3
-	-	-	-	1	1	1	-	1	4
7	7	7	13	14	10	17	16	10	5
-	-	1	1	2	-	-	-	-	6

Tablica 34. Uniwersytety Trzeciego Wieku oczekujące pomocy, wsparcia od określonych podmiotów

Table 34. Universities of the Third Age expecting assistance, support from particular entities

Wyszczególnienie Specification	Słuchaczy Students	Organu prowadzącego Governing body	Samorządu lokalnego Local government	Organizacji pożytku publicznego Public benefit organisations	Rządu Government	Innych Others
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM						
Ogółem Total	207	144	412	41	146	45
Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	111	21	228	19	86	27
Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	2	-	3	1	3	-
Organizacja pozarządowa, której główna forma działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	24	10	50	4	27	8
Szkoła wyższa Higher education institution	31	61	64	5	15	4
Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	1	3	4	-	-	-
Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	31	43	49	6	12	6
Biblioteka Library	2	2	3	1	2	-
Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	2	1	4	3	-	-
Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	-	-	4	-	-	-
Inna Another	3	3	3	2	1	-

Tablica 34. Uniwersytety Trzeciego Wieku oczekujące pomocy, wsparcia od określonych podmiotów (dok.)

Table 34. Universities of the Third Age expecting assistance, support from particular entities (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Słuchaczy Students	Organu prowadzącego Governing body	Samorządu lokalnego Local government	Organizacji pożytku publicznego Public benefit organisations	Rządu Government	Innych Others
WEDŁUG WOJEWÓDZTW BY VOIVODSHIPS						
Dolnośląskie	19	15	25	1	4	2
Kujawsko-pomorskie	13	23	39	7	7	3
Lubelskie	5	3	12	1	8	4
Lubuskie	9	7	16	-	6	1
Łódzkie	13	13	22	3	12	6
Małopolskie	12	14	19	1	12	3
Mazowieckie	24	12	53	9	15	7
Opolskie	9	2	11	2	4	2
Podkarpackie	8	4	15	4	7	-
Podlaskie	12	5	15	1	6	1
Pomorskie	7	5	23	2	6	2
Śląskie	25	23	55	3	17	4
Świętokrzyskie	6	1	14	1	7	1
Warmińsko-mazurskie	11	5	32	2	10	3
Wielkopolskie	23	8	38	3	14	4
Zachodniopomorskie	11	4	23	1	11	2

Tablica 35. Uniwersytety Trzeciego Wieku według form oczekiwanej pomocy

Table 35. Universities of the Third Age by types of expected assistance

Wyszczególnienie Specification	Finansowa Financial	Naukowa Scientific	Lokalowa Premises	Techniczna Technical	Logistyczna Logistic	Prawna Legal	Promocja, informacja, reklama Promotion, information, advertisement	Inna forma Another form
WEDŁUG FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ								
BY ORGANISATIONAL AND LEGAL FORM								
Ogółem Total	434	157	247	167	207	96	143	37
Stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW Association whose principal activity was U3A	225	81	148	89	111	65	55	11
Fundacja, której główną formą działalności był UTW Foundation whose principal activity was U3A	4	-	2	2	3	-	2	1
Organizacja pozarządowa, której główna forma działalności była inna niż UTW Non-governmental organisation whose principal activity was other than U3A	52	16	24	23	23	10	13	5
Szkoła wyższa Higher education institution	73	35	37	30	34	16	43	9
Centrum kształcenia ustawicznego Lifelong learning centre	5	2	2	2	2	-	2	1
Dom, ośrodek kultury Cultural establishment, centre	62	23	29	19	31	4	22	8
Biblioteka Library	4	-	1	-	1	-	1	1
Instytucja pomocy społecznej Social assistance institution	3	-	2	-	1	-	2	-
Inna jednostka powołana przez urząd gminy, miasta Another unit established by the municipality	2	-	2	-	-	-	2	-
Inna Another	4	-	-	2	1	1	1	1

Tablica 35. Uniwersytety Trzeciego Wieku według form oczekiwanej pomocy (dok.)

Table 35. Universities of the Third Age by types of expected assistance (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Finansowa Financial	Naukowa Scientific	Lokalowa Premises	Techniczna Technical	Logistyczna Logistic	Prawna Legal	Promocja, informacja, reklama Promotion, information, advertisement	Inna forma Another form
WEDŁUG WOJEWÓDZTW BY VOIVODSHIPS								
Dolnośląskie	29	15	20	10	13	5	10	3
Kujawsko-pomorskie	42	9	12	12	21	6	19	2
Lubelskie	12	6	11	6	6	2	2	1
Lubuskie	17	11	9	7	11	3	6	-
Łódzkie	25	12	17	15	12	7	13	5
Małopolskie	31	11	15	9	11	8	7	3
Mazowieckie	57	13	27	18	21	9	18	4
Opolskie	13	5	4	4	7	4	3	1
Podkarpackie	18	7	11	6	9	4	8	-
Podlaskie	14	4	6	5	5	3	2	2
Pomorskie	19	4	9	6	7	2	3	4
Śląskie	50	22	34	27	29	15	22	5
Świętokrzyskie	13	7	10	4	8	5	4	2
Warmińsko-mazurskie	29	13	19	11	16	9	7	1
Wielkopolskie	40	8	27	19	23	11	13	3
Zachodniopomorskie	25	10	16	8	8	3	6	1

Uwagi metodyczne

Methodological notes

1. Źródło danych

Dane przedstawione w publikacji pochodzą z badania statystycznego, które było zrealizowane na formularzu UTW-1 (Sprawozdanie z działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku za rok akademicki 2017/18) przeprowadzonego przez Urząd Statystyczny w Gdańsku. Było to badanie obowiązkowe, pełne, organizowane co 3 lata. Pierwsza edycja badania miała miejsce w 2015 r. z danymi za rok akademicki 2014/15.

Podczas realizacji badania rozpoznano, że w roku akademickim działało 640 Uniwersytetów Trzeciego Wieku, w tym 599 złożyło sprawozdanie UTW-1.

2. Uniwersytety Trzeciego Wieku

Uniwersytet Trzeciego Wieku (UTW) – jednostka powołana do działania na rzecz osób starszych, której głównym celem jest działalność edukacyjna, aktywizacyjna oraz integracyjna osób starszych w celu poprawy jakości życia oraz zwiększenia ich uczestnictwa w życiu społecznym.

Uniwersytety Trzeciego Wieku w Polsce działają jako samodzielne jednostki powołane dla prowadzenia działalności UTW lub w ramach działalności innych podmiotów. W sprawozdaniu UTW-1 wyróżniono następujące formy organizacyjno-prawne:

1. stowarzyszenie, którego główną formą działalności był UTW,
2. fundacja, której główną formą działalności był UTW,
3. organizacja pozarządowa (np. stowarzyszenie lub fundacja), której główna forma działalności była inna niż UTW,

UTW działający w strukturze:

4. szkoły wyższej,
5. centrum kształcenia ustawicznego,
6. domu/ośrodka kultury,
7. biblioteki,
8. instytucji pomocy społecznej,
9. innej jednostki powołanej przez urząd gminy, miasta,
10. inna forma.

1. Source of data

The data presented in the publication come from the U3A-1 questionnaire statistical survey (Report on the Activity of Universities of the Third Age for the 2017/18 academic year) conducted by the Statistical Office in Gdańsk. It was an obligatory, full survey, held every 3 years. The first edition of the survey took place in 2015 and presented data for the 2014/15 academic year.

The survey revealed that 640 Universities of the Third Age operated in the academic year, including 599 which submitted the U3A-1 report.

2. Universities of the Third Age

University of the Third Age (U3A) – an entity established to act for the benefit of elderly people, whose main objective is the education, activation and integration of the people to improve the quality of their life and increase their participation in social life.

Universities of the Third Age in Poland operate as independent units established to conduct U3A activity or as part of other entities. The following organisational and legal forms were identified in the U3A-1 report:

1. association whose principal activity was U3A,
2. foundation whose principal activity was U3A,
3. a non-governmental organisation (e.g. an association or foundation) whose principal activity was other than U3A,

U3A operating within the structure of:

4. higher education institution,
5. lifelong learning centre,
6. cultural establishment/centre,
7. library,
8. social assistance institution,
9. another unit established by the municipality,
10. another form.

Uniwersytety Trzeciego Wieku prowadzą zwykle trzy główne rodzaje działalności: edukacyjną, aktywującą oraz integrującą, które najczęściej mają formę: wykładów/seminariów, zajęć regularnych oraz imprez kulturalno-artystycznych.

3. Podstawowe pojęcia i definicje

Porozumienie o współpracy lub patronacie ze szkołą wyższą – umowa, najczęściej w formie pisemnej, na mocy której uczelnia udziela pomocy naukowej (tzw. patronat naukowy), dydaktycznej lub logistycznej (w tym udostępnienie pomieszczeń lub sprzętu) Uniwersytetowi Trzeciego Wieku.

Przesłanie działalności UTW – jedna nadrzędna idea (misja) działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku określająca jego charakter (edukacyjny, integracyjny, aktywizujący, samopomocowy lub regionalny), nadrzędna w stosunku do celów działalności UTW.

Cele działalności UTW – szereg działań podejmowanych przez UTW w celu osiągnięcia zamierzonych efektów, składających się na przesłanie działalności UTW.

Program zajęć UTW – opracowany dokument zawierający nazwę zajęć, ich formę, liczbę godzin, grup, prowadzącego oraz harmonogram (inaczej plan zajęć).

Rada Naukowa UTW – organ doradczy, opiniujący lub zatwierdzający program edukacyjny.

Zarząd UTW – organ powołany w celu koordynowania działalności UTW, często zatwierdzający program zajęć.

Samorząd słuchaczy UTW – grupa reprezentacyjna wybierana spośród słuchaczy do współpracy z zarządem, opiniowania dokumentów, zgłaszania inicjatyw itp.

Organ prowadzący UTW – organ nadzorujący Uniwersytet Trzeciego Wieku, nadający statut, często zatwierdzający roczny plan zajęć oraz budżet UTW.

Eksperti – osoby mające wykształcenie formalne w danej dziedzinie, prowadzące wykłady lub zajęcia regularne.

Pasjonaci – osoby bez wykształcenia formalnego, ale mający szeroką wiedzę w danej dziedzinie, prowadzące wykłady lub zajęcia regularne.

Universities of the Third Age are usually engaged in three main types of activity: educational, activating and integrating, which typically take the form of lectures/seminars, regular classes and cultural and arts events.

3. Basic concepts and definitions

Cooperation agreement or patronage with a higher education institution – a contract, usually in writing, under which the institution provides scientific, didactic or logistical assistance (called "academic patronage"), including rooms, to the University of the Third Age.

U3A's mission – one overarching idea of the University of the Third Age defining the nature of its activity (educational, integrating, activating, self-help or regional), superior to the U3A's objectives.

U3A's objectives – a number of activities undertaken by the U3A in order to achieve the desired results that contribute to the U3A's mission.

U3A's curriculum – a document containing the name of the courses, their type, number of hours, groups, teacher and timetable (the schedule of classes).

U3A's Scientific Council – an advisory body providing opinions or approving the educational curriculum.

U3A's Executive Committee – a body established to coordinate the U3A's activity, often approving the curriculum.

U3A students' self-government – a representative group elected from among the students in order to cooperate with the executive committee, give opinions on documents, launch initiatives, etc.

U3A's governing body – the authority supervising the University of the Third Age, establishing statutes, often approving the annual timetable and the budget.

Experts – people who have formal education in a particular field, giving lectures or conducting regular classes.

Enthusiasts – people without formal education, but with extensive knowledge in the field, giving lectures or conducting regular classes.

Osoby wykonujące prace organizacyjne w UTW (w tym nieodpłatnie) – osoby wykonujące prace na rzecz UTW, takie jak administrowanie, prowadzenie księgowości, obsługa słuchaczy (np. przyjmowanie dokumentów, wpłat), organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych. Mogą to robić na podstawie stosunku pracy, umowy cywilno-prawnej lub społecznie (bezpłatnie).

Kandydat do UTW – osoba starająca się o przyjęcie w poczet słuchaczy UTW, która najczęściej musi spełnić określone przez Uniwersytet wymagania i dokonać stosowej opłaty.

Słuchacz UTW – osoba, która przeszła pozytywnie proces rekrutacji, tj. spełniła określone wymagania, dokonała stosownych opłat i uczestniczyła tym samym pełnoprawnie w różnych formach zajęć prowadzonych przez UTW (w tym wykładach i zajęciach regularnych).

Status słuchacza – oznacza aktywność zawodową słuchacza na rynku pracy. Na formularzu UTW-1 wyróżniono następujące kategorie:

- emeryt;
- rencista;
- osoba pracująca;
- osoba bezrobotna.

Oferta programowa UTW (dydaktyczna) – zawiera różnego rodzaju zajęcia dla słuchaczy, które składają się na działalność UTW. W skład oferty programowej mogą wchodzić poniższe formy:

- **wykłady (w tym otwarte)** – forma zajęć z osobą prowadzącą (wykładowcą), polegająca na ustnym przekazywaniu wiedzy, a słuchacze nie wykonują zadań praktycznych ani ćwiczeń. Możliwe jest zadawanie pytań lub dyskusja. W tej kategorii mieszczą się również prelekcje, seminaria i konwersatoria. Wykłady dzielą się na otwarte, tj. dostępne dla wszystkich chętnych osób, również spoza UTW oraz zamknięte, których uczestnikami są wyłącznie słuchacze danego UTW;
- **zajęcia regularne** – forma zajęć grupowych (np. warsztatów, kursów, sekcji, klubów, kół zainteresowań). Organizacja zajęć jest zaplanowana, zajęcia odbywają się regularnie i cyklicznie, obejmują przynajmniej 3 spotkania w cyklu nauczania. Cechą charakterystyczną tej formy jest interakcja ze słuchaczami, wymagają one aktywnego uczestnictwa słuchaczy;

Persons performing organisational work at U3A (including volunteers) – persons performing work for the U3A, such as administration, accounting, assistance (e.g. collecting documents, fees), organisation of cultural events. They can do it on the basis of an employment relationship, civil law agreement or voluntarily.

U3A applicant – a person applying for admission to the U3A, who must usually meet the requirements set by the University and make the appropriate payment.

U3A student (participant) – a person who has successfully undergone the recruitment process, i.e. has met certain requirements, has made the appropriate payments and has participated fully in various forms of classes run by the U3A (including lectures and regular classes).

Student (participant) status – means his/her professional activity on the labour market. The following categories were differentiated in the U3A-1 form:

- retiree;
- pensioner;
- employed person;
- unemployed person.

U3A's (didactic) curricular offer – contains various types of courses that make up the U3A's activity. The offer may include the following types of classes:

- **lectures (including open-door lectures)** – a type of classes run by the lecturer, involving the oral transmission of knowledge, while students do not perform practical tasks or exercises. It is possible to ask questions or have a discussion. This category also includes talks, seminars and discussion sessions. Lectures are divided into open-door, i.e. available to all interested persons, also from outside the U3A, and closed-door whose participants are only the U3A students;
- **regular classes** – a type of group classes (e.g. workshops, courses, groups, clubs, circles of interest). The classes are planned, run regularly and periodically, include at least 3 meetings during the learning cycle. Their characteristic feature is the interaction with the students, as they require active students' participation;

- **imprezy kulturalno-artystyczne** – forma zajęć, które odbywają się jednorazowo lub wielokrotnie w cyklu nauczania, służą głównie integracji słuchaczy między sobą oraz osobami spoza UTW poprzez udział w różnego rodzaju spotkaniach, uroczystościach, widowiskach;

- **działania społeczne** – forma działania zorganizowanego na rzecz osób potrzebujących (np. chorych, ubogich), pokrzywdzonych (np. ofiar klęsk żywiołowych), ale również dla społeczności lokalnej;

- **działalność samopomocowa** (bank czasu) – nieformalne działania polegające na wzajemnej pomocy lub wymianie usług słuchaczy UTW w formie grupowej lub indywidualnej, bez oczekiwania na wsparcie instytucjonalne.

Formy aktywizacji mężczyzn – działania mające na celu zachęcenie mężczyzn do przyłączenia się do UTW poprzez akcje promujące, ale też organizowanie zajęć regularnych/wykładów w tematyce przeznaczonej głównie lub wyłącznie dla mężczyzn (np. spotkania ze sportowcami).

Źródła finansowania – środki finansowe przeznaczone na prowadzenie działalności UTW pochodzące od różnych podmiotów, organizacji oraz składek słuchaczy.

Wydatki brutto na działalność UTW – środki wykorzystane na prowadzenie działalności (np. czynsz, wynagrodzenie dla wykładowców), organizację zajęć (np. wynajem autokaru, bilety do teatru) i inne koszty związane z prowadzeniem działalności UTW.

Opłaty pobierane od kandydatów/słuchaczy – obowiązkowe i dobrowolne opłaty pobierane od kandydatów lub słuchaczy jednorazowo w cyklu edukacji lub cyklicznie, np. raz na miesiąc. Na formularzu UTW-1 wyróżniono następujące kategorie opłat:

- wpisowe;
- składka członkowska;
- czesne lub podstawowa opłata za wykłady ogólne, zajęcia programowe;
- opłata za zajęcia fakultatywne (dodatkowe);
- częściowe odpłatności związane z wyjazdami grupowymi, np. do teatru, wycieczkami.

- **cultural and arts events** – a type of classes that take place once or repeatedly during the learning cycle, mainly serve to integrate students within the University and with people outside the U3A through participation in meetings, celebrations, shows;

- **social actions** – a type of action organised for the benefit of the needy (e.g. the sick, the poor), victims (e.g. victims of natural disasters), but also for the local community;

- **self-help activity** (time bank) – informal activities involving mutual assistance or exchange of services among U3A students in a group or individually, without awaiting any institutional support.

Forms of activation of men – actions aimed at encouraging men to join the U3A through arranging promotional campaigns, but also by organising regular classes/lectures on subjects intended mainly or exclusively for men (e.g. meetings with athletes).

Sources of funding – funds for conducting U3A activity derived from various entities and organisations, as well as from student contributions.

Gross expenditure on U3A operations – funds spent on conducting operations (e.g. rent, lecturers' salaries), organisation of classes (e.g. renting a bus, theatre tickets) and other costs related to running the U3A.

Fees collected from applicants/students – mandatory and voluntary fees charged to applicants or students once in the education cycle or cyclically, e.g. once a month. The following fee categories have been differentiated in the U3A-1 form:

- registration fee;
- membership fee;
- tuition or basic fee for general lectures, curricular classes;
- fee for extra-curricular classes;
- partial payments for group outings, e.g. to the theatre, excursions.